

ARALIK '99 SOSYALİST SİYASİ DERGİ FİYATI: 750.000 TL (KDV dahil)

33

- ▶ **PKK'İN DEVLETLE UZLAŞI ARAYIŞI İÇİNE GİRME VE SİLAHLI MÜCADELEYİ BIRAKMA KARARI NE KAZANDIRIR?**
- ▶ **ULUSLARARASI TAHKİM'İN ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİYLE KABULÜ VE YARATACAĞI SONUÇLAR ÜZERİNE**

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTİZAN

PARTİZAN

UMUT YAYIMCILIK VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa Mah., İmam Murat Sok. No:23
Aksaray-Fatih/İSTANBUL.

Tel: (0212) 521 34 30, 531 48 53 **Faks:** (0212)621 61 33

Sahibi ve Yazışleri Müdürü: Ali Kemal KAHRAMAN **Baskı:** Serler Matbaası

B Ü R Ö L A R

▶ **KARTAL:** HAMAM SOK. DEMİRLİ İŞHANI NO: 57/14 KARTAL, TELEFAKS: (0216) 306 16 02

▶ **ANKARA:** NECATİBEY CAD. NO: 66/4 MALTEPE, TELEFAKS: (0312) 230 16 33

▶ **İZMİR:** GAZİOSMANPAŞA BULVARI, KOÇAŞ İŞHANI NO: 87, DAİRE:318 KONAK, TELEFAKS: (0232) 441 93 09

▶ **MALATYA:** NASUHİ CAD., DERME İLKOKULU KARŞISI, DERYA APT., NO: 22/6 TELEFAKS: (0422) 325 78 13

▶ **BURSA:** GÜMÜŞÇEKEN CAD. ERKMEN İŞHANI, NO:7/21, HEYKEL, TEL: (0224) 224 09 98

▶ **SAMSUN:** KALE MAH., YUSUF KEFELİ İŞHANI, KAT: 4, NO: 1

▶ **AVRUPA MERKEZ BÜRO:** WESELER STR 93 47169 DUISBURG-DEUTSCHLAND, TEL: 0049 203 40 60 958

FAKS: 0049 203 40 60 959

İÇİNDEKİLER

PKK'nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakma kararı ne kazandırır?3-32

Uluslararası Tahkim'in Anayasa değişikliğiyle kabulü ve yaratacağı sonuçlar üzerine33-96

PKK'nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakma kararı ne kazandırır?

Konu başlığı olarak seçtiğimiz bu soruya verilecek yanıtın özü, elbette ki sınıfsal karakterli olacaktır. Yani her toplumsal sınıf, toplumsal yaşantımızı ilgilendiren kayda değer her gelişimi, değişimi ve ortaya çıkan yeni durumları, doğal olarak, kendilerinin güncel, yakın ve uzak erimli menfaatlerini gözeterek bir değerlendirmeye tabi tutacak ve buna göre de somut tutumlar geliştireceklerdir. Keza yine benzeri durumlar karşısında farklı toplumsal kesim ve onların politik güçlerinin/örgütlerinin ideolojik duruşları, tutum ve yaklaşımlarının da rengini, öz karakterini ortaya koyacak temel kriterlerin başında gelir.

PKK'nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi terk kararı, yani bir başka deyişle devrimci mücadele saflarını terk edip sisteme bütünleşme ve onun hizmetine girme kararının devrimci mücadeleye katacağı en ufak bir katkısı sözkonusu olmayacaktır.

Her ne kadar da bazı yetiştirme ve besleme, zihin karıştırma görevlileri, "ideolojiler dönemi kapandı", "sınıf farklılıkları silindi", "Dünya tek kutuplu oldu" vs. diye bir yerlerini yırtarcasına vaazlarda bulunsalar da, ama yine de (bunu söyleyenler ve söylenenler de dahil olmak üzere) biliyoruz ki, her şey, ama her şey çok daha açık ve belirgin bir şekilde ve keza çok daha keskin ve katı bir netlikle sınıfsal ve ideolojik karakterli olarak şekilleniyor. Üretim araçlarının sahipleniş karakteri ve toplumsal zenginliğin dağılımı, mevcut karakterinden çıkıp toplumsal mülkiyet karakterine ve bireyin doygunluğunu hedefleyen "herkese ihtiyacı kadar" eşit dağılım ilkesi üzerine oturuncaya değin da bu karakterli şekilleniş sürgit devam edecektir.

İşte bu özelliklerden ötürü başlıktaki sorunun ya-

nıtını, her toplumsal kesim kendi sınıfsal çıkarı, ideolojik öngörülerini, güncel, yakın ve uzak erimli menfaatleri doğrultusunda vermeye çalışacaktır. Nitekim böyle de oluyor.

Emperyalist sistemin genel ve Türkiye coğrafyası birimi üzerindeki menfaatlerinin kaygısını taşıyan ve bunların korunup kollanmasını daha da geliştirilmesini gözetken uşaklar ve şahsi veya zümresel çıkarlarını böylesi bir bütünün içerisinde, yakınında veya kapı eşiği önünde zincirlemiş olmakta bulanlar da dahil olmak üzere, tepki vermekte gecikmediler. Sözcüleri ve kalemşörleri aracılığıyla basına yansıyan demeçlerinde her ne kadar “Türkiye’nin menfaatleri” şeklinde özel bir söylem geliştirmiş olsalar da, ama sokaktaki sıradan vatandaş da biliyor ki, kendi başına bir Türkiye olgusu, maalesef yok. Başta ABD olmak üzere, çeşitli emperyalist devletlerin yarı-sömürgesi durumunda olan ve iktisaden tamamen onlara bağlı olan, onların stratejik çıkarları doğrultusunda bir konumlanış içinde tutulan, bir Türkiye’dir sözkonusu olan. Dolayısıyla da bu sözcülerin, kamuoyu önünde dile getirdikleri “Türkiye’nin menfaatleri” söylemi, zevahiri kurtarmaya yönelik olup, aslında gerçeğin maskelenmesi durumudur. Kendi başına, “Türkiye’nin menfaatleri” diye bir şeyden söz etmenin gerçekliği, maalesef ki yok. Emperyalist sistemin (devlet ve tekellerin) çıkarları sözkonusudur. Türkiye devletinin en baştan gözetmesi gereken menfaatler emperyalist devlet ve tekellerin menfaatleridir, stratejik çıkarlarıdır. Öyle ki bunları gözetmek zorundadır da. İlişkinin karakteri böylesine çıplak bir şekilde efendi-uşak ilişkisi karakterindedir. (İşte bunun en son örneğini tahkim yasası özgülünde, alenen ortaya koydular). Dolayısıyla da bu sözcülerin söylemlerindeki “Türkiye’nin menfaatleri” hususunu böylece dikkate almak koşuluyla, başlığa aldığımız soru kapsamında verdikleri tepkiden, kısa ama çarpıcı bir örneği buraya aktarabiliriz.

“Amerika, Avrupa ve Çin arasında yaşanan büyük paylaşım mücadelesinde Türkiye 2000’li yıllarda dünyanın önemli bir gücü olma şansını elinde tutuyor. Burada Kafkas ve Ortadoğu enerji yataklarına, Balkanlar’daki kültürel ve etnik oluşumlara yakınlık ve buralarla tarihi bağ önümüzü açmakta. (...) Amerika ile Türkiye arasında yaşanmakta olan yeni süreçler, Avrupa’nın Türkiye’ye

karşı yumuşamasını ve yeni adımlar atmasını da gündeme getirecektir. Türkiye'nin bu iki gücü kullanırken, halen savunma alanında yoğun temasta olduğu Çin ile ticaret hacmini genişletmesi ve ilişkilerini yoğunlaştırması yeni bir ufku açılması anlamına gelecektir.”

“Türkiye dünya ekonomisinde 16. büyük ülkedir. Buna dayanarak ilk 5 içine girmesi hayal değil, gerçekçi bir hedeftir. Bunu sağlayacak en önemli gelişmelerden biri, bölücü örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın İmralı Cezaevi'nden yaptığı silah bırakma çağrısıdır.

Terörsüz bir Türkiye'nin önü açıktır. Bu kartı Türkiye'nin katolik bir düzen içinde kalmasını isteyen güçlerin eline bırakmamak vatanseverliktir. Bu konuda Öcalan dahil yararlanılacak kimler varsa yararlanılmalıdır.” (5 Ağustos tarihli Radikal-Tuncay Özkan Aktaran Ö. Bakış'tan Ali Yakup Mim)

Evet bu yaklaşım açıktır ki emperyalist sistemin ağa-babalığının da dile getirdiği ve sistemin çıkarlarının daha iyi korunması ve geliştirilmesinin öngörülen teminatı olarak Tuncay Özkan'dan çok daha önceleri öngörülüp savunuluyor ve dayatılıyor da.

Bu çevrelere göre insan hakları alanında bir kısım iyileştirmeler ve bir kısım hususlara ilişkin kısmi demokratikleşmeler sağlanarak 'Kürt Sorununa Çözüm' bulmak mümkün. Bunların yapılması halinde Türkiye “Terörsüz bir Türkiye” olarak “2000’li yıllarda dünyanın önemli bir gücü olma şansına” ve hatta “5. büyük ekonomik gücü” seviyesine erişme imkânına sahip olmuş olacak. Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar’da “lider güç” durumuna yükselmesinin kapısı açılmış olacak.

“İlginç bir tesadüf müdür acaba?” diye sormadan edemiyor insan. Türkiye'nin “iç huzurunun sağlanması”, “Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar’da lider güç konumuna yükselmesi” yani bir anlamıyla ‘yükselme dönemi’ndeki Osmanlı İmparatorluğu’nun yayılmacı büyüme seviyesine benzer bir yayılmacı güç haline gelme istem ve arzuları, hem Türkiye üzerinden bu alanlara hükmetmek isteyen (Özal’ın deyimiyle; “büyük patron”) ABD’nin ve diğer emperyalist güçlerin istem ve arzusu olmuş oluyor; hem “Türk milliyetçisi” şöven-faşist çevrelerin istem ve arzusu olmuş oluyor ve hem de aşağıya aktaracağımız şu dile getirilenlerle Öcalan ve

PKK'nin İmralı çizgisinin istem ve arzusu olmuş oluyor. Bu nasıl bir ortaklıktır?

Öcalan savunmasında aynen şunları söylüyor;

“Cumhuriyet tarihinin bu en zor sorununu çözümlendiğinde Türkiye'nin iç barışından aldığı güçle bölgede bir lider ülke olarak hamle gücüne kavuşacağı kesindir. Ortadoğu'da liderlik dönemi Orta Asya'dan, Balkanlar ve Kafkaslar'a kadar etkili olma anlamına gelecektir.”

“Ek savunması”nda ise zaten ağırlıklı olarak bu konu üzerinde duruyor ve “çözülürse ne olur, çözülmezse ne olur” ikilemi üzerinden sorunun “çözümü”nü devlet açısından cazip hale getirmeye çalışıyor.

“... O halde devletin gerekli duyarlılığı göstermesi halinde, silahlı çatışmadan vazgeçme vakti gelmiş ve hatta geçmiştir. Demokratik çözümün zemini vardır. (...) Olgun yaklaşım büyük önem taşır.

Türkiye burada büyük tehlikelerden korunma kadar, tersine yani güç kaynağına dönüştürme şansına sahip olacaktır. **İçte ve dışta PKK'nin askeri savaş olanakları çözümlerle birlikte Türkiye'nin hizmetine girecektir.** (...) Kürtlerin Demokratik Cumhuriyet ile bütünleşmesi geliştikçe, bu askeri anlamda da karşı tehditten stratejik bir güç kaynağına dönüşecektir. **Çözüm bu büyük fırsatı sunuyor. Geleceğe en büyük stratejik yatırım oluyor. Karşılığında verilen, artık dünyanın her tarafında verilen ve verilmesi kaçınılmaz olan, bir taviz olarak da görülemeyecek olan, doğal demokratik ve kültürel haklardır.** (...) Dikkat edilirse, dev boyutlu askeri masraflardan kurtulma, acı ve kayıpların durması, başka bir çok güce tavizkar olmamak kadar, karşılarında güçlü pozisyonda olma, içte tıkanmanın aşılmasıyla çok güçlü ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel gelişme süreçlerine girme, dış politikada itilen başta Avrupa olmak üzere bir çok mevziye girme ve gerçekten bölgede lider ülke konumuna yükselme bu çıkmazdan ve çatışma ortamından kurtulma ile yakından bağlantılıdır. **Türkiye'nin stratejik olarak tehlike arzeden bir çok odaklar karşısında çözümlerle birlikte güç kazanması işin can alıcı özüdür.**” (abç)

Öcalan'ın söyledikleriyle Tuncay Özkan'ın söyledikleri arasın-

da öz bakımından, bir fark yok. Fark olmadığı gibi, Öcalan'ın "Kraldan çok kralcı kesilme" sıkıntısından ötürü, ileri sürdükleri çok daha çarpıcı ve çok daha vahim özellikler arzetyekte. Özellikle Öcalan, düzen bekçiliğine soyunacağıının teminatını verme gayretleri gösteriyor. Altını çizdiğimiz ifadeler derinlemesine algılanıp, yorumlanmaya çalışılırsa, söylediklerimizin hiç de abartı içermediği rahatlıkla görülebilecektir.

Bu iki durum karşısında ilginç olan bir durum daha var. Bir kısım Özgür Bakış yazarı, Öcalan'ın öngörülerine "sosyalist demokratizm" adını verip övgüler dizerken, aynı içerikli ve hatta çerçeve itibariyle biraz daha ölçülü kalan Tuncay Özkan ve benzeri yaklaşım ve tutum sahiplerini ise; "emperyalist-liberalizm" savunucu ve taraftarları olarak tanımlayabiliyor. Çifte standardın bu kadarına da pes doğrusu. Evet, şurası tartışılmaz bir gerçek ki; Tuncay Özkan'ın dile getirdikleri yukarıda da belirttiğim gibi emperyalist sistemin veya moda olan tabiriyle "Yeni Dünya Düzeni"nin genel belgesel ve Türkiye coğrafyası birimi üzerindeki menfaatlerinin korunup kollanmasının ve daha da geliştirilmesinin hesabı- kitabı üzerine kuruludur. Ama aynı şekilde Öcalan'ın (ve Öcalan'ın söylediklerini olduğu gibi kabul ettiğini ilan eden PKK'nin İmralı çizgisinin) dile getirdiklerinin de, bunlardan aşağı kalır bir yanının olmadığı açıktır. Karşılaştırma ve okuduğunu doğru anlama problemi olmayan her akli selim insan bu gerçeği, yukarıya aktardığımız alıntıları karşılaştırarak görebilir.

PKK'nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakma kararının, genelde emperyalistlere ve özelde de Türkiye Cumhuriyeti devletine ne kazandıracığını, ne tür kapılar açacağını ve ne tür şanslar tanıyacağını gerek bu kesimlerin "akıllı" akıl hocaları ve sözcülerinin ve gerekse uzlaşma ve silahlı mücadeleyi bırakma kararı alan kesimin ideoloğu ve sözcüsünün ilginç benzerlikler arzeden açıklamalarından anlamak mümkün. Kazandırır mı kazandırmaz mı ayrı bir sorun; ama umut, beklenti, hayal ve taahhütleri bu yönlü.

Öte yandan bir kısım küçük-burjuva aydın çevrelerin ve keza bir kısım oportünist ve reformist çevrelerin tepki ve iddialarını ise şöyle özetlemek mümkün.

“Sözü edilen karar (yani devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakarak güçlerini sınır ötesine çekme kararı-
bn), peşinen söyleyelim ki, iki karşıt sınıf açısından da pozitif bir nitelik taşıyor. Hem kapitalistler için bu karar ‘yeni ufuklar’ açıcıdır, hem de işçi sınıfı için devrimci perspektife işaret ediyor. (...) İki zıt sınıf için aynı anda pozitif adımdan sözedilebilir mi? Eğer konu ulusal meseleye ilişkin ise ve adım ne geri, ne ileri, ama gerçekçi ise böyle bir saptama elbette yapılabilir.”

“Emperyalist-liberalizm sözkonusu kararı, Türk bölgesel emperyalist kapitalizmin amaçları bakımından pozitif bulmaktadır. Sosyalist demokratizm ise bu kararı, kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran, bu mücadelenin devrimci bir değişim sürecine yönelmesi için bölgesel ve ulusal koşulları hazırlayan bir değer biçmektedir.”

“1 Eylül Kararı’na sosyalist-demokratik yaklaşım da mümkündür.”

“Bölgesel emperyalizm, tüm bölge çapında sosyalizmin arifesidir. Türkiye’de etnik iç barış sınıf mücadelesinin özgürce gelişip serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak. Kürt sorununun da eşit haklılık temelinde çözülmesi koşullarını olgunlaştıracak ve belki de ‘Silahları sustur! Kardeşleş!’ parolasıyla harekete geçen Türk ve Kürt emekçilerinin muazzam deneyim kazanmış güçleri Türkiye’yi tüm bölge halklarının enternasyonalist birliği temelinde ‘devrimci merkez’ haline getireceklerdir.”

(.....)

“1 Eylül kararı iki sınıf arasındaki mücadeleye, son derece de orijinal, beklenmedik özelliklerine sahip bir start vermiş bulunuyor. Sosyalist hareketimizin koşmaya mecali var mı yok mu?” (Alıntılar Özgür Bakış gazetesinin 9 Ağustos 1999 tarihli sayısında yer alan Ali Yakup Mim imzalı değerlendirme yazısından.)

Yukarıya aktardığımız bu emsal değerlendirmede üzerinde durulması gereken bir çok husus var. Yeri geldikçe ve arzettiği önem oranında bu hususlara değineceğiz. Fakat bu yazı kapsamında, esas olarak, sayın yazarın “1 Eylül kararı” olarak sunmayı uygun bulduğu PKK’nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve bu uğurda 1 Eylül 1999 tarihinden itibaren de silahlı mücadeleyi terk kararı

almış olması durumunun iddia edildiği gibi, “sosyalist harekete muazzam önemde” olanak sunup sunmadığı, “bugünkü sınıf mücadelesini sosyalist yönelimli devrimci bir değişim sürecine dönüştürme” ve keza “iki sınıf arasındaki mücadeleye, son derece orijinal beklenmedik özelliklerine sahip bir start”verme karakteri taşıyıp taşımadığını ortaya koymaya çalışacağız. Keza sayın yazarın şu değerlendirmesini yanıtlayacağız. Sayın yazar diyor ki; “Kimileri Türkiye’de olup biteni devletin yukarıdan yeniden yapılandırılması” gibi içeriği pek belli olmayan kavramlarla açıklasa da bizde olan biten, arkasında ABD’den AB’ye kadar yığınla emperyalist devletin durduğu bir sözde demokratikleşme, gerçekte emperyalist-liberalleşme sürecinden başka bir şey değildir ve bunun alternatifi, bugünkü sınıf mücadelesini sosyalist yönelimli devrimci bir değişim sürecine dönüştürmekten başka bir şey olamaz.

İşte “1 Eylül kararı”nın sosyalist harekete sunduğu muazzam önemdeki olanak böyledir.

Tarihi tecrübelerle sabittir ki; bir durumu olduğundan farklı göstermeye çalışmak, ona olmadık misyonlar yüklemek, etki gücünü ve kapsamını haketmediği ölçüler içerisinde göstermeye çalışmak gibi, gerçek- dışı yaklaşım ve tutumlar, sınıf mücadelesine hep zarar vermiştir. Tıpkı PKK’nin Kürt sorununa dünkü tanım ve yaklaşımı ile bugünkü tanım ve yaklaşımı gibi... Keza tıpkı, sayın yazarın (ve tabiki benzeri anlayış ve tutum sahibi kişilerin) yukarıya özet olarak aktardığımız iddia ve nitelemelerinde olduğu gibi, gerçeklerimizle bağdaşmayan/örtüşmeyen ve bu anlamıyla da “sosyalist hareket”e yarardan çok zarar verici bir karaktere sahip olan yaklaşımlar gibi. Dün Türkiye devriminin kaderini, isyan bayrağı çeken ve kurtuluşu namluların ucunda arayan milliyetçi Kürt devrimci hareketine bağlayanlar, bugün aynı şekilde (ve hiç sıkılmadan) PKK’nin devrimci çizgiyi terketmesi ve Kürt Ulusal Sorunu’nu dil ve kültürel hakların belli ölçüler içerisinde kullanılması sorununa indirgeyerek, dün sömürgeci-faşist TC dedikleri güçlere bugün “biz yanlış yaptık, siz büyüklüğünüzle bize bir şans tanıyın, size her olanağımızla hizmet sunacağız” demeleri durumunda, yine aynı kuyrukçu zihniyetle, “İşte 1 Eylül Kararı’nın sosyalist harekete sunduğu muazzam önemdeki olanak” ya da “1

Eylül kararı iki sınıf arasındaki mücadeleye son derecede orijinal, beklenmedik özelliklere sahip bir start vermiş bulunuyor. Sosyalist hareketimizin koşturmacıya mecali var mı yok mu?" şeklindeki ibret verici yaklaşımlarla arzu endam etmektedir.

Bu tür yaklaşım ve tutumlar, gayet tabii ki, her şeyden önce ideolojik tercihlerle karakterize oluyor. Yani şu değil, bu durumun adı: Olguyu doğru tanımlayamama, durum tespiti ve bunun doğru tanımlanmaması, bunun özgül ve genel boyutlar itibarıyla somut getiri-götürülerinin isabetlice belirlenememesi durumu. Yani yönetsel bir yanlışlaşma durumu değildir bu.

Elbette yanlış tutum ve yaklaşım içinde olan kimi kişi ve çevrelerin bir kısım yanlış, yöntemdeki yanlışlıkların bir sonucu olabilir. Ama dediğimiz gibi, yukarıdaki yaklaşım sahiplerinin yanlış ise ideolojik duruşlarının bir gereğidir. Örnek verdik: Söz konusu çevreler somut bir hususta ayrı şeyleri söyleyen Tuncay Özkan'ı "emperyalist-liberalist" olarak tanımlarken; Tuncay Özkan'dan önce, bunları dile getiren ve devletin kendisini ciddiye alması ve güvenmesi için çabalayan Öcalan'ı ise; "siyaset dehası", "Kürtler'in milli önderi" vs. diye niteleyebiliyorlar. Ya da aynı şekilde, Kuzey Irak'taki gözlemlerinden yola çıkarak, geri iktisadi, kültürel ve sosyal yapılarından ötürü Kürtler'in devlet örgütlenmesinde başarı şanslarının olamayacağını iddia eden Yalçın Doğan'a etmedik küfür bırakmayan bilim adamı sıfatlı Haluk Gerger isimli zatı muhterem, "Bu toplumsal yapıdan devlet doğmaz. Ne fikri düzey, ne coğrafi, ne ekonomik düzey buna imkân verir", "Hazır bir kuruluş olsa bile hiç bir komşu tarafından tanınmayacağı gibi, uluslararası alanda da tanınma durumu yoktur. Bunu bir tarafa bırakalım. Bu devletin bağımsız olarak kendini sürdürmesi için bir ekonomiye, dile, toplumsal birliğe, savunmaya ihtiyacı var ki, bunu da bir gün sürdüreceği temeli olmadığı kendiliğinden görülecektir. Tam dış destek olsa bile Kuzey Irak'ta Kürt otonomisi bile kurulamıyorsa, bu biraz da iç yapıdan kaynaklanıyor" diyen Öcalan'ı ve onun öngörülerini sahiplenen PKK'nin İmralı çizgisini, bırakın bilim adamı olma dürüstlüğü'nün bir gereği olarak eleştirmeyi, halen Öcalan ve PKK'nin Başkanlık Konseyi'nin Kürtlerin ulusal sorununun çözücü önder gücü olarak niteleyip, koşulsuz destek verdi-

ğini ilan edebiliyor! Peki bu bariz tutumlar, sahiplerinin yöntemlerinde düştükleri yanlışlıklardan mı kaynaklanıyor? Bu sorunun ya-
lın ifadesini okura bırakarak geçiyoruz.

PKK merkezinin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakarak güçlerini şimdilik sınır ötesine çekme (ve ama hukuksal güvenceler verilmesi durumunda da, Öcalan'ın sözleriyle aktarırsak; "içte ve dışta PKK'nin askeri savaş olanakları" ile birlikte tümünden Türkiye'nin hizmetine girecektir) yaklaşımını, sayın yazar, "işçi sınıfı için devrimci perspektife işaret ediyor" diye yorumlayabiliyor. Yani sayın yazara göre; "1 Eylül Kararı" denen bu karar, "Kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran, bu mücadelenin devrimci bir değişim sürecine yönelmesi için bölgesel ve ulusal koşulları hazırlayan" bir değer taşıyormuş. Peki niye böyle bir özellik taşıyormuş? Çünkü bu karar, "Türk bölgesel emperyalist kapitalizmin amaçları bakımından pozitif" bir özellik arz ediyor ya, bu olanağı kullanıp da "bölgesel emperyalist" bir güç haline gelecek olan "Türk bölgesel emperyalist kapitalizmi", "tüm bölge çapında sosyalizmin arifesi" durumuna gelmiş olacak. Böylesi elverişli bir ortamda da "Türkiye etnik iç barışı sınıf mücadelesinin özgürce gelişip serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak. "Silahları sustur! Kardeşleş!" parolasıyla harekete geçen Türk ve Kürt emekçilerinin muazzam deneyim kazanmış güçleri Türkiye'yi tüm bölge halklarının enternasyonalist birliği temelinde devrimci merkez haline getirecektir."

PKK çeşitli milliyetlerden oluşan Türkiye toplumunun, mevcut koşullardaki, devrimci dinamiklerinden birinin ürünü olarak tarih sahnesine çıktı ve bu devrimci dinamiği, burjuva milliyetçi emelleri doğrultusunda motive ederek kısa sayılabilecek bir sürede, küçümsemeyecek bir devrimci ulusal güç olarak, muhatabı karşısında ve uluslararası arenada yer edinmeyi başardı. Peşpeşe patlak veren ve her biri diğerini geride bıraktığına bir gaddarlık ve zulüm örneğiyle bastırılan ve uzun bir süre boyunca üzeri küllenmiş hale getirilmiş olan, demokratik devrimimizin bu çok önemli dinamiği, Türkiye devrimci hareketinin 70'lerdeki silkinişinin de motivasyonu, giderek üzerine örtülen ölü toprağını atmaya ve 80'li

yılların ortalarından itibaren geliştirilen gerilla savaşının kavurucu eleştirel gücüyle, hem itildiği kuyudan çıkararak, ayakları üzerine dikilme hem kendi gerçeğini içiçe yaşadığı ama kendisi gibi bir o kadar bastırılıp sindirilmiş şovenizmle bilinci karartılmış halka, belli ölçülerde de olsa gösterme ve hem de uluslararası arenada “mazlum halkın hakları”nın sahiplenilmesi doğrultusunda hafifsenmeyecek bir kamuoyu yaratmayı başarabildi.

Ezilen bağımlı bir ulusun en tabii ulusal-demokratik hakları uğruna isyan bayrağı kaldırması, dün olduğu gibi, bugün de tarihi olarak meşru bir harekettir. Ama tarihi olarak meşru olan bu hareket çağımızın ve üzerinde yaşadığımız çok uluslu coğrafyamızın tarihi olarak köklü bir şekilleniş gösteren iktisadi, kültürel ve demografik içiçe geçmişlik koşullarının arzettiği gerçekleri gözardı ederek, devrimci barutunu esasen tüketmiş ve hasbel kader takınaçağı devrimci bir tutumu da sonuna kadar götürme mecalinden yoksun burjuva ve küçük-burjuva milliyetçi önderliklerin şişirdikleri “milliyetçi öncelikler” programını çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasının devrim programı önüne geçirmesi ve bundan kendini her vesileyle ayrı tutacak bir sosyal pratik ve söylem geliştirmesi, bu hareketi, mevcut koşullarla örtüşen doğru bir hareket değil, mevcut koşullarla örtüşmeyen, çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryasını “ulusun çıkarları” öncelikleriyle bölen, hakim ulus cephesinde şoven, ezilen ulus cephesinde güçlü milliyetçi önyargı ve kaygılarla sınıf dayanışmalarını zayıflatan, bilinçlerini bu temelde dumura uğratan yanlış bir hareket olarak yer almasını getirmiştir.

Bu kısa izahatı, şunun daha iyi anlaşılması vesilesiyle yapma gereği duyduk. Hani sayın yazar değerlendirmesi içinde diyor ya; “1 Eylül kararı” “işçi sınıfı için devrimci perspektifi işaret ediyor” diye. Halbuki Türkiye’nin toplumsal yapısının mevcut çelişmeleri (ki bunun içinde “ezen-ezilen bağımlı ulus çelişmesi” de mevcuttur), zaten “devrimci perspektif” dışında gerçek çözümleyici güce sahip bir alternatif sunmuyor işçi sınıfına. Bu dün böyleydi, bugün de böyledir. Toplumsal yapımızı karakterize eden mevcut başlıca çelişmelerden her biri, kendi başına, devrimci bir dinamik güç olup aynı zamanda çözümünü, karakteri icabı, devrimci bir pers-

pektifle mümkün kılmaktadır. Zaten tamamen böyle olduğu için, mevcut çelişmelerin halihazırdaki gerçekliği, devrimci çözümü dayattığı için, burjuva önderlik de olsa, devrimci ulusal bir güç boy verip gelişebildi. (Tabi şunu unutmamak lazım; toplumsal yapının mevcut gerçekliği, her bir çelişmenin devrimci cenahdaki gücü, salt kendi dinamiğiyle, toplumun yapısını devrimci bir yıkımla dönüştürmeye uğratmaya imkân tanımaz. Devrimimizin ve devrimci dinamiklerimizin böylesine bir özgünlüğü vardır. Ve bunu asla unutmamak lazım.) Dolayısıyla da böylesi bir gerçeklik varken kalkıp da, Türkiye devriminin önemli dinamiklerinden birini pasifikasyona uğratan, çok kötü bir şekilde devrimci alternatiften yana demoralize eden, onun devrimci duruşunu çok berbat bir şekilde reformize eden, bu devrimci dinamiği pasifikasyona uğratarak düzenin, emperyalistlerce öngörülen “yeniden yapılanma”sında yararlanacağı bir güç haline getirmeyi hedefleyen, ulusal kurtuluş hareketinin bilfiil içinde yer almış etkin ve aktif unsurlarını devletin “asli koruyucu unsurları” olarak konumlandırma sözü veren bir yönelimin, düzene devrimci tarzda muhalif olmanın anlamsızlığı ve yararsızlığını ve keza anayasal çerçeve içinde hak aramanın tek doğru yol olduğunu propaganda eden ve etkileri altındaki önemli bir kesimi bu yönde ikna etmiş gibi görünen bir tutumu, “işçi sınıfı için devrimci perspektife işaret ediyor” diye lanse etmek, tıpkı geçmiş dönemde PKK’nin yürüttüğü savaşa methiyeler dizen, misyonlar biçip “Türkiye ve bölge devriminin enternasyonalist motor gücü” diyebilecek kadar pusulayı şaşırılmış olanların marifeti olabilir.

Yani, “bu kadarına pes doğrusu!” diyemeden rahat edemiyor insan. Bir hareket ulusal haklarını kazanmak için silahlı mücadele yürütürken de, devrimden yan çizip sistemle bütünleşmeyi istediği ve bunun pratik yönelimi olarak da silahlı güçlerini tasfiyeye kalktığı durumda da “işçi sınıfına devrimci perspektif” sunmuş oluyor!

Sayın yazara göre, Türkiye devriminin sorunu çözülmemiş ama önderliği tarafından satışı getirilerek, bir süreliğine de olsa, düzenle barışık hale getirmiş olacak olan bir dinamiğinin pasifleştirilmesi/dinginleştirilmesi durumu, kendi tabiriyle; “etnik iç barış” durumuna çekilmiş olması durumunu, “sınıf mücadelesinin özgürce ge-

lişip, serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak”ve keza bu durum, “kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran, bu mücadelelenin devrimci bir değişim sürecine yönelmesi için bölgesel ve ulusal koşulları hazırlayan bir değer” arzetmiş olacak! Peki bütün bunlar, mevcut gerçekliğimizin olası durumları mı yoksa bu anlayış sahiplerinin geçmişte PKK ’nin tutumundaki devrimci duruşu, milliyetçi burjuva özünü gizlemenin, işçi sınıfımızı “ulusal öncelikler” aldatmacasıyla burjuvazinin programının gerçekleşmesinin aracı yapmasının perdeleyici unsuru olarak kullandıkları gibi, bugün de düzene hizmet etme, düzen sahiplerinin işçi sınıfımız ve diğer emekçi halkımızın devrimci yönelimini bastırıp sindirmede, mevzilerini sağlamlaştırmanın, güçlerini tahkim etme fırsatını onlara sunmanın, reformizmin ve her türden oportünist yan çizmenin yelkenlerini şişirmenin, emperyalizmin “Yeni Dünya Düzeni” aldatmacasını bir başka üslupla kutsayıp halka, tek seçenek bu, bunun adına “demokratik uygarlık” diyen, Türkiye’de faşist-ırkçı zihniyetin ta kendisi olan Kemalizmi aklayan, orduyu Türkiye demokrasi hareketinin motor gücü ilan eden bir yönelimi maskeleyen aracı olarak da “ulusal önyargı ve kaygılardan arınmış işçi sınıfı bütün enerjisiyle kendi sınıf çıkarlarının kavgasına yönelir”i mi kullanmak istiyorlar?! Bunca saçma sapan ve son derece abartılı söylemlerin tamamen böylesi bir sıkıntıdan kaynaklandığı, görünen köyün kılavuzu işlevsiz kılmasındaki yalınlık kadar, yalın bir anlaşılabilirliğe sahiptir.

Gayet tabi ki ulusal sorunun olduğu bir gerçeklik içinde, işçi sınıfı “ulusal sorun” gibi demokratik talepli bir sorunu da çözme tarihi görevine sahip olmasından dolayı; programı içinde böylesi bir sorunun çözümünü de öngörmesinden, ona yer vermesinden; bu sorundan kaynaklı olarak çeşitli proletarya dışı çevrelerin burjuva milliyetçi “öncelikleri”-ni toplumun gündemine dayatarak, önemli bir gücü bu doğrultuda seferber etmek/edebilme durumundan kaynaklı olarak bir kısım emekçi gücünün burjuvazi önderliğinde saf tutması; keza farklı milliyetlerden oluşan sınıfsal gücü arasında, milliyetçi önyargılardan kaynaklı güvensizlikler oluşması, iç birliğin bu şekilde zaafa uğraması vs. durumların gündeme gelmesi

neticesinde, böylesi bir dezavantaj yaşar. Bunu böylece net olarak koymak lazım. Bu meselenin önem arzeden bir yönü. Diğer önemli bir yönü de şu: PKK merkezinin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi bırakma kararı, iddia edildiği gibi; “Türkiye’de etnik iç barış” getirme kabiliyetine sahip değildir. Çünkü sorun, esas talebi itibarıyla çözüme kavuşmuş olmuyor. Öcalan ve PKK merkezi, devletle hangi zeminde buluşup anlaşmaya razı olduğunu ilan ediyor? “Bir taviz olarak görülemeyecek olan” ve “artık dünyanın her tarafında verilen ve verilmesi kaçınılmaz olan” “doğal demokratik ve kültürel haklar”. Yani; “tarih, dil, kültür araştırma ve ön hazırlık okullarıyla yayma ve yine bununla bağlantılı olarak serbest kitap, gazete, radyo, tv, benzeri, yayın araçlarına özgürlük tanımayla özgün çözümünü yakalamış olacaktır.” (Öcalan’ın Savunmasından) Evet, tümü bundan ibaret! Böylesi bir statü, Kürtleri ezilen bağımlı ulus olma statüsünden kurtarmaya yeter mi?! Bunu tartışmak bile anlamsız. O halde yapılmak istenenin gerçeği nedir? Hastalığı iyileştirme değil, ağrı kesicilere dayalı bir “tedavi” tarzıyla hastayı bir süreliğine rahatlatmak! Hastalık ise yerli yerinde dura-duruyor. Durduğunu sayın yazar da itiraf ediyor. Nasıl itiraf ediyor? “Türkiye’de etnik iç barış sınıf mücadelesinin özgürce gelişip serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak. **Kürt sorununda eşit haklılık temelinde çözülmesi koşullarını olgunlaştıracak.**” (abç) Dün de bastırma yöntemiyle bu sorunun üzeri küllenmişti. Ama ne oldu? Bastırmanın, tarihi yanlışları kendilerine pahalya mal oldu. Bugün ise, isyan daveti çıkaran önderliğin egemenlerle uzlaşmasıyla düzen sınırları içine çekilerek uykuya yatırılmak isteniyor. Dikkat edilirse aralarındaki fark sadece yöntemde. Çünkü suskunluk nasıl ki “etnik iç barış” durumu değildiyse, bugün sağlanmak istenen de “etnik iç barış” olmayacaktır. Çünkü sorun çözülmemiş. Çözülmemiş ve ötesinde de çözüm talep eder bir dinamiği barındırıyor olduğundan, sistemin bağrında kanayan bir yara olarak duracak ve kanayacaktır. O halde böylesi bir gerçekliğin olduğu açıkken, bunu “etnik iç barış sağlayacak” diye lanse etmek, hangi akli selim sosyalistin, hangi akli selim işçi davasının güdücüsünün işi olabilir?

Bütün mesele kısa bir süreliğine de olsa, böylesi “yalancı ba-

har” karakterli bir “yalancı barış” durumunun sağlanmasıysa; doğrudur böylesi bir yönü olacaktır. Ama sınıf bilinçli unsurlar bunun karakterinin ve getiri-götürülerinin hesabını doğru yapmaya itina gösterir ve sınıfını ve emekçi halkımızı bir “yalancı bahar”a aldandırmayı amaçlayan ağaçlar durumuna düşmekten alıkoymaya çalışırlar. O özgülde, gayretlerini bu yönde yoğunlaştırırlar. Ellerinden gelecek çok fazla bir şeyleri yoksa, en azından bunun iyi bir şey olmadığını propaganda yaparlar. Çünkü bunun getireceği çok fazla uzun ömürlü bir şey olmadığı gibi, götüreceği ise kıyaslanamayacak kadar fazladır. Her şeyden önce sıkışan iç ve dış kamuoyunda, her gün biraz daha tecrit olan, sistemin süreklilik arz etme karakteri taşıyan iktisadi ve siyasi krizini her geçen gün daha da derinleştiren son derece ağır ekonomik bedellere malolan, hakim sınıf klikleri arası çatışma ortamını kızıştıran, ekonomik ve siyasi krizin derinleşmesindeki önemli etkisinden ötürü sisteme muhalif cepheyi giderek genişleten ve benzeri özellikleri itibariyle, devrimci durumun giderek daha da fazla olgunlaşır hale gelmesine hizmet sunan bu devrimci dinamik, bütün bu özellikleri itibariyle bir anda geri çekilecek ve sistem kendisini oldukça zorlayan bu ağır yükten bir anda kurtuluvarecek ve rahat bir nefes alma şansı elde edecek.

Öte yandan devrimci bir coşku içinde, kısa bir sürede önemli sayılabilecek kazanımlar edinen, her şeyden önce düşmana karşı başkaldırma ve vurarak kendini koruma ve haklarını yüksek sesle dile getirip isteme şekillenmesi içine giren, yani dişe-diş bir dirençle motive olan kitleler, birden bire bütün bunların sahte ve yanılgılı durumlar olduğu, yapılması gerekenin devletin şefkatli kollarına atılıp, onun gölgesine sığınmak, “sen büyüksün biz yaptık sen yapma, bize imkân tanı, gücüne güç katalım, iç ve dış imkânlarımızın tümünü hizmetine sunalım, iç barışımızdan alacağımız güçle bölgede lider bir ülke olarak hamle gücüne kavuşalım. 16. yy. Osmanlı nasıl idiyse, Türkiye Cumhuriyeti de aynı seviyeyi yakalasin” türünden, devlete yaltaklanmanın daha doğru olacağı vaazıyla yüzyüze kalan bir kitle gerçeği oluşacak. “Devlet güçlüdür, onunla baş edilemez”, “devlete karşı konulamaz; devlete karşı koyanın burnu sürtülür, kellesi kopar” türü, devlet güçlerinin gözdağı vermek ve korkutup vazgeçirmek amacıyla kullandığı psiko-

lojik boyutlu olan argümanlar, bu biçimiyle desteklenmiş oluyor. “Devletin yenilmezliği” ve “onunla baş edilemeyeceği” kitlelerin bilincine kazınmaya çalışılıyor. Nitekim işte böylesine bir boşluk, hayal kırıklığı, kendine güvensizlik, devletin gücüne itaat etme aşırı hassasiyeti gibi bir yığın manevi yıkımlar yaşanacak. Ve bu atmosfer doğal olarak reformist dalganın güçlenmesine hizmet edecektir. Devrimle hak alma bilinci önemli bir darbe almış olacak yani.

Evet, biz inadına devrimciyiz ve insanlığın kurtuluşunun devrimlerle olacağına dünden daha çok inanıyoruz. Zorbalığın, zulmün kalesi ancak bu zor yoluyla zaptedilebilir. Bunun için de devrimci proletarya illa ki zor yoluna başvuracak ve bunun için de illa ki zora zorla karşı koyabilecek özel örgütlülüğü ve gerekli araç gereci olacaktır. Komünist Partisi ve silahlı Halk Ordusu olacaktır. Ve proletarya bunlarla donanmak zorundadır.

İşte bundan ötürü biz, toplum yaşamını ilgilendiren tüm olan biten herşeyi devrimci mücadelemizin verili süreçteki somut durumunu ve geleceğini nasıl etkileyeceği kriterleri üzerinden ele alırız: böyle ele almak zorundayız da. Çünkü bu, insanlığın kurtuluşunu ilgilendiren stratejik bir sorunu alakadar ediyor.

Sonuç itibariyle, PKK'nin devletle uzlaşma arayışı içine girme ve silahlı mücadeleyi terk kararı, yani bir başka deyişle devrimci mücadele saflarını terk edip sistemle bütünleşme ve onun hizmetine girme kararının devrimci mücadeleye katacağı en ufak bir katkısı sözkonusu olmayacaktır. Tam aksine, yukarıda da dile getirdiğimiz gibi birçok boyutuyla sisteme, sistemin stratejik çıkarları ve sistemin devrimci muhalefetle mücadelesine katkı sunup hizmet verecektir. Gerisi boş laf.

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün akıbetinin hepimize ders olması gerekmiyor mu? “Barışı koruma” adına kendi halkının devrimci güçleri üzerinde baskı uygulayan bir “zor mekanizması”na kısa sürede dönüşüverdi. Böylesine trajedik ve yakın bir örnek gözlerimizin önündeysen, Abdullah Öcalan'ın savunmasında dile getirdiği şu sözlerinin ardındaki gerçeği görmemezlikten gelebilir miyiz? İlk paragraflarda aktarmıştık, ama buraya bir kez daha aktarmakta yarar var. Şu sözler Öcalan'ın:

“Türkiye burada büyük tehlikelerden korunma kadar (acaba Öcalan’ın, emperyalist sistemin yarı-sömürgesi durumunda olup, kaderini tamamen onların ellerine bırakmış, o sistemle bütünleşmek için yırtınıp duran bir Türkiye için, ne türden kaygıları var ki, Türkiye’yi büyük tehlikeler karşısındaymiş gibi değerlendiriyor ve bundan korumaya çalışıyor dersiniz?-bn) tersine yani güç kaynağına dönüştürme şansına sahip olacaktır. İçte ve dışta PKK’nin askeri savaş olanakları çözümle birlikte Türkiye’nin hizmetine girecektir. (Peki Türkiye bu olanakları, -ki bunun içinde sadece savaş araç gereci mi var, insan unsuru yok mu? “PKK’nin askeri savaş olanakları” dendiğinde bunu insan unsurundan yalıtık olarak da ele almak gerçek olur mu?- “İç düşman”larına karşı da kullanılmayacak mı? Zaten “dış düşman”dan ziyade askeri gücünü “iç düşman” denilen güçlere karşı, yani devrimci muhalif kesime karşı, grevdeki işçiye, boykottaki öğrenciye, işgaldeki köylüye, sokaktaki memura vs. karşı kullandığı cumhuriyetin tarihi boyunca olagelen asıl şey değil midir?-bn).

“Demokratik Cumhuriyetle bütünleşmesi geliştikçe, bu askeri anlamda da karşı tehditten stratejik bir güç kaynağına dönüşecektir. Çözüm büyük bir fırsat sunuyor. Geleceğe en büyük stratejik yatırım oluyor... Türkiye’nin stratejik olarak tehlike arzeden bir çok odaklar karşısında çözümle birlikte güç kazanması işin can alıcı özüdür...” (abç)

Evet, bu söylenenler ve özellikle de altını çizdiğimiz satırlarda dile gelenler neyi ortaya koymakta ve bu sistemden en ufak bir beklentisi kalmamış olan ve kurtuluşunu bu sistemin bitirilişinde gören başta çeşitli milliyetlerden Türkiye proletaryası olmak üzere milyonlarca emekçi halk, acaba bu değerlendirmeye göre “stratejik olarak tehlike arzeden bir çok odaklar”arasına girmiş olmuyor mu? Türkiye halkı kendi acı pratiğinden çok iyi biliyor ve de ayrımsızdır ki; resmi söylemde ‘dış tehdit unsuruna karşı’ oluşturulduğu söylenen dev boyutlu savaş organizasyonu, esas olarak ve hemen hemen her vesileyle içte kendisine karşı kullanılmıştır. Kaldı ki, bırakalım komünistini, sosyalistini, hiç bir tutarlı demokrat, yayılmacı ve komşuları üzerinde baskıcı bir güç oluşturma emelleri ta-

şmaz; bilakis böylesi militarist, emperyalist ve faşist yaklaşım ve uygulamalara en kararlı bir şekilde karşı çıkar. Uygulanması esnasında olanaklarını seferber ederek engelleyici olmaya çalışır. Ama Öcalan, maalesef ki, tutarlı bir demokratın sahip olması ve özünde koruması gereken böylesi bir hassasiyeti unutuvermiş görünüyor. Acaba bunu, içinde bulunduğu devletiyle kucaklaşma heyecanına mı yorumlasak dersiniz? Böylesi bir yorumda “sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran, bu mücadelenin devrimci bir değişim sürecine yönelmesi için bölgesel ve ulusal koşulları hazırlayan” türünden olumlu etkisi olabilir mi acaba?

Sayın yazar diyor ki: biz “bu kararı kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran, bu mücadelenin devrimci bir değişim sürecine yönelmesi için bölgesel ve ulusal koşulları hazırlayan bir değer” de görüyoruz. Okurdan, affına sığınarak, bu pasajı bir kez daha okumasını rica ediyoruz. Demek ki, artık her kimse bu “sosyalist demokratizm”ciler, işte bu zatı muhteremler, “1 Eylül kararı” dedikleri sözkonusu ettiğimiz kararın, “kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı sınıf mücadelesinin önündeki engelleri kaldıran” bir değerde olduğunu düşünüyorlar. Garip bir mantık yürütüş ve yaklaşım örneği değil mi sizce de? Yine de sorası geliyor insanın; Peki niye kapitalist sınıfın ülke coğrafyamızdaki hâkimiyetine karşı mücadeleciliği esas almıyor, ve sorunu bu çerçevede değerlendirmiyorlar da, bunu es geçerek, “Kapitalist sınıfın bölgesel emperyalist amaçlarına karşı” gibi, soyut ve hiç bir somut pratik değer ifade etmeyen bir “sınıf mücadeleciliği”ni propaganda ediyorlar dersiniz? Çünkü niyet ve amaç gerçekten de sınıf mücadelesi yürütmek değil. Çünkü niyet ve amacı gerçekten kapitalist sınıfın bölgesel veya daha geniş çerçeveli emperyalist amaçlarını boşa çıkarma ve buna karşı olmak değil. Böylesi bir niyet ve amaçları olanlar bilir ki, işçi sınıfının ve bağlaşığı emekçi sınıf ve katmanların kapitalist sınıfın hâkimiyeti altında olan bu sistemden kurtuluşu öncelikli sorunudur. Kapitalist sınıfın hâkimiyetine son verilmesi durumunda zaten bölgesel veya daha geniş veya daha dar alanlı emperyalist amaçları olmayacak. Keza kapitalist sınıfın her türlü emperyalist emellerine karşı durabilmenin yegâne yolu da,

yine bu sınıfa karşı içte tırmandırılacak olan sınıf mücadelesinin kendisidir. Peki bu zatı muhteremler bunları bilmiyorlar mı? Gayet tabi ki biliyorlar. Ama dedik ya, sorun, amaç ve niyette düğümle-niyor. Öte yandan belli bir çıkmaz içinde de kalmış durumdalar. Bir taraftan Öcalan'ın " 21.yy. Manifestosu"na methiyeler dizme durumunda kalıyorlar, bir taraftan da sözde de olsa, sahte de olsa, güme giden sosyalistlikleri işçi sınıfı yandaşlığı gibi payeleri! Öcalan'ın "21. yy. Manifestosu"nda, günümüzde yani emperyalizm koşullarında, Lenin'in deyimiyle, "gerici bir karakter kazanan" burjuva demokrasisini göklere çıkaran ve "İşte aradığımız tam da buymuş; lanet olsun boşuna onca yıl yitirdik, "keşke Leslie Lipson'un 'Demokratik Uygurlık'ını daha önce okumamı birileri bana salık verseydi" şeklindeki hayıflanması ve demir attığı yeni limanı gözlerden gizlemeye çalışıyorlar. Tabi bu durumda "ne olur büyüklüğünü göster, aç kollarını bize"denilen bir güce haddi olmayan birilerinin savaşı ilan etmesi, doğallığı ile yakışksız kaçır. Ama öte yandan da halen söylem düzeyinde de olsa, bir "sosya-lizm sevdası", bir " sınıf mücadeleciliği" söylemlerine ihtiyaç du-yuyorlar. Çünkü halen karınlarını, gerçekten de sosyalizm davası-na inanan emekçi kitlesinin karavanasından doyuruyorlar. Bundan ötürü de bu söylemi kolay terk etmek işlerine gelmez. O halde, pratik yöntemleri son derece zengin olan Ortadoğu politikacılığı devreye girmeli ve uygun çözüm derhal bulunmalı: Yani ne şiş ne de kebab yanmalı. Bir süreliğine de olsa, alan da veren de razı ol-malı.

Sayın yazar diyor ki; "Bölgesel emperyalizm, tüm bölge çapın-da sosyalizmin arifesidir" İyi güzel de bu bölgesel emperyalizmin ayrıcalıklı yanı ne ki böylesine özel bir öne çıkarılmayı hakediyor? Lenin genel olarak, can çekişen kapitalizm olarak emperyalist sis-temin kendisini sosyalizmin koşullarını olabildiğine olgunlaştıran ve varacağı, evrileceği bir başka aşaması da olmadığı için toplumsal evrimin bir gereği olarak da sosyalizme gebe olmasından ötürü, bu durumu, "sosyalizmin arifesi" olarak addediyordu. Yani bir du-rum tesbiti yapıyordu. Ama şunu demiyordu: emperyalizm koşul-larında sınıf mücadelesi özgürce gelişip, serpilecek, yayılıp derin-leşecek. Evet, böyle bir şey demiyordu ve söylediklerinden böylesi

bir anlam da çıkmıyordu. Ama böyleyken, sayın yazar “arife olmak” durumunu “sınıf mücadelesinin özgürce gelişip serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak” olarak yorumlamayı daha uygun bulmuş oluyor herhalde. Tabii burada “etnik iç barış” koşulunu unutup yazara haksızlık etmeyelim. Aslında yazarın buradaki ifade tarzı tamamen ‘1 Eylül Kararı’ nın kapitalist sınıf için arzettiği pozitif durumla ilintilidir. Hani diyordu ya: “emperyalist-liberalizm söz konusu kararı, Türk bölgesel emperyalist kapitalizmin amaçları bakımından pozitif bulmaktadır.” Yani Tuncay Özkan ve Öcalan’ın ifade ettikleri gibi, oluşacak birtakım avantajları kullanarak Ortadoğu, Balkanlar, Orta Asya ve Kafkaslar’da lider konuma gelme, dünyanın sayılı ekonomik güçleri arasına girme ve işte bu emperyalistleşme durumuna ‘1 Eylül kararı’ pozitif olanaklar sunuyor ya; ve bu temelde “sisteme hizmet ediyor, eleştiri ve tepkileri var ya, işte bu eleştiri ve tepkiler karşısında basit savunusu psikozu ile, içine düşülen garip bir demogojik durumdur bu. Yani şunu demeye getiriyor: ‘1 Eylül kararı’ Türk kapitalist sınıfına böylesi bir gelişme olanağı sunuyorsa, bunu fazlaca dert edinmeye gerek yok. Emperyalistleşmesi fena da sayılmaz. Lenin demiyor muydu emperyalizm sosyalizmin arifesidir diye, o halde bölgesel emperyalizm de, tüm bölge çapında sosyalizmin arifesidir. Böyle olduğu için de “mücadelenin devrimci bir değişim sürecine yönelebilmesi için bölgesel ve ulusal koşulları” hazırlıyor ve “Türkiye’yi tüm bölge halklarının enternasyonalist birliği temelinde ‘devrimci merkez’ haline” getirmemize bulunmaz bir imkân sunuyor. Bırakın böylesi boş ve yersiz eleştiri ve kaygıları, koşturmacılığın mecaliniz var mı sosyalistler, varsa koşun koşabildiğinizce. Çünkü; “Bölgesel emperyalizm tüm bölge çapında sosyalizmin arifesidir. Türkiye’de etnik iç barış sınıf mücadelesinin özgürce gelişip, serpilmesini, yayılmasını ve derinleşmesini sağlayacak.”

Evet, sayın yazarın söylediklerinin anlaşılır açılımı budur. Burada ne sosyalizm, ne devrimci mücadelenin yükseltilmesi, ne işçi sınıfının çıkarları, ne bölge halklarının çıkarları, ne Türkiye işçi sınıfının bölge halkıyla enternasyonalist birliği vs. türünden hiçbir hususa ilişkin taşınan bir kaygıdan sözedilebilir. Peki burada ne vardır? Burada, en alasından, zevahiri kurtarma telaşıyla yapılmış

olan ve yer yer de Troçkizm esintili bir karakter arzeden **demogojik söylemler** dışında hiçbir şey yoktur.

Bu hususlara ilişkin ilk elden söylememiz gerekenleri böylece noktalyoruz. Şimdi, yazının ilk paragrafında bahsini ettiğimiz ve değinmemiz gerektiğini söylediğimiz bir diğer hususa ilişkin kısa bir değinide bulunmak istiyoruz.

Sayın yazarın sözkonusu ettiğimiz değerlendirmesi, hatırlanacağı gibi şöyleydi:

“Kimileri Türkiye’de olan biteni ‘devletin yukardan yeniden yapılandırılması’ gibi içeriği pek belli olmayan kavramlarla açıklasa da, bizde olan biten, arkasında ABD’den AB’ye kadar yığınla emperyalist devletin durduğu bir sözde demokratikleşme, gerçekte emperyalist-liberalleşme sürecinden başka birşey değildir ve bunun alternatifi, bugünkü sınıf mücadelesini sosyalist yönelimli devrimci bir değişim sürecine dönüştürmekten başka bir şey olmaz.

İşte ‘1 Eylül Kararı’nın sosyalist harekete sunduğu muazzam önemdeki olanak böyledir.”

Yazarın bu değerlendirmesi, aktardığımız diğer değerlendirme ve yorumlara kıyasla mantıksal örgüsü en zayıf kalmış olanı gibi.

Yazar burada biraz da işin ince kurnazlığına kaçarak hem sorunu karmaşılaştırmayı denemiş ve hem de Öcalan’ın dile getirmiş olduklarını unutturmak istercesine, sorunu esas hedefinden uzaklaştırmaya çalışmış. Bunun böyle olduğunu ele alınan konu bütünlüğünden anlamak zor olmasa gerek.

Doğrudur, “Kimileri” (Şahsen biz kendimizi o kimileri içinde görüyoruz) Öcalan’ın savunmasında dile getirmiş olduğu büyük zor gücüne rağmen, bu gücün etkisini ancak yaratıcı **çağdaş bir demokrasiye yönlendirmede kullanan ve açıkça doksan ortalarından beri MGK konseptleri ile yürütülen, içinden geçmekte olduğumuz tarihi aşamayla da kanıtlanmaktadır**” (abç) şeklindeki sözleri keza bir başka yerde “Özal reformları, temelde de dışa açılım ve ANAP’la açılımın daha da geliştirilmesi, belli bir başka dönüşümü beraberinde getirdi. Ekonominin de liberalleşmesiyle, bu iç ve dış gelişmeler (yani Öcalan’ın ifade edişiyile söylersek; “90’larda reel sosyalizmin çözülüşü” ve “demokratik sistemin tüm

dünyayı etkisi altına alması” gibi iki önemli hususu kastediyor-bn) birleşince, gerçekten Türkiye belki de, farkında olmadan, tarihinin en önemli demokratik aşamasını yaşamaya başladı. Bu süreç, ordunun 95’ten günümüze kadar devam eden dolaylı hareketine zemin oldu. Günümüz Türkiye Cumhuriyeti’nin istenilen düzeyde olmasa da demokratikleşmede epeyce mesafe aldığı açıktır. Cumhuriyeti hem ilkesel, hem toplumsal temelde büyük demokratik hareketlenmeyi yaşamaktadır” türü yaklaşımlarını değerlendirirken düşülen teorik yanılığa ve politikada gerçekleri çarpıtma ve birilerine yaranma işgüzarlığı üzerine şekillenen oportünizmine işaret ederek demişlerdir ki; **Türkiye’de olan biten hiç de bir demokratikleşme durumu falan değildir. Geçmiş tarihi örneklerinde olduğu gibi kapitalist-emperyalist sistemin şekillenen ihtiyaçları doğrultusunda devletin yukarıdan yeniden yapılandırılması durumudur.**

Dün bunu 1.ve 2. meşrutiyetle, sonra cumhuriyetle, sonra askeri darbelerle yaptılar ve bugün ise “MGK konseptleri”denilen yöntemlerle yapmaktadırlar. Durum bu kadar aleniyken bunu demokratikleşme olarak göstermek ve PKK olarak da bu sürece dahil olma anlayışı ve tutumu geliştirmek, açıktır ki; MGK yönlendirmeli, sistemin yeniden yapılandırılması ve dolayısıyla da emperyalizmin “Yeni Dünya Düzeni”ne iştirak etmek demektir.

Durum böyle olunca da, yazar “Kimileri Türkiye’de olup biteni ‘devletin yukarıdan yeniden yapılandırılması’ gibi içeriği pek belli olmayan kavramlarla açıklasa da” şeklindeki niteleme ve tepkisiyle, maksadı aşmış ve yukarıda da dediğimiz gibi, ince kurnazlık yöntemleriyle “kimileri”nin soruna ilişkin eleştiri ve değerlendirmelerini hedef yitimine uğratmak istemiş. Sayın yazara şunu da demek gerekiyor herhalde; Bilimsel yaklaşım dürüstlüğüne sahipsen. Türkiye’de olup biteni “MGK konseptleri ile yürütülen demokratikleşme hareketi” addedip ona katılma kararı alanları hedef tahtasına koysana! Bu çevrelere desene; bizde olup biten, arkasında ABD’den AB’ye kadar yığınla emperyalist devletin durduğu bir sözde demokratikleşme gerçekte ise emperyalist-liberalleşmeden başka birşey değildir. Öte yandan yaklaşımınızda tutarlıysanız, öncelikli hedefiniz herhalde ki sorunu tam ters yüz ederek ortaya ko-

yan ve kitlelerin bilincini çarpıtarak düzenin kuyruğuna takmak isteyen malum çevre olması gerekmiyor mu? Ama nerede o dürüstlük, nerede o açık yüreklilik! Baksanıza adam hala bu konu özgünlünde dahi, “İşte ‘1 Eylül Kararı’nın sosyalist harekete sunduğu muazzam önemdeki olanak böyledir” türünden saçmalıklarını sürdürüyor. Pasajı paragraf olarak, olduğu gibi aktardık size, lütfen dikkat eder misiniz, bu pasajda, “1 Eylül Kararı’nın sunduğu muazzam önemdeki olanak” neymiş? Yani olanak olarak sunulan herhangi bir şey gözünüze ilişti mi? Yok değil mi, boşuna aramış olduk. Eee, böylesine bir dalkavukçu yaklaşımın “bilimsel yaklaşım dürüstlüğü” göstermesi gayet tabii ki pek mümkün olamaz. Nitekim olmamış da.

Peki böylesi bir tutum içinde olan birinin aynı pasaj içinde dile getirmiş olduğu şu doğru belirlemenin kıymeti harbiyesi ne olur? Şunları dile getiriyordu sayın yazar: “ve bunun alternatifi, bugünkü sınıf mücadelesini sosyalist yönelimli (buradaki ‘sosyalist yönelimli’ belirlemesi, demokratik devrim aşamasını es geçen bir yaklaşımın ifadesi midir bilemiyoruz. Ama o kadar önemli değil. Netice itibarıyla biz de bu kavramı yerine göre kullanıyoruz. Çünkü öngördüğümüz Demokratik Halk Devrimimiz, kendi aşamasında demir atmıyor, sosyalist yönelimli bir devrimdir.

Sosyalist devrimimiz de kendi aşamasında çakılıp kalmıyor; o da komünizm yönelimli bir devrimdir. Böyle olunca da, bu sözün varlığı bizim, yazarın sözcüğe yüklediği reel anlamı kabul ettiğimiz anlamına gelmez-bn) devrimci bir değişim sürecine dönüştürmekten başka birşey olamaz.” Evet, burada dile gelmiş olan bu doğru belirlemenin kıymeti harbiyesi ne olur? Bunun da yanıtını okura bırakıyoruz.

Pasaja ilişkin söyleyeceklerimizi tamamlamadan, şu ufak ayrımı da dile getirme gereği duyuyoruz. “Emperyalist-liberalleşme” kavramı yazar dahil birçok kesim tarafından kullanılmakta. Ancak hangi yönüyle ele alınırsa alınsın, hangi anlam yüklenerek kullanılmak istenirse istensin; hiç bir şekilde de doğru değildir. Bu, tamamen emperyalist haydutların “Yeni Dünya Düzeni” dedikleri, herşeyi ama herşeyi eline geçirip denetleyen, tamamen kendi istem ve ihtiyaçlarına göre düzenleyen; uzununu kesen, kısayı çekip uza-

tan, aykırıları, her yolu deneyerek (Irak ve Yugoslavya örneklerinde olduğu gibi) hizaya sokmak isteyen üç beş emperyalist zorba devletin suratlarına geçirmek ihtiyacı duydukları uyduruk bir maskedir. Bu sistem içinde liberalleşmenin 'L'sini aramak dahi saçmadır. Böyleyken, gerek Türkiye'de uygulanan devlet tekelindeki bir kısım şirketin özel mülkiyet tekeline geçirilmesi operasyonunu, "ekonomide liberalleşme" olarak addetmek ve gerekse emperyalist devlet ve "devlet gücünde" güce sahip tekellerin sistemlerinin "dikensiz gül bahçesi" misali ufak sıkıntılarından kurtulup "dünya sistemi" şeklinde bir hâkimiyet gücüne erişmesi amacıyla "insan hakları ve demokrasi" maskesi altında sosyal ve ulusal kurtuluş hareketlerini tasfiye etme operasyonlarını "Liberalleşme" olarak addetmek, açıkça söylüyoruz, emperyalistlerle aynı dili konuşmak ve kitlelerin bilincini karartmaya hizmet etmek anlamı taşır.

Böylece bu pasaja ilişkin dile getirmemiz gerekenleri de noktalamış oluyoruz.

Söz konusu değerlendirme yazısında yazarın bariz olarak yanlış olan bir iki saptamasını daha konu edinmenin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Yazarın yaptığı değerlendirme şöyle:

"İki zıt sınıf için aynı anda pozitif adımdan söz edilebilir mi? Eğer konu ulusal meseleye ilişkin ise ve adım ne geri, ne ileri, ama gerçekçi ise böyle bir saptama elbette yapılabilir. '1 Eylül Kararı'nın özgünlüğü buradadır."

Bu özgünlükten iki politik tutum çıkar: Birincisi, atılan adımın her iki sınıf için pozitif karakterine bakıp, Kürt sorununda 'reform' yapmak için işçi sınıfı ile kapitalist ittifak yapabileceğini sanmaktır. Bu tutum, Kürt sorununda 'reform'u sınıfsal içeriğinden ve sosyalist amaçtan kopartmak anlamına gelir..." (değerlendirme bu minvalde teferruata iniyor olduğundan aktarma gereği duymadık). Bu pasajda dile gelen iki hususu öne çıkararak yanıtlayacağız. Birincisi "İki zıt sınıf için aynı anda pozitif bir adımdan sözedilebilir mi?" sorusu ve bunun olumlu yanıtına emsal olarak verilen ve bir "özgün durum" olarak nitelenen yönü, ikinci yanıtlayacağımız husus ise atılan adımın Kürt sorununda bir reform durumuna denk düşüp düşmediği hususu ve buna bağlı olarak dile gelen işçi sınıfı-

nın durumu ve 'reform'un niteliği hususları.

Birincisinden başlayalım:

“İki zıt sınıf için aynı anda pozitif bir adımdan söz edilebilir mi?” sorusuna, teorik boyutuyla olumlu yanıt vermek pekala mümkün ve bunun onlarca örneği sayılıp dökülebilir. Mesela feodalizm koşullarında burjuva demokratik devrimi her iki sınıf için de yani burjuvazi içinde, işçi sınıfı ve diğer emekçi katmanlar için de pozitif bir adım niteliği taşır. Keza faşizm tehlikesinin veya faşizmin kendisinin altedilmesinde de burjuvazinin bir kanadı ve proletarya ve emekçi katmanlar için pozitif bir adım niteliği vardır. Veya vatanın işgali veya işgal durumlarından kurtuluşu da, işbirlikçi ve komprador kesim dışında veya somut bazı hallerde de bu kesimlerin bir kesiminin dışında tüm diğer sınıf ve katmanlardan yurttaşlar için pozitif bir durum arzeder vs. Ancak soruna koşullardan bağımsız ve düz mantıkla yaklaşmamak ve demagojiye kaçmamak gerekiyor. Her özgün örnekte farklılıklar arzeden çok özgün durumlar karşımıza çıkabilir; öncelikle bunun bilinciyle sorunu ele almak lazım. Bir dönemin devrimci burjuvazisi (emperyalizm öncesi) demokratik devrimin bir gereği olarak ulusal sorunları çözüyor, feodalizmi tasfiye ediyordu. Ama bir dönem sonra (emperyalizm sonrası) görüyoruz ki burjuvazi, feodal zümrelerle kolkola girerek iktidarını sürdürmek zorunda kalmış oluyor. Ya da proletarya ile iki temel sınıf olarak canbedeli mücadeleye giriyor. Daha düne kadar “düşük yoğunluklu bir çatışma” ortamındaki etnik sorunlardan çıkar elde eden ve uman burjuvazi, bugün ise bunların bariz çatışma ortamından çıkartılarak sisteme entegre edilmesinden çıkar umar hale geldi vs. Dolayısıyla yazarın yaptığı gibi bir genelleme karakteri vererek şu belirlemede bulunmak doğru değil; “Eğer konu ulusal meseleye ilişkin ise ve adım ne geri ne ileri, ama gerçekçiye böyle bir saptama elbette yapılabilir.” Evet, ‘konu ulusal meseleye ilişkin’ ama daha düne kadar komprador burjuvazi ve büyük toprak ağaları bu sorunun çözümünü bastırıp yok etmekte, zor yollu asimilasyonla kendi ulusuna dahil etmekte buluyor ve bundan menfaat umuyordu. Fakat yok edilmek istenilenlerin yok edilmeye karşı geliştirdikleri savaşıyla oluşan gerçeklik karşısında, dünyanın efendilerinin yeni yönelimlerinin de zorlama-

sıyla, bu kez de 'havuç politikası' ile düzene entegre etme eğilimi geliştirildi. Ama bu sonuncusunda, bütün kesimler aynı anda bu sonuca gelmedi; halen de ayak direyen kesimler var. Her neyse, şunun anlaşılması için bu örneğe girdik. Ulusal meselenin konu olduğu her durumda "iki zıt sınıf için pozitif bir adım" durumu oluşmayabiliyor. Örneğin burjuvazinin (egemen sınıfların) ulusal sorunu zor yoluyla "çözmek" istemesi durumu, burjuvazi için pozitif sonuçlar doğururken; işçi sınıfı için herhangi bir pozitiflikten sözedilebilir mi? Edilemez değil mi? Sorunu günümüzdeki gerçekliği itibariyle ele aldığımızda ise; sorunu yazarın koymuş olduğu biçimiyle bir değerlendirmeye tabi tutmak, proletaryadan çok burjuvaziden yana ibre kırmak olur. Çünkü meselenin özü hiç de yansıtılmak istendiği gibi değil. '1 Eylül kararı' ile son noktası da konmuş olan devrimci safları terk ve sistemle bütünleşme kararını; doğuracağı siyasal sonuçları, güçler dengesi üzerinde oynayacağı küçüsemeyecek etkisi ve en önemlisi de koşullarımızda iktidarı almanın yegâne yolu olan devrimci mücadeleye/silahlı mücadeleye karşı kitlelerin maneviyatında yapacağı yıkımı görmezden gelerek, kaba görüngüsel bir yanılsamayla "iki zıt sınıf için aynı anda pozitif bir adım" belirlemede bulunmak, son derece yanlış ve yanılgılı bir durumdur. Söz konusu karar egemen sınıflar için, kelimenin gerçek ifadesiyle, tamamen pozitif bir sonuç doğururken, proletarya ve halk için ise, sadece ve sadece bir iki olumlu etkisinden söz edilebilir. Bu entegrasyon kararının halk ve sistem için ne türden sonuçlar anlamına geleceğini, özlü biçimiyle, daha önceki paragraflarda dile getirmiştik. Bunların yüzeysel bir kıyaslamasının yapılması durumunda söz konusu kararın "Ağa maraba" ilişkisine rahmet okutacak bir karakterde olduğu görülecektir. Bizler sorunun bu yönü üzerinde mutlak suretle durmak durumundayız. Bir işçiye "patron olmazsa aç kalırsın" demek, mevcut sistemin işçi açısından arzettiği "pozitif" durumdur. Ama bu söylem neyi hedefler? "Sus, sesini çıkarma, uysal uysal çalış, ekmeğini kazanmaya bak. Arkanda patron olmazsa aç kalır ve ölürsün!" İşte meselenin özü aynen de bu emsaldeki durum gibidir. Dolayısıyla da yazarın dile getirdiği biçimiyle, proletarya açısından basbayağından bir "pozitif adım" belirlemede bulunmak, yukarıda verdiğimiz pat-

ron-işçi veya ağa-maraba emsallerindeki duruma benzer bir duruma düşmek olur. Bu, meselenin bir yönü ve bizce önemli de. Varsın sayın yazar ve benzeri yaklaşım sahipleri bunu es geçerek devrime sırt döndürüp, düzenin uysal çocuğu olmayı sağlatan, bunu hedefleten karara methiyeler dizip, alkışlarını tutsunlar; bu, nihayetinde onların gerçek özünün bir yansıması olur.

Evet meselenin bir yönü böyleyken, diğer bir yönü de şudur ve bizler bunu da hassasiyetle gözetmek durumundayız.

Olumsuz sonuçları ne kadar büyük olursa olsun ve bu karar hangi niyetlerle alınmış olursa olsun, bütün bunlardan azade olarak, “her olumsuzdaki olumlu” ve “her olumludaki olumsuz” yön gerçeğini, bir olgu olarak karşılamak ve kaale almak durumunda olduğumuzu unutmamamız gerekiyor. Ve yine unutmamamız gerekiyor ki, özellikle de sınıf mücadelesi kaba yaklaşımlarla, tabiri caizse “iman kuvveti”yle değil, esas olarak koşullarda meydana gelen, güçler dengesinde oluşan küçük değişimlerin yerinde, zamanında ve etkin biçimiyle hesaba katılması ince denklemler üzerinden yol alıyor. Dolayısıyla bizler, söz konusu kararı bir olgu olarak karşılamak durumundayız. Ve bir olgu olarak, ezen ve ezilen bağımlı ulus arasında şiddet unsurunu içeren çatışmalı durumun, bir dönem için de olsa, sona eriyor olması, (bu da henüz netleşmiş bir durum değildir. Bir kısım PKK’linin savaşı sürdürmesi de sözkonusudur) doğal olarak savaş durumunun tırmandırdığı şovenist ve öte yanda ezilen ulus milliyetçisi dalgaların dinip, bir ölçüde geri çekilmesi durumunu, proletarya saflarında oluşan “milliyetçi çitler”le bölünme ve parçalanma durumunu alt düzeylere çekebilmenin ve keza çeşitli milliyetlerden proleterleri, proletaryanın kendi bayrağı altında ve devrim programı etrafında birleştirmenin örgütsel birliğini tesis edebilmenin zeminini oluşturacak faktörlerden biri olarak fonksiyon oynayacağını da gözardı edemeyiz.

İşte bu durum, söz konusu olumsuz kararın niyet ve hedefinden bağımsız olarak, “olumsuzdaki olumlu yön” olarak objektif bir unsur olarak karşımıza çıkabilir. Çıkması durumunda elbette ki bu, proletarya tarafından gerektiği gibi değerlendirilecektir. Ama bu, şunu getirir mi, ya da getirmeli mi? Esas karakteri itibarıyla proletarya davasına ciddi zararlar veren ve tamamen sisteme hizmete

yarayan böylesine üst boyutlu olumsuz bir kararı, “bak yine de yararı dokundu” diyerek olumlamamız mümkün mü? Neye benzer bu tutum? Patronun varlığını, işçinin karnının doyurabilmesinin ön koşulu olarak gören ve buradan hareketle patronu “velinimet” sayan zihniyetin sefaletine!

Sanınız sorunun bu yönü anlaşıldı. Dolayısıyla fazla uzatmadan geçiyoruz.

Yazar aynı paragrafta, ‘1 Eylül Kararı’ nın “özgünlüğü” olarak şu yönünün bulunduğunu iddia ediyor: “... ve adım ne geri, ne ileri, ama gerçekçi ise elbette böyle saptama yapılabilir.”

Bir karar, bir durum, veya atılan somut bir adım, esas olarak iki boyutuyla ele alınıp değerlendirilmek durumundadır. Birinci yönü strateji ve ana prensipler karşısındaki pozisyonuyla, ikinci yönü ise verili süreçteki getiri ve götürü pozisyonuyla. Evet, bu iki kriter temel olarak baz alınması gereken kriterlerdir. Böylesi kriterler gözetilmeden veya böylesi kriterler üzerine oturmayan değerlendirmeler esasen yanlış olacak ve keza izlenen yöntem de diyalektik yöntem dışı herhangi bir yöntem olmuş olacaktır. Yazar sözkonusu karara ilişkin “iki zıt sınıf için aynı anda pozitif bir adım” karakteri taşıyor belirlemesini, sözkonusu kararın “ulusal meseleye ilişkin” olması ve yine sözkonusu kararın “ne geri, ne ileri, ama gerçekçi” bir karakter taşıyor olması üzerine oturtuyor. Bunu yaparken kuşkusuz ki gözettiği kriterleri ve izlediği bir yöntemi olmuştur. Ama öyle görünüyor ki (sayın yazarın kriterleri de, yöntemi de bizim kriter ve yöntemimize hiç de yakın değil.

Atılan adım, neye ilişkin olursa olsun, eğer sonal hedefe varmanın son adımı olma karakterinde değilse, mutlak suretle sanal bir hedefe varmanın adımlarından biri durumundadır. Dolayısıyla da yazarın “eğer konu ulusal mesele ise” diye bir şarta bağlaması, durumu kurtarmaya yetmez. Ne demek yani “konu ulusal ise”? Gayet tabii ki konu ulusal meseleye ilişkin olup, ulusların kaderlerini tayin hakkı şeklindeki, esaslı bir sanal ereğe sahip. O halde bu sanal ereğe göre değerlendirilmek, kritere vurulmak zorundadır. Atılan adımın ileri veya geri olup olmadığı işte bu sanal hedef karşısındaki pozisyonuyla açığa çıkacaktır. Lafı uzatmanın gereği yok. Öcalan’ın savunması ve bunu sahiplenen PKK merkezinin tutumu ve

konuya ilişkin aldıkları karar ortada. Dolayısıyla da alınan karar anlamında, atılan adım, Kürt ulusuna bir kısım ulusal-kültürel hakların kullanılabilmesi anlamında cüzi bir iyileşme durumu sağlıyor olsa da, ezen-ezilen bağımlı ulus statüsünde hiç bir değişim sağlamıyor ve bilakis daha ince ve ama daha güçlü bağlarla bu statünün güçlenerek devam etmesine hizmet ediyor.

Devam edegelen mevcut statüye göre Kürtlerin kısmi de olsa bazı ulusal-kültürel haklarına kavuşuyor olması durumu, elbette ki ileri bir duruma işaret eder. Ama bu, andaki somut gelişmelerle direkt bağlantılı olarak ele alınmak durumundadır. Şayet bir devrimci süreç içerisinde olunmasaydı da, reformsal mücadele biçimleriyle bu sonuca ulaşılmış olunsaydı, gayet tabi ki bu, bir adım niteliğini hak ederdi. Ama durum hiç de böyle değil. Ulusal ve uluslararası arenada ciddi bir destek gücü elde etmiş, hiç de küçümsenmeyecek bir savaş gücüne erişmiş ve hasmını ciddi olarak zorlayan ve bununla birlikte gelişme potansiyeline sahip olduğu bir durumda iken, “silahlı mücadeleyle gelinecek nokta burasıymış” gibi zorlama bir gerekçeye sığınarak, Ulusun Kendi Kaderini Tayin Hakkı olgusunu reddedip, sorunu dil ve kültürel haklar sorununa indirgeyerek, düzenle entegrasyonu sağlama çabası içine girmek, elbette ki geriye bir adımdır. Hem de ideolojik siyasi ve de ahlaksal boyutları bulunan çok yönlü bir geriye adımdır. Dolayısıyla da sayın yazar, maalesef ki, sorun karşısında yine çuvallamış bulunuyor, yine zevahiri kurtarma telaşında.

Peki atılan adım gerçekçi mi? “Gerçekçi”dir diyebilmemiz için adımın atıldığı koşullardaki durumu analiz etmek gerekiyor. Şayet hakikaten bir tıkanma yaşanıyorsa mevcut imkânlarla mücadeleyi daha ileri boyutları götürmenin şansı kalmamışsa ve direnme durumu, tutunmayı sağlamıyor durumda, elde edilen kadarıyla yetinme, elde olanı koruma veya bir kısım tavizler de vererek daha olumsuz durumlara düşmeye engel olmayı hedefleyen adımlar ise “gerçekçi” niteliğini hak ederler. Şimdi bakalım bunlardan hangisi var? Hiçbiri! Var dedikleri tıkanma ise, esasta bir tıkanma değil, hedef yitimine uğramanın, kendine güveni yitirmenin savaşın zorlukları karşısında yılğınlaşan, önderlik ruh haliyle savaşı ileri boyutlara taşıyamama durumuna bulunmuş sahte bir gerektir.

PKK'nin "silahlı mücadeleyle varılacak en son nokta burasıdır. Gerisi tıkanma durumudur" şeklindeki gerekçelerine hak verilebilir mi? Yani kısacası savaş savaş ileri boyutlara taşıyacak strateji ve taktikler uygulanması ve sebat edilmesi durumunda, gelecek vadeden bir potansiyele sahipken buna yüz çeviren ve Öcalan'ın kendi deyimiyle "karşılığında verilen, artık dünyanın her tarafında verilen ve verilmesi kaçınılmaz olan, bir taviz olarak da görülemeyecek olan, doğal demokratik ve kültürel haklardır." Evet taviz olarak bile addedilemeyecek kadar sıradan bir değere sahip olan bir kısım kırıntılara razı olmayı ifade eden bir adıma nasıl "gerçekçi"dir diyebiliriz?!

Gelgelelim şu atılan adımın "Kürt sorununda reform" anlamını içerip içermediği, "reform" yapmak için işçi sınıfı ile kapitalistlerin ittifak yapabileceğini sanma" sorununa ve bunun "Kürt sorununda 'reform'u sınıfsal içeriğinden ve sosyalist amaçtan kopartmak anlamına" gelip gelmediğini açıklığa kavuşturma hususuna.

Anlata geldiklerimizden anlaşılacağı üzeri, Kürt sorununda adil ve kültürel haklar anlamında kısmi ulusal-kültürel hakların tanınacak olması, süregelen mevcut pozisyona göre, elbette ki küçük çaplı da olsa, bir iyileştirme durumu anlamına gelir. Yani bunu, ezen-ezilen bağımlı ulus statüsü içinde küçük çaplı bir "reform" hareketi olarak, akdetmek yanlış olmaz. Ancak bizler bu hususta da koşulsuz olmayacağız. Devrim diye bir sorunu olan ve devrimci bir mücadele içinde bulunanlar, doğal olarak da koşulsuz olamazlar. Koşulumuz, öngörülen şu veya bu şekilde gündeme gelen/getirilen "reformun" devrimci mücadeleye güç mü katacağı, yoksa onun aleyhine sonuçlar mı doğuracağıdır. Şayet somut olarak sözü edilen "reform" devrimci mücadelemize dolaylı ya da direk olarak hizmet sunma karakteri arz ediyorsa, buna destek verir ve hatta bu tür iyileştirmeler için bizzat kendimiz de mücadeleciler oluruz. Yok şayet yarardan çok zarar getirecek bir karakterdeyse, büyük bir davayı "satın alıcı" oluyorsa bizler böylesi "reformların" isteyicisi, destekleyicisi olmayız. Mesele bu kadar açık ve nettir. Somut duruma gelirsek; elbette ki bir ulusun kendi dilini, kendi kültürünü kullanabilme ve geliştirebilmesi önünde engel oluşturacak hiçbir haklı gerekçe tanımayız. Bu hakkını kullanabilmesi için üzerimize

düşen her sorumluluğu, devrim programının bütünlüğü ve önceliği önüne geçmeme koşuluyla yerine getirmekten geri durmayız. Bu tür kazanımlar devrim mücadelesine zarar değil yarar getirir, bu meselenin bir yanı, diğer yanı var ki; bu çok hassas bir özelliğe sahip. Şayet sözkonusu bu doğal hak, doğallığı kabul edilerek tanınmıyor ve daha büyük, daha ileri ve çok daha hayati haklardan, hedeflerden vazgeçmenin şartı olarak, “satın alıcı” olarak gündeme getiriliyor ise çok kötü bir şekilde pazarlık yapıp buna evet deniyor ise biz gayet tabiki ve de tartışmasız, buna karşı çıkarız. Çünkü, bu devrimci mücadelemize hizmet değil, köstek görevi görcektir. Tıpkı somut örnekte olduğu gibi. Somut örnekte olan neydi? Devrimci rotadan çıkıp, devrimci safları terk ve sisteme dönüş! Sistemin kendi bünyesine yönelik reorganizasyonunda hizmet talep etmek!

Dolayısıyla da yazarın iddia ettiği gibi bu reformun sosyalist amaçlı veya sosyalist amaçlarımıza hizmet edici belirgin bir özelliği bulunmuyor. Yani zorlama yakıştırmalar!

Peki bu sözler neyin nesi oluyor? “Kürt sorununda ‘reform’ yapmak için işçi sınıfı ile kapitalistlerin ittifak yapabileceğini sanmak.” Acaba PKK’nin devletin çekirdek gücüyle yaptığı pazarlıklar neticesinde “siz dil ve kültürel bazı serbestiler tanıyın, bizde varımızla-yoğumuzla devletin hizmetine girelim ve devletimizi birlikte yüceltelim.” noktasına gelmiş olma durumunu, “işçi sınıfı ile kapitalistlerin yaptığı bir ittifak” olarak algılayanlar mı oldu? İşçi sınıfının herhangi bir ittifak yapmadığı, ama sistemin efendileriyle Kürt burjuva milliyetçi önderlik arasında bir satış yapıldığı açık. Yaşanan somut gerçeklik budur.

Diğer yandan, konumuz değil ama geçerken anti-parantez belirtelim. Kapitalistlerle işçi sınıfının çeşitli çaplı ittifakları, tarihin tanıklığındadır. Bunu teorik olarak yok saymak ve yadsımak keskinliği niye? Ama bunlar çok özgün durumlardır. Sözkonusu özgünlük durumu sona erdiğinde de “ateşkes durumu” sona erer ve kavga doğası icabı neyi gerektiriyorsa, o minvalde devam eder. Bunun da sözkonusu konuyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

Uluslararası tahkimin anayasa değişikliğiyle kabulü ve yaratacağı sonuçlar üzerine

Ülkemizin ekonomik geriliğinin sistemleştirilmesi ve ilerlemenin kendi iç dinamikleriyle sağlanmasının engellenerek emperyalizme bağımlılığının sürekleştirilmesi faşist diktatörlüğün temel politikasını oluşturmakta ve devlet bu temel politikanın en iyi şekilde yaşama geçirilmesi temelinde yeniden yapılandırılmaktadır. Bu; ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel... boyutlarıyla devletin eskimiş ve yıpranmış kurum ve örgütlenmelerini değiştirmesi veya onarması temelinde sürdürülmektedir. Tüm bu çalışmaların eksenini ve yönünü emperyalizmin geline süreçte çıkarlarının korunması ve geliştirilmesinde ihtiyaç duyduğu temelde yeniden organize edilmesi belirlemektedir. Türkiye'nin dört kıtaya açılan bir köprü durumunda olmasından kaynaklı, emperyalizm için stratejik öneme sahip jeo-politik konumu, hammadde açısından zengin yeraltı kaynakları, yeraltı-yerüstü enerji kaynakları, tarıma elverişli toprakları vb. gibi daha sayılacak birçok yönden önemli bir ülkedir. Diğer yandan siyasal olarak ABD'nin orta ve uzak doğu politikaları, Avrupa, Balkanlar ve Kafkasya'ya ilişkin politikalarının (ekonomik temelde şekillenen siyasetinin) uygulanması açısından en elverişli ülkedir. Son yıllarda çevre devletlerle yapılan anlaşmalara ve ittifak politikalarına bakıldığında bu çok açık görülür. Diğer yandan tarihsel, kültürel, etnik olarak çevre ülkelerdeki ortaklıklardan yararlanılması esas alınmaktadır. Bu anlamda Osmanlı İmparatorluğu'nun 700. yıl kutlamaları çerçevesinde oluşturulmaya çalışılan birlik açısından düzenlenen kampanyalar yapmak istenenin boyutlarını önemli ölçüde ortaya koymaktadır. Bu sayılan alanlarda ABD politikalarına uygun düşmeyen bir çizgide politika sürdüren devletlerin yöneticilerine ilişkin darbe planlarının ve karışıklık çıkarılma-

Uzun süre basında yer alan Türkiye'nin 2020 yılına yönelik planları: Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türkiye'nin egemenliğini sağlamak biçiminde formüle edilen plan, ABD'nin bölgeye ilişkin planlarıyla birebir çakışmaktadır. Bu büyük pazarda TC'nin egemenlik kurması ABD'nin egemenlik kurması anlamına gelmektedir.

sının hemen tümünde TC'nin yer alması birçok olayla ortaya çıkmıştır ve bu, TC'ye bölgede yüklenen misyonun boyutlarını göstermektedir. Uzun süre basında yer alan Türkiye'nin 2020 yılına yönelik planları: Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türkiye'nin egemenliğini sağlamak biçiminde formüle edilen plan, ABD'nin bölgeye ilişkin planlarıyla birebir çakışmaktadır. Bu büyük pazarda TC'nin egemenlik kurması ABD'nin egemenlik kurması anlamına gelmektedir. Ülkede yaşanan ekonomik ve siyasal istikrarsızlığın temel nedenlerinden birini kompradorların hangi kliğinin bu büyük pastadan en büyük payı alacağı içte, ABD ile bölge pazarından aslan payını almak, dışta yaşanan tikanıklığın özünü oluşturmaktadır. NATO'nun Yugoslavya'ya müdahalesiyle baş haydut olduğunu, diğer emperyalist haydutlara baş eğdirdiğini kanıtlayan ABD, önümüzdeki süreçte politikalarına karşı gelinmesi durumunda neler yapacağını, bölge ülkelerde karışıklıklar çıkararak; nasıl müdahale ederek diğerlerini dize getireceğini göstermiş durumdadır. Bu günlerde Kafkaslar'da çıkan karışıklıklarda Rusya'ya yönelik bir atağın başlatıldığı çok açıktır. El altından görüşmeleri sürdürülen ve geçen yıl içinde başta Fransa olmak üzere Avrupalı emperyalistler tarafından çıkarlarına uygun düşmediği için engellenen MAI anlaşmasının sorunun temelinde yatan etkenlerden biri olduğu bilinmektedir. IMF ile yapılacak anlaşma öncesinde TC'den istenen koşulların sağlanmasına ilişkin metne ve bunun karşılığında TC'nin teminat mektubuna bakıldığında, bugünkü TBMM'nin çıkardığı ve çıkarmaya hazırlandığı yasaların tamamen IMF'nin istediği temelde yapıldığını görmekteyiz. Uzun bir süreçten beri devam eden ve koşulları büyük oranda sağlanan ortamın hazır olduğu, halkımızın karşı koyması için gerekli koşulların büyük oranda ortadan kaldırıldığı, işçi sınıfının kitlesele eylemlerine rağmen, sendika ağalarının da büyük ortaklaşa gayretiyle çıkarılan yasalara baktığımızda emperyalizme bağımlılığın boyutlarını görmek zor değildir. ABD'nin üslerini Irak'ı bombalamak için kullanması ve buna karşı birkaç cılız ses dışında bir tepkinin yaşanmaması diğer yanını net olarak ortaya koymaktadır.

Devletin yeniden yapılandırılması halkımız açısından teşhir olan, kendisine karşı örgütlenildiğinin açığa çıkan yönlerinin gizlenmesi, peçelenmesi yapılan ve yapılması planlanan yenileme çalışmalarının özünü oluşturmaktadır. Halkın çıkarına olmadığı ve ülkede uygulanan politikaların başta ABD olmak üzere emperyalist devletlerin belirlediği politikalara uygun olarak sürdürüldüğü, egemenlerin ve yöneticilerinin savunduğu gibi ulusal bağımsızlığın söz konusu olmadığı, aksine dışa bağımlılığın esas olduğu devletin temel kurumlarının şekillenişinin, örgütlenişinin ve

yaptıklarının bağımlılığın kanıtları olduğu bu süreçte çok daha açık biçimde ve egemenlerin kendi kalemşörlüğünün itirafları, belgeleriyle ortaya koymalarından dolayı da çok daha net olarak görülür duruma gelmiştir. Faşist diktatörlüğün, efendilerinin istemleri dışına çıkamayacağı, çıkarları çeliştiği ve başka bir efendi seçmek istemesi durumunda efendilerinin kendi çıkarlarını korumak, kendisine bağımlılığın sürdürülmesi için çeşitli yol ve yöntemlerle müdahale ettiği, bunun ülkemizde 1960-80 sürecinde askeri darbeler biçiminde gerçekleştiği ve geline süreçte askeri darbelerin niteliğinin kitleler nezdinde teşhir olmasından dolayı müdahalelerin farklı bir biçimde yaşandığı görülmektedir. Dayanılan güçlerin esasları aynı iken, biçimde farklılıklar görülmekte, darbeler üstü kapalı yapılmaktadır (28 Şubat gibi). Önümüzdeki süreçte bu biçimin diğerine gerek duymadıkça yaygın olarak kullanılacağı gerek ABD'nin yetkili ağzlarının "askeri darbeleri desteklemekle hata yaptık" gibi söylemleri ve yarı-sömürgelerde başkanlık/yarı-başkanlık gibi sistemlerin yerleştirilmeye çalışılmasında görülmektedir. Emperyalizm ortaya çıkışından bugüne, varlığını sürdürmek için politikalarında koşulların dayatmasıyla çeşitli değişiklikler yapmak, egemenliğini sürdürmenin yeni koşullarını yaratmak zorunda kaldı. Bu, ekonomik durumlarının ve yaşadıkları ekonomik dönemseller krizleri aşmak yönünde şekillenmeyi ve sınıf ittifaklarını genişletmeyi esas aldılar. Bugünkü koşullar ise emperyalist politikaların uygulanması ve özellikle yarı-sömürgelerde istedikleri tarzda yapılabilmesi için gerekli koşulları gerek bu ülkelerdeki halkın bilinç düzeyi ve gerekse ulusal bilincin belli oranda gelişmiş olmasından kaynaklı olarak daha elverişsizdir. Koşulları elverişli hale getirmeleri bu nedenle yarı-sömürgelerin egemen sınıflarının zora dayalı olarak egemenliklerini, varlıklarını sürdürdükleri, bunun da zor politikalarının esas alınmasını getirdiği ortadadır. Yarı-sömürgelerin esasta devlet niteliklerinin faşist diktatörlükler olması bu durumdan kaynaklıdır. Çünkü başka türlü halka rağmen, sömürü ve talan politikalarını yaşama geçirebilmelerinin olanağının kalmadığının bilincindedirler. Geline aşamada büyük tekellerin ulusal sınırların kendi sömürü talanları açısından bir engel oluşturmasından dolayı sınırları gerçekte ortadan kaldırmanın yollarını aramakta ve MAI anlaşmasının (Türkiye de taraflardan biridir) tüm devletlere kabul ettirerek bunun sağlanması yoluna gitmektedir. Uluslararası büyük tekellerin çıkarlarına uygun olarak hareket eden emperyalist devletler, bu aracılıkla dünyanın neresinde olursa olsun gelişecek hareketleri kendi çıkarlarının zedelenmesi olarak ele almakta ve müdahale etme hakkı olduğunu iddia etmektedir. Şu süreçteki baş haydut ABD, en son NATO'nun

Yugoslavya'ya saldırısında bundan neyi kastettiğini ve amaçladığını pratikte ortaya koymaktadır. Yarı-sömürgelerdeki politikaları temelinde ülkemizdeki biçim hemen her tarafta ülkelerin somut koşulları temelinde uygulanmaktadır. Egemenlerin diğer sınıflara yönelik baskı ve zor aracı olan devletin kilit noktalarındaki kadroları bizzat ABD emperyalizmi tarafından yetiştirilmektedir. Bunun içine sivil-askeri bürokratların büyük çoğunluğu girmektedir. Son kırk yılın cumhurbaşkanı, başbakan ve ordu komutanlarına baktığımızda bunu açıkça görürüz...

Egemen sınıflar, işçi sınıfının politik deneyimlerinden de yararlanarak onun devrim yapmak için gerekli araçlarını, yol ve yöntemlerini boşa çıkarmayı da temel alarak toplumda başkaldırıya neden olacak koşulları ustaca kendine yedeklemenin çabası içindedirler. Bunun en son örnekleri; Susurluk sonrası gelişmeler, 28 Şubat '97 MGK kararlarının uygulanması ve 18 Nisan genel ve yerel seçimleridir. TBMM'nin yeni bileşimi önemli bir göstergedir. Bizim açıımızdan bunun önemi; bu süreçlerde devletin niteliğinin çok açık biçimde görülüyor olmasına rağmen bu durumdan olumlu yönde yararlanarak kitleleri faşizme, emperyalizme ve her türden gericiliğe karşı eğitime, bilinçlendirme ve örgütleme konusunda yeterince ileriye taşıyamadığımızı da somut olarak göstermesidir. Faşizm kitleleri yarattığı yanılısma ve aldatici manevralarla yedeklemiş olmanın rahatlığıyla bugün işçi sınıfına, köylülüğe ve halkın diğer kesimlerine topyekün saldırısını pervasızca yapabilecek cesareti bulmaktadır; saldırılarına meşruluk yaratan yasaları bir bir çıkarmaktadır. Ve önümüzdeki süreçte işçi sınıfı ve diğer halk kesimlerinin komünist ve devrimci örgütlerini ve demokratik kitle örgütlerini ve sosyal güvenlik sistemlerinin ortadan kaldırılmasını veya etkisizleştirilmesini temel alırken, kompador burjuvazi ve toprak ağalarının karlarına kar katmak için vahşi sömürü ve talanlarını sürdürmeleri için gerekli düzenlemeleri eş zamanlı olarak yapmaktadır. Vergi yasasının üç yıl ertelenmesi, kayıt dışı ekonominin denetlenmesinin bu biçimde ertelenmesi, bununla "bul da nereden nasıl bulursan bul" varolan anlayışının egemenliğini sürdürmesinin sağlanması, saldırının devrimden çıkarı olan tüm kesimlere yönelik olduğunu gözler önüne sermektedir. Seçimlerden hemen sonra bu meclisin "kurucu meclis gibi çalışacağı"na yönelik yapılan açıklamalar hedeflerinin ne olduğunu halka saldırının boyutunu belirleyen ve gündemdeki yasa değişiklikleriyle somutlanan bir niteliğe bürünmektedir. Komünistlerin ve devrimcilerin kitlelere yeterince önderlik edememesinden dolayı kendiliğinden gelişen kitle hareketleri, düzenin satın aldığı sendikalar, meslek örgütlerinin kararsız tutumları nedeniyle istenen sonucu doğurma-

maktadır.

Kısa dönemdeki gelişmelerin tümünün devlet tarafından “Devletin güçlü olduğu” yalanının kanıtlanmasına kullanıldığı, şovenizmin bu zeminde yoğunlaştırıldığı, giderek yoksullaşan halkın ihtiyaçlarıyla bunların birleştirilerek çözüm yaratacakları yalanını bu biçimde etkili hale getirerek seçimlerde istediklerini elde ettikleri gerçeği ortadadır. Özellikle ordunun ne kadar yetenekli ve üstün güce sahip olduğunu göstermek için bir tepeye aynı anda bir tabur askeri helikopterlerle indirebildiklerinin propagandasını yapmaları, 17 Ağustos’ta yaşanan deprem ve depremin yarattığı yıkım karşısında ne kadar aciz olduğu ve savaşa göre şekillendirdiği güçlerini, **halkın yararına kullanmadığını tartışmasız biçimde ortaya koymuştur**. Bu, en sıradan insanın bile kabul ettiği bir şeydir. Kriz Yönetim Merkezleri’nin de aynı biçimde **gelişecek halk hareketlerinin engellenmesine yönelik biçimlendirildiğini**, “doğal afet, halk sağlığının tehdit edilmesi vb.” gerekçelerin bu kurumların gerçek amacını gizlemenin araçları olduğu bu deprem karşısındaki tavırları; binlerce insanımızın yıkıntılar altından canlı kurtulabilecekken, geç kalınması ve müdahale eden halkın engellenmesi nedeniyle ölümlerin arttığı gerçeğiyle ortadadır. Bu süreç aynı zamanda devletin niteliğini, faşist yapılanmasını en somut haliyle depremden dolayı diğer ülke halklarının yardımlarının engellenmesiyle çok somut çarpıcı biçimde ortaya konmuştur. Bu anlamda Sağlık Bakanı’nin tutumu devletin ırkçı tutumunun somut göstergesi olmuştur. Öyle ki, seçimler sürecinde ve sonrasında diğerleri bir yana MHP’nin değiştiğini söyleyen -kendileri değişmediklerini ısrarla söylemelerine rağmen- basın-yayın tekellerini rahatsız eder niteliktedir. Onların rahatsızlığı yaşananların halkımız açısından kötü şeyler olmasından değil, efendilerinin acemilikleriyle gerçek niteliklerini ele veren açıklamalarının halkta yaratacağı tepki ve bu tepkinin örgütlenmesi ve devlete yönelmesi durumunda engellenemeyecek bir düzeye gelmesi, kaderlerini bağladıkları efendilerinin çıkarlarının zedelenmesinin kendi çıkarlarının da zedelenmesi anlamına geleceğinden ötürüdür.

Uluslararası tahkimin anayasal düzenlemeyle kabul edilmesi tüm bu gelişmeler içinde ve bunlarla birlikte ele alındığında gerçek niteliği görülüp neden karşı çıkmamız ve ortadan kaldırmamız gerektiği kavranabilir. Bu yöndeki çalışmalarımız, sınıf mücadelesinin bir parçası haline getirilerek kitleleri bilinçlendirme, eğitime ve örgütlemeye önemli, doğru bir araca dönüştürülebilir.

Bu yazımızda özlü bir biçimde; tahkimin ne olduğu, sınıf mücadelesi ve ulusal bağımsızlık açısından yaratacağı siyasal, sosyal, örgütsel, kül-

türel sorunların ne olacağını ve kitlelerin eğitilmesinde bu süreçten hangi araçlarla nasıl olumlu sonuçlar elde edeceğimizi ve nasıl örgütleneceğimizi ele alacağız.

İncelememizin somut olarak kavranması açısından devletin yapısını, ülkede yaşayan insanların devletle ilişkilerini, devletin diğer devletlerle ilişkilerini hangi kurallarla düzenlendiğine (hukuk) bakmakta yarar görüyoruz.

Uluslararası tahkimin gündeme gelmesi ve anayasal değişikliğin yapılarak resmileştirilmesi sürecinde yaşanan tartışmalarda, sorunun ele alınması ve tartışılmasında çıkış noktası çoğu yazarda yanlış bir çıkış noktasıdır. Bunlar ülkemizin bağımsız olduğunu esas alarak tartışmalar sürdürmektedir. Buradan yola çıkıldığında tahkimin bağımsızlığı ortadan kaldıracığı sonucuna varmakta ve bunun giderilmesini temel alarak sonuçlar çıkartmaktadırlar. Oysa gerçeklik; TC kurulma aşamasında esasta Avrupalı emperyalistlere, ikinci paylaşım savaşı sonrasında giderek netleşen durumda ABD emperyalizmine bağımlı olduğudur. Zaten başından beri ulusal bağımlılığı vardır. Ulusal bağımsızlık görünüşte, devletin niteliğini gizlemek ve halkın emperyalizme karşı mücadelesini engellemenin aracı olarak ileri sürülen bir yalandan ibarettir. Yarı-sömürge niteliğinden ötürü dışa bağımlılık birebir bağımlı olduğu devletlerin çıkarlarını uygulamasının önünde görece engel olmaktadır. Yerli egemen sınıflar efendilerinden en büyük oranda pay koparmak temelinde hareket etmekte, bu nedenle de aralarında belli süreçlerde çelişkiler yaşanabilmektedir. Burada esas olan emperyalist çıkarların kompradorların çıkarlarıyla temelde aynı olması, çıkar çatışmalarının zaman zaman kompradorların istemlerine uygun tarzda çözülebildiği, ancak bunun hiç bir zaman emperyalizmin çıkarlarını ortadan kaldıracak düzeye erişemeyeceğidir. Başka türlü ele almak ya kompradorlara ilerici misyon yüklemek ya da sömürgelerle, yarı-sömürgeler arasındaki farkları görmemek biçiminde yanlış sonuçlara gidilmesine neden olur.

Bu açıdan bakıldığında tahkim; **emperyalizme bağımlılığın pekiştirilmesi, devlet açısından bu bağımlılığın tescil edilmesinin bir aracıdır.** Tek başına tahkim, -gerçekte olmayan- bağımsızlığın ortadan kaldırılması, ne de varolan bağımlılığın aynı tarzda sürdürülmesidir (aşağıda değineceğiz). Egemen sınıflar bu değişikliğin yapılmasıyla bir yandan emperyalist tekellerin ülkemizi talan etmesi ve bu süreçte halka ve bu bağlamda kurdukları işletmelerin insan sağlığına, çevreye vereceği zararlardan dolayı sorumlu olmamasının sağlanması, bu tür durumlarda devletin şirketlerin zararlarını karşılamak zorunda kalmasından dolayı halkın

talana karşı çıkması durumunda ağır baskılarla karşılaşmasının zeminini yaratmaktadır. En önemli ve toplumsal olarak en büyük zararı görece olan ise bu işletmelerde çalışacak olan işçilerin, bunlarla bir biçimde ilişkileri olan köylü ve küçük-burjuvazinin göreceği zararlardan dolayı hakkını aramasının olanaklarının ortadan kaldırılmasıdır. Bu anayasa değişikliğiyle yabancı bir şirketle yapılan anlaşmalarda uyuşmazlık çıkması durumunda uluslararası bir tahkim kuruluşunun uyuşmazlığı çözmek için yetkili kılınmasının sözkonusu olması ve **bu kuruluş veya atadıkları kişinin büyük tekellerin çıkarına uygun kararlar vereceklerinin birçok örnekle sabit olmasından kaynaklıdır.** Bu biçimde anlaşma metinlerinde işçilerin durumu da değerlendirilerek örgütlenmelerinin engellenmesi temelinde hükümlerin konması durumunda işçilerin bir hak iddia etmeleri ortadan kalkmış olacaktır. Taşeronlaştırma, esnek üretim gibi örgütlenmeye yönelik saldırılar bu biçimde başka bir yandan meşrulaştırılacak, sendikaların kurulması ve örgütlenmelerinin engellenmesinin bu biçimleri zorunlu hale getirilecektir. Bu anlaşmalarda tekellerin azami kar elde etmek için işçilerin artı emeğine el koymayı esas alacakları ve bunun da en ucuz iş gücü anlamına geldiği açıktır, bu da ancak işçilerin örgütlenmesi ve ekonomik temelde mücadele vermelerinin bile engellenmesi anlamına gelir. Yerli tekeller nasıl halkın ezilmesi temelinde karlarına kar katıyorsa, bu nedenle halkın zararına sonuçlar yaratan bir işin, sonuçlarının onları ilgilendirmedeği ortada ise, yabancı büyük tekeller açısından da durum aynıdır. Bugün kendi ülkelerinde yarı-sömürgelerden elde ettikleri muazzam karların bir bölümünü dağıtmalarından dolayı kendi ülkelerinin işçi sınıfı ve emekçilerinin görece iyi koşullarda yaşıyor olması, kazanılmış belli haklarının olmasından kaynaklı bir yanılı sözkonusu olmaktadır. Ancak, büyük tekellerin kar hırsının bu dengeleri de bozduğu, kendi ülkelerinde görece iyileştirmeleri, örgütlenmeleri de ortadan kaldırmayı hedefledikleri, bu ülkelerde yaşanan işçi, köylü eylemlilikleri ve hedefleriye ortadadır.

TAHKİM NEDİR?

Sözcük anlamı **pekiştirir**dir. Hukuk terimi olarak; “Bir hak üzerinde ihtilafa (uyuşmazlığa) düşmüş olan iki tarafın anlaşarak, bu uyuşmazlığın çözümünü özel kişilere bırakmaları ve uyuşmazlığın özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanması” biçiminde tanımlanır. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 516. ve 536. maddeleri arasında düzenlenen tahkim, istisnalar dışında **ihtiyari yani isteğe bağlı olan bir uyuşmazlık çözüm yoludur.** Ve yasa gereği sadece medeni (çekişmeli) yargıya giren

uyuşmazlıklar (davalar) için geçerlidir. Uyuşmazlığın çözümünün kendilerine bırakılan bu özel kişilere **hakem** denmektedir. Hakemlerin kendilerine getirilen davayı görmek açısından hiçbir resmi sıfatları yoktur. Ancak taraflar uyuşmazlığın çözümünü onlara bıraktığı için verecekleri kararlara razı olmuşlardır ve hakemler o uyuşmazlık açısından bir mahkeme gibidir. Bu tamamen tarafların isteğine bağlı olduğu için, bu çözüm yoluna **ihtiyari (isteğe bağlı) tahkim** denmektedir. Yasalarla düzenlenen ve uyuşmazlıklarda hakeme başvurmanın zorunlu olduğu durumlarda istisna olarak yasa gereği başvurulması zorunlu olan çözüme **mecburi tahkim** denilmektedir. Mecburi tahkime giren uyuşmazlıklarda taraflar devlet mahkemelerinde dava açamazlar, yasada gösterilen hakemlere başvurmaya zorunludurlar. Hangi durumlarda mecburi tahkimin geçerli olduğu konuya ilişkin yasalarla belirlenmiştir. Mecburi tahkime örnek;

1- Toplu iş sözleşmelerinde mecburi tahkim; ortada hiçbir tahkim sözleşmesi olmadığı halde taraflardan biri kanuni hakeme başvurabilir ve uyuşmazlığın kanuni hakemler tarafından sonuca bağlanmasını isteyebilir, bunun için karşı tarafın isteminin olmasına gerek yoktur. Kanuni hakem devletin bir organı olarak görev yapan **Yüksek Hakem Kurulu**'dur. Toplu iş sözleşmelerinde diğer zorunlu tahkimden farklı olarak mutlaka kanuni hakeme başvurmak zorunda değildirler, özel hakeme de başvurabilirler. Toplu iş sözleşmesi Grev ve Lokav Kanunu'nun 58. ve devamı maddelerinde bu durum düzenlenmiştir.

2- 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu'nun 25. maddesine göre; tütün ekicisi ile aracısı arasında, yazılı alım-satım sözleşmelerinin bu yasaya göre yürütülmesi ve uygulanmasından çıkan uyuşmazlıklar hakemler eliyle çözümlenir. Bunun gibi başka örnekler de vardır.

İhtiyari tahkim iki sözleşmeye dayanır: **Birincisi;** tarafların aralarında çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde tahkim yoluna yani hakeme başvurmayı kararlaştırdıkları **tahkim sözleşmesi**. **İkincisi;** taraflar ile hakemler arasında yapılan, tarafların aralarındaki uyuşmazlığın çözümlenmesinde hakemlere teklifte bulunması ve hakemin de hakem olarak uyuşmazlığa bakmayı kabul ettiğini içeren **hakem sözleşmesidir**.

Bu açıklamaları yapmamızın amacı, tahkimin TC yasalarında düzenlendiği ve esasının tarafların isteğine bağlı olduğunun ortaya konması ve son anayasa değişikliğiyle yürürlüğe giren uluslararası tahkimin anlamının kavranması açısından yararlı olacağından dolayıdır. Hukuk düzenlemeleri açısından sorunu irdelemek yazımızın konusunu aşan ve uzun değerlendirmeleri gerektirdiği için bu kadarla yetinerek, çekişmeli (medeni) yargı dışında uygulama alanı olmayan tahkimin yeni değişikliklerle idari

yargı alanında da uygulanır hale getirilmesinin yaratacağı sonuçların kavranması açısından medeni yargı ile diğer yargı çeşitlerinden farkına da kısaca değinmekte yarar görmekteyiz.

Medeni yargı ile Anayasa yargısı, idari yargı ve ceza yargısı arasında; temel ayrımı medeni hukukun özel hukuk davalarına bakıyor olması, Anayasal yargı çeşitlerinin ise esasta kamu hukuku alanını ilgilendiren, yani kamu hukukundan kaynaklı, toplumun genel çıkarlarını ilgilendiren konulardaki uyuşmazlıklara bakması, taraflardan birinin veya her iki tarafın da kamuyu ilgilendiren bir işle ilgili olmasıdır. Burada tarafların istemine bağlı olmadan belirlenen objektif hukuk kurallarına göre tarafların yargılanması sözkonusudur ve kamuyu ilgilendiren konular olduğu için özel kişilerle kamu tüzel kişileri arasındaki uyuşmazlıklarda taraflar eşit değil, kamuyla ilgili taraf her zaman üstün durumdadır. Medeni yargıda ise taraflar yasalar karşısında eşittir (kuramsal olarak-toplumda yaşayan insanların mensup olduğu sınıf, inanç, milliyet, nüfuz vb. açısından gerçeklikte bir fark, bir ayırım yapıldığı bilinen gerçekliktir. Buradaki değinimiz bir sistem olarak hukuk alanında düzenlemenin bu biçimde olduğudur). Özel hukuk alanını ilgilendiren davalarda taraflar kamuyla ilgili kurum ve kuruluşlar olsa da, bu tür davalara medeni yargı bakar. Örneğin; borç sözleşmelerinden, kira sözleşmelerinden vb. doğan uyuşmazlıklar...

Anayasa, idare, ceza yargısında taraflardan biri kamu olduğu için uyuşmazlıkların olması durumunda isteğe bağlılık sözkonusu değildir; taraflardan en az birinin veya iki tarafın kamuyu ilgilendiren bir taraf olması durumunda uyuşmazlıkların nasıl çözüleceği ve kimin çözeceği kanunla belirlenir ve buna uyulması zorunludur. Tahkim ise tamamen tarafların özgür iradeleriyle herhangi bir konuda yaptıkları sözleşmelerde devlet mahkemelerine gitmeden uyuşmazlıkların çözümünde bir hakeme başvurmayı kararlaştırabilmelerinden dolayı, kamuyu ilgilendiren konularda geçerli değildir. Hukuk tekniği ve içeriği açısından bakıldığında da yapılan son anayasa değişikliği TC hukuk sistemine aykırı, hukuk sisteminin baştan aşağı değiştirilmesini gerektiren bir niteliğe sahiptir. Sırf bu nedenden bile Anayasa Mahkemesi'nin bu değişiklik yasasını bozması gerekir. Bunu yapmaması bile yargının bağımsız olmadığı somutlanması olacaktır. Devletin yapısı ve işleyişini anlamak ve tahkimin yaratacağı sonuçları kavramak için kısaca devletin siyasal düzenine bakalım.

TC'nin siyasal düzeni (kısaca): TC'nin; egemen sınıf kliklerinin uzlaşma/uzlaştırılma kurumu olan MGK tarafından yönetildiği, tüm ideolojik, ekonomik, siyasal, kültürel politikalarının burada belirlenerek, uygu-

lama politika ve araçlarının burada belirlendiğini son üç yılda ülkemizde yaşanan olaylarla iyice açığa çıkmış ve en sıradan insanın günlük yaşamında yarattığı değişiklik ve etkilerle kolaylıkla görebildiği durumdadır. **TBMM, hükümet ve yargı sistemi MGK'nın politikalarını meşrulaştırmanın, gizlemenin araçları olarak kullanılmaktadır.** Milli Güvenlik Konsepti ve Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'nin MGK tarafından oluşturulması ve parlamentonun yapacağı yasaların bu gizli belgelere aykırı olamayacağı gerçeği bunun en somut kanıtıdır. "Milletin seçtiği" vekillerin bilmedikleri (bu belgeleri sadece meclis içinden başbakanlar ve önceki dönemde bu konumda olanlar bilmektedir) bir gizli belgeye neyin aykırı olduğunu bilmemelerinin doğal olduğu düşünüldüğünde yasaların nasıl çıktığı ve meclis bileşeninin nasıl yönlendirildiği birçok yönüyle açıktır. Siyasal partilerin lider sultasında olması ve parti içi demokrasinin olmaması, gündeme gelen konularda meclisin aldığı kararların liderler arasında çeşitli pazarlıklar sonucu gündeme alınması, parti içindeki farklı düşüncelerin bir biçimde susturulması ile "millet vekilleri"nin sadece parmak kaldırıp indiren nesnelere olması; bir önceki dönemde parti liderlerinin birbirlerini aklama pratiğinde ve "hükümet dışı" kalan partilerin dışarıdan desteklediği bir hükümetin ülkeyi nasıl yönettiği de aynı dönemde yaşananlarla ortadadır. Egemenlerin kendi çıkarlarını korumak ve sürdürmek için halkı kandırdığı, halkın çıkarlarına olmayan her konuda kolaylıkla karar almaları ve uygulamalarıyla ortadadır. Aynı süreç ekonomik çıkarların klikler arasındaki dalaşa birincil olduğunu ve emperyalistlerle ilişkilerde hangi emperyalistin çıkarına sonuç doğuracağını ön planda olduğu Refah-Yol hükümeti sürecinde ve Susurluk sonrası gelişen halk tepkisinin devlete yönelmesinin önünü kesmek için yedeklenerek bu hükümetin devrilmesiyle sonuçlandığı hala belleklerdedir. Devletin meclisiyle, hükümetiyle, ordusuyla, polisiyle ve hemen her kurumuyla içinde yer aldığı ve yönlendirdiği mafyalaşmanın yine aynı biçimde parçaya indirgenerek, Anadol-D hükümetinin, mafyayla ilişkileri olan Korkmaz Yiğit'in yapılan ihalelerde kazanması için devreye girdiği ve A.Çakıcı'nın diğer ihaleye giren firmaları tehdit ederek çekilmelerini sağladığı ve bu görüşmelerin bizzat başbakana en yakın adamlardan biri olan Eyüp Aşık aracılığıyla yürütüldüğünün açığa çıkarılması, açığa çıkan bilgilerin ise devlet arşivlerinde yıllardır var olduğu "kaset savaşları" komedisiyle akıldadır. Bunun anlamı MGK merkezi egemen kliğin çıkarları doğrultusunda politikalar belirlemekte ve uygulamaktadır. Bu politikalarla istedikleri sonuçları elde ettiklerinde yeni politikaları ve bu politikaların kendileri için en uygun biçimde uygulanması için gerekli kadroları dev-

reye sokmakta, bu politikaların yaşama geçirilmesinde önlerine çıkan her engeli çeşitli yol ve yöntemlerle ortadan kaldırmaktadırlar. Engel bir kurum ise yeni bir kurum oluşturulmakta, engel kişi veya kişilerse bu kişiler görevden alınarak yerine kendileri için en uygun kişiler göreve getirilmektedir. Susurluk süreciyle birlikte ortaya çıkan kontrgerillanın bir parçası teşhir olmuşluğundan dolayı görevlerini eskisi gibi yerine getirmedikleri bir dönem için görevlerinden alınmış gibi yapıp, sözde yargılamalarla halkın öfkesi dizginlendi ve bugün çıkarılan af yasasıyla tümü yeniden benzer suçları daha organize, teknik ve gizli biçimde yapmak üzere temize çıkarıldı. Bu aynı zamanda önümüzdeki günlerde devletin halka yönelik saldırılarının boyutlarının ne olacağını da açıkça ortaya koyan nitelikte bir gelişmedir.

Tahkimle birlikte uluslararası tekellere peşkeş çekilen ülke zenginliklerinin yoğunlaştırılması karşısında geliyecek halk hareketlerine karşı yoğun, sistemli baskının esas alınacağı, bunun gizlenmesi için de çeşitli yollara başvurulacağını en iyi kanıtı bu yasaların tümünün birlikte ele alınmasıdır. TC anayasası, devlet düzenini kuvvetler ayrılığı ilkesine göre düzenlemiş olmasına rağmen, gerçekte bu pratikte anlamı olmayan, tüm güçlerin bir elde toplandığı ve tek merkezli olarak yönlendirildiği bir sistemdir. Burjuva devrimlerinden sonra anayasalarda yer alan bu ilke devlet iktidarının tek elde toplanmasının istibdata yol açacağı, kuvvetler ayrılığının ise özgürlüklerin güvencesi olacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır (Motesquieu tarafından savunulmuş ve ilk kez 1789 Amerikan ve 1791 Fransız anayasalarında yer almıştır). Bilindiği gibi burjuva devleti, burjuva sınıfının toplumdaki diğer sınıflar üzerindeki egemenliğini sürdürmek için örgütlendiği zor aygıttır. Gerçekte egemenlik ve devlet kudreti tektir. Bu kudret devletin çeşitli organları aracılığıyla sınıfının çıkarlarına uygun olarak -sözde ise toplum adına- iradesini belirtme ve kendi iradesini toplum bireyleri üzerinde hakim kılma iktidarındır. Devlet iktidarının kullanılmasında başvuru işlemlerin şekil ve içeriği birbirlerinden ne kadar farklı da olsa, bütün bu işlemler sonuçta devlet iradesinin somutlanmasından başka bir anlama gelmemektedir. Devlet kudreti tek ve bölünmezdir, ancak bu kudretin birden çok olan fonksiyonlarını ve birden çok olan organları ayırır. İktidarın fonksiyonları, bu iktidarın değişik ortaya çıkış biçimleri, değişik kullanım biçimleridir. Örneğin kanun yapmak, devlet kudretinin kullanım biçimlerinden biri ve iktidarın fonksiyonlarından bir tanesidir. İktidarın organları ise, iktidarın çeşitli fonksiyonlarını yerine getirmekle görevli kişiler veya kuruluşlardır. Örneğin yasama organı (TBMM) devlet iktidarının yasama fonksiyonunu

yerine getiren organdır. Günümüzde toplumlarda yaşanan değişiklikler ve yaşamın yeni koşulları gerektirmesinden dolayı kuvvetler ayrılığından söz edildiğinde pozitif hukuk verilerine göre devletin bu fonksiyonlarının ayrılığı anlaşılır. Yani devlet iktidarının çeşitli fonksiyonlarının aralarında işbirliği varolan değişik organlarınca yerine getirilmektedir. **Devletin hukuki fonksiyonları, yasama, yürütme, yargı fonksiyonları** olarak üçe ayrılır ve bu hemen tüm anayasalarda kabul edilmektedir. TC '61 ve '82 anayasaları "çerçeve anayasa" (sadece genel ilkeleri ortaya koyup diğer düzenlemeleri yasalara bırakan yöntem) anlayışını değil, "kazuistik" (birçok muhtemel durumu düzenlemek isteyen temelde) bir anlayışı, yöntemi benimsemiştir. Bu da toplumsal gelişmelerin gerektirdiği her durumda gerekli düzenlemelerin yapılması için her defasında anayasada değişiklikler yapmayı gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında 82 anayasası diğerlerine göre daha katıdır (kişi hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması, çeşitli kurum ve kuruluşlarının özerkliğinin ortadan kaldırılması, siyasal partiler, meclis çalışmaları anayasa değişikliğinin zorlaştırılması, anayasaya uygunluk denetiminin sınırlandırılması vb. gibi yığınlarca konuda). Bu açıdan bakıldığında '82 anayasası toplumun ekonomik, siyasal gelişmesini engellemek için gerekli tüm düzenlemeleri en katı biçimde yapmış ve çok kısa zamanda toplumda siyasal iktidara karşı bir uyanışın başlamasıyla birlikte eskiyen bir niteliğe bürünmüştür. Askeri darbelerin kitleler nezdinde gerçek niteliğinin açığa çıkmış olmasından dolayı **bu anayasa askeri darbelerle çok zorunlu kalmadıkça engel olabilmenin kurumlarını da düzenlemiştir.** MGK anayasal bir kurum olarak sadece danışma kurulu gibi düzenlenmesine rağmen, pratikte bu kurumun aldığı kararların gerek hükümet ve onun getirdiği teklifler biçiminde TBMM tarafından onaylanan bir niteliktedir. Bu açıdan bakıldığında '82 anayasası faşizmin tüm kurumlarıyla düzenlendiği bir anayasa olma niteliğine sahiptir. Süreç içinde toplumda gelişmelerden kaynaklı olarak yapılan değişikliklerde sömürücü sınıfların çıkarlarını zedeleyen maddeler olmuştur. Kişi hak ve özgürlüklerini, yani ezilenlerin yaşamını, eğitimini, bilinçlenmesini engelleyen tüm maddeler varlığını korumaktadır. Son yıllarda bu yönde bizzat devlet yetkililerinin yaptığı açıklamalarla da devletin faşist niteliği itiraf edilmekte, özellikle merkezi egemen kliğin çıkarları doğrultusunda yeni düzenlemelerin yapılması için çeşitli değişikliklerin yapılması tartışılmaktadır. Kürt Ulusal Hareketi'nin geldiği boyutla bunlar değerlendirildiğinde ve yaşanan pratiğe bakıldığında TC'nin işçi sınıfı ve diğer halk kesimlerinin çıkarına göstermelik olarak belli düzenlemeler yapacağı düşünülse de, bunun gerçek an-

lamda bir işlevinin olmayacağı ve bu tür değişikliklerin düzen sınırlarının dışına çıkacak olan radikal kitleleri aldatarak düzene yedeklemenin aracından başka bir işe yaramayacağı bir gerçekliktir. Bu anlamda devletin kuvvetler ayrılığı ilkesine göre kuramsal olarak şekillendiği varsayıl-sa da gerçek, düzenlemenin kendisinde de bu biçimde değildir. Yürütme, yasama ve yargı kuvvetlerine göre güçlendirilmiş, ayrıcalıklı durumda-dır.

Anayasalcılık akımlarının ortaya çıktığı ilk dönemlerde siyasal parti-ler yoktur. Bu nedenle yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin her biri-nin kendi alanında bağımsız olarak varolmaları düşünülmüş ve metafizik anlamda bunlar her organın kendi alanında devlet iktidarını kendi başla-rına sürdürmeleri biçiminde tanımlanmıştır. Bu maddi gerçekliğe aykırı olduğu için hiçbir dönem uygulanamamış ve geline süreçte siyasal par-tilerin ortaya çıkması ve son yüzyıldaki gelişmesi siyasal partileri siyaset alanının tek hakimi durumuna getirmiştir. Bu nedenle kuvvetler ayrılığı-nın çağdaş anlamı yasama ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden bağım-sızlığından çok yargı organının bu iki siyasal nitelikteki organ karşısinda-ki bağımsızlığının ön planda alınması anlamını taşımaktadır. Hükümetle-rin ancak parlamentonun güveni ile görevde kaldığı parlamenter sistem-de çoğunluk partisi veya partileri bu iki organ arasında kuvvetler ayrılığı ilkesinin öngörmediği biçimde sıkı bir siyasal bağ yaratmıştır. Bu durum yasama ve yürütme organları arasındaki bağımsızlık ilişkisinin sözkonu-su olamayacağını somut olarak göstermekle birlikte, tüm demokratik re-jimlerde yargı organının bağımsızlığı, hükümet biçimi ne olursa olsun bütün demokratik sistemlerin vazgeçilmez unsurudur. Burjuva demokra-silerinde olması gereken bu unsurun olmaması, burjuva demokrasisinin olmadığı temel göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir.

**TC'NİN SİYASAL DÜZENİNDE YARGI BAĞIMSIZLIĞI YOKTUR;
BU BİLE TEK BAŞINA DİĞER UYGULAMALAR VE YÖNETİM
BİÇİMİYLE BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLDİĞİNDE FAŞİST
NİTELİĞİNİN BELİRGİN KANITLARINDAN BİRİDİR**

TC devlet yapısının ve işleyişinin, yönetenlerle yönetilenler arasında-ki ilişkilerin düzenlenmesinin biçimsel olarak demokratik bir işleyişe sa-hip olduğu biçimindeki değerlendirme ve söylemlerinin bir aldatmaca-dan ibaret olduğu bugün, devletin en üst organ ve bürokratlarının ağzın-dan yapılan itiraflarla ortadadır. Dünya genelinde yaşanan ekonomik-si-yasal gelişmelerle oluşan yeni durum, TC'nin de bütün kurumlarını göz-den geçirmeyi, bugüne kadarki işleyiş ve uygulamaların eskisi gibi yürü-

meyeceğini görmelerinden kaynaklı, efendilerinin öneri, telkin ve zorlamalarıyla yeniden yapılanmayı önüne koymuş durumdadır. Bu ülke içinde işçi sınıfı ve emekçi halkın diğer kesimlerinin aşırı sömürü ve talan düzenine ses çıkarmamalarını, boyun eğmelerinin koşullarının yaratılması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını içerirken, dışa bağımlılık ilişkilerinin de yeni biçimlere bürünmesini zorunlu hale getirmektedir. Günümüzde yaşanan gelişmeler ve bunlardan yola çıkarak önümüzdeki olası gelişmelere baktığımızda ana yönelimin bu biçimde olacağını görmek zor değildir. Bugün egemen merkezi kliğin emperyalistlerle yaptığı anlaşmalar çerçevesinde ülke içi dengelerin kurulduğu, kendileri için bu süreçte engel görünen gerek kliklerin ve gerekse halkın bertaraf edilmesinin esas alındığı gerçeği sorunun belirleyici yanını oluşturmaktadır. Egemen kliklerin kendi aralarındaki dalaşa birinin diğerini yutması, yutmak için çeşitli dalaverelere başvurması sonuç doğurdukça merkezi klik gücünü arttırmakta, bu temelde de emperyalistlerle bağlarını güçlendirmektedir. **Devletin yönetim biçimi ve kadroları da buna uygun olarak seçilmekte, biçimlendirilmektedir.** Devletin varlığını sürdürmek ve egemen sınıfların toplumun diğer sınıf ve kesimleri üzerinde siyasal zoru kullanmak için temel aygıtlarından biri olan ordu, yarı-sömürgelerde ve özellikle ülkemizde, en örgütlü kurumlardan biri olarak emperyalizmin çıkarlarını korumak ve sürdürmekte diğer bileşenlerin içinde önemli bir yer almaktadır. Bunun öneminden dolayı kuruluşundan günümüze TC'nin yarı askeri yapısının sürekli sağlanmış olması ve ordunun devletin motoruymuş gibi algılanmasının yarattığı sonuçlara bakmak bile yeterlidir. Bu öneminden dolayı emperyalizm ki bugünkü durumda ABD emperyalizmi, teknik, eğitsel, kültürel, ekonomik temelde ordu kadrolarını bizzat eğitmekte ve kendine uygun biçimde şekillenmeleri için tüm olanakları sağlamaktadır. Ordunun üst kademesinde yer alan generallerin Özel Harp Dairesi'nde yetişen kadrolar olmaları bunun en açık kanıtıdır. Gn. Kur. Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'nın ABD'den devlet nişanı alması küçük ama önemli bir göstergedir. Bu nişanın ABD'ye üstün hizmetlerde bulunanlara verildiği gözönüne alındığında anlamı çok açıktır. Bunun ayrıntılarıyla değerlendirilmesi ve bunun irdelenmesi ayrı bir yazı konusudur. Ancak emperyalizme bağımlılık onursuzluğunun somut bir göstergesi olduğu ortadadır.

Kuvvetler ayrılığı ilkesi temelinde bakıldığında '82 Anayasası devlet yapısı içinde yürütme organını güçlendirmiştir. Yürütme organını oluşturan hükümet ve Cumhurbaşkanlığı organları arasında Cumhurbaşkanlığı'nı güçlendirmiştir. Bu aynı zamanda bugünlerde sıkça gündeme gelen ve

tartışılmakta olan yarı-başkanlık veya başkanlık sisteminin ön koşullarını hazırlayan bir niteliğe sahiptir. Parlatentonun, siyasal parti liderlerini anlaşmaları ve pazarlıkları üzerinden vardıkları sonuçları (MGK) direktifleriyle çalışıp yasalar çıkardığı gerçeği artık herkesin bildiği bir gerçekliktir. Bunları denetleyen ve bunlardan bağımsız olduğu ileri sürülen yargı organının siyasal iktidarın tam denetiminde olduğu ve bunun gerek devlet yapısının içinde yüksek hakimler ve savcılar üst kurulunun içinde adalet bakanı ve müsteşarının olması ve gerekse siyasal iktidarın istediği sonuçların mahkemelerce verilmesi sonucuyla açıkça görmekteyiz. En yüksek mahkeme olan **Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın başkanlarının açık bir biçimde "Yargı bağımsız değildir"** biçimindeki açıklamaları ve son yargıtay başkanının Türkiye'nin demokratik bir ülke olmaktan çok uzak nitelikte olduğu yönündeki açıklamaları bu anlamda devlet yetkilileri ağızından yapılan açıklamalar olmaları dolayısıyla önemlidir. Bizler açısından gerçek niteliği bilinen ve faşist olan devletin kitleler tarafından da bu niteliğinin görülmesi ve bizim onlara kavratılabilmemiz açısından bunlar önemli verilerdir.

Kısaca değerlendirdiğimizde emperyalizmin ülkemiz ve bölge ülkelere yönelik planlarının yerli uşakları aracılığıyla ve onlarla birlikte yaptıkları karşılıklı anlaşmalarla yaşama geçirilmesi için gerekli iç ve dış düzenlemeler yapılmakta ve istenen mali kaynaklar; bunların bir an önce yapılabilmesi ve istedikleri alanlarda kullanılması için sağlanmaktadır. MGK'nın yaptığı yeni kopseptler de bunun yapılması için gerekli planları içeren bir yapıya sahip planları içermektedir. Yapılan ve yapılacak olan her yeni düzenleme bu planların bir parçasını ortaya çıkaran nitelikte olmaktadır/olacaktır. Bugün TBMM bileşeni gereği, gerek siyasal partilerin niteliği ve örgütleniş biçimleri ve gerek siyasal yapının halktan uzak çürümüş yapısından kaynaklı olarak emperyalizm ve yerli uşaklarının istemleri dışında bir şey yapamazlar, bu durum onların sınıf karakterinin zorunlu gereğidir. Burada önemli olan bizlerin halka karşı aldıkları kararlarla halka karşı suç işleyen bu sistemin teşhir olmuşluğunu iyi değerlendirerek halkı bilinçlendirmek için eğitmek ve örgütleyerek siyasal iktidar hedefine kilitlemek; **Demokratik Halk Devrimi'nin tek çözüm yolu olduğunu bilinçlere kazıyarak bunun örgütlenmelerini yaşama geçirmeyi başarmayı sağlamaktır.** Bunu yapamadığımız sürece egemenlerin ellerindeki olanaklarla halkı kandırmaları, çeşitli parti ve örgütlenmelerle halkın öfkelerini kendi sınırlarına hapsederek düzenlerini sürdürmeleri kolaylıkla başarabilecekleri bir şeydir. Susurluk sonrası gelişmeler bu açıdan ders almamız gereken önemli bir deneyimdir. Kürt Ulusal Hareketi'-

nin geldiği boyut ve yönelimine uygun olarak ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın yok sayılması pahasına belli bazı ulusal-kültürel hak temelinde değişikliklerin yapılabileceğini görmek gerekir. Yapılacak hiçbir değişikliğin TC'ye yüklenen misyon gereği faşist niteliği gidermeyeceği, bunun devrim sorunu olduğunu akıldan çıkarmamak ve bu konuda tavizsiz olmak zorunluluktur. Halkın çeşitli kesimlerinin siyasal yönlendirmeyle bunları büyük değişiklikler, "demokratikleşme" vb. sanması, halkın aldanmasını, yalanlara inanmasını getirebilir. Proletaryanın sınıf bilinçli kesimleri ve diğer sınıf ve katmanlardan bu bilince erişmiş ileri unsurların bu ayrımı görmemeleri veya yeterince kavramamaları devrimin ve halkın geleceği açısından önemli sapmaları ve yanlış eğilimleri güçlendirecek nitelikte olacaktır.

Bu açıklama ve kısa değinilerden sonra yapılan anayasa değişikliklerinin amacı, niteliği ve neyin hazırlığı olduğuyula birlikte yaratacağı pratik sonuçları değerlendirerek neden halkımız için büyük bir yıkımın koşullarını sağlamaya yönelik bir adım olduğunu kısaca değerlendirelim;

Konuyu incelerken öncelikle Türkiye'nin "bağımsızlığı" sorununa kısaca bakalım. Türkiye ekonomik olarak yarı-feodal, siyasal olarak **bu- nun üzerine kurulu yarı-sömürge bir ülkedir**. Bu anlamda bağımsızlığı değil, bağımsız olmaması esastır. Bu durum TC'nin dünya ülkeleriyle kurduğu ilişkilere, yaptığı anlaşmalarla, bakıldığında tartışmaya yer bırakmayacak kadar açıktır. İç politika ile dış politika arasında sıkı bir bağ vardır ve dış politika iç politikanın dış ilişkilere yansıyan aynı özde olgulardır. Ekonomik geri kalmışlığın yarattığı somut koşullar egemen sınıfların TC'nin kuruluşundan günümüze kadar artan ve yoğunlaşan biçimde bağımlılığını koşullamış ve bu gerçekleştirilmiştir. Bağımlılığın biçimi ve yoğunluğu her tarihi süreçte ülkenin iç toplumsal dinamiklerinin gelişme seyri ve bunun engellenmesi temelinde çeşitli biçimlerde yaşanan değişikliklere rağmen zaman zaman açık zaman zaman çeşitli kurumlarla perdelenmeye çalışılsa da faşist niteliği sürekliliğini korumuştur. Egemen sınıflar emperyalist ülkelerle ilişkiyi sürdürmeyi ve süreklileştirmeyi esas alarak bugüne kadar gelmiştir ve bugün bu yarı-sömürgelik statüsünün sürdürülmesinin biçimi gerek yarı-sömürgelerdeki gelişmeler ve gerekse emperyalizmin geldiğimiz süreçteki durumu ve egemenliklerini sürdür- bilmek için yaratmaya çalıştıkları yeni ilişki biçimleri belirlemektedir. Emperyalizmin geri kalmış ülkelerin maddi-manevi zenginliklerini bu ülkelerin yerli komprador burjuvazisi ve toprak ağaları aracılığıyla sö- mürmesi, talan etmesi özde aynı olmakla birlikte, her ülkenin somut ko- şullarına göre farklılıklar göstermektedir. Bu bağımlılık; ideolojik, siya-

sal, askeri, teknik vb. birçok araçla eş zamanlı olarak uygulanan bütünlüklü politikalarla sağlanmaktadır. Türkiye özelinde baktığımızda Osmanlı'da, 1838'lerde başlayan İngiliz emperyalizmiyle bağımlılık ilişkisi, TC'nin kuruluş yıllarında esas olarak Alman emperyalizmine kaymıştır. Birçok emperyalist ülkenin pazar dalaşı yaptığı ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonlarına kadar esas olarak Alman emperyalizminin güdümünde olan TC, savaşın sonunda galip olan tarafın başı ABD'nin yöresine kaymıştır. ABD emperyalizmi ile 1947-48 yıllarında yapılan iki anlaşma ve diğer bir dizi anlaşmalar (emperyalist ABD ve diğer emperyalistlerle) Türkiye'nin bağımsızlığının sözkonusu olmadığını pratikte gösteren birçok madde içermektedir. Bu iki anlaşmaya kısaca değindiğimizde ve özünü kavradığımızda, uluslararası tahkimin hem gerçek niteliğinin ne olduğunu, hem de bununla neyin önünün açıldığını ve talanın araçlarından biri olarak yerinin ne olduğunu kavramak çok daha kolay olacaktır.

ABD, TC'nin kuruluşuyla birlikte Ortadoğu, Balkanlar ve SSCB'nin varlığı nedeniyle ülkemizi kendi çıkarlarının bölgemizde korunmasını en önemli ülkelerinden biri olması nedeniyle çeşitli biçimlerde yaptığı girişimlerle kendine bağımlı bir ülke olması için çabalamıştır. Bu dönemde TC'nin Avrupalı emperyalistlerle, esas olarak da Alman emperyalizmiyle sıkı ilişkisi ve diğer yandan kendi çıkarları çerçevesinde SSCB ile olan ilişkilerinden dolayı bunda başarılı olamamıştır. İkinci emperyalist yeniden paylaşım sürecinden sonra ABD kapitalist dünyanın lideri duruma gelmiştir. Kapitalizmin dönemsel krizlerinin sonucu ve SSCB'nin ortadan kaldırılmasını temel hedef olarak belirleyen bu siyasetin zorunlu kıldığı savaş karşısında, SSCB'nin kazandığı zafer birçok ülkedeki KP'lerinin faşizme karşı verdikleri mücadeleyi zaferle sonuçlandırmasının getirdiği prestij büyük öneme sahiptir. Ancak Türkiye egemenleri TC'nin kuruluşundan beri tercihlerini kapitalizmden yana koydukları için savaşa direkt taraftar olmasalar da bu yönde gelişmeyi esas almışlardır. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra Türkiye egemen sınıflarının ABD emperyalizminin etkisine girmesi ve bunu her geçen gün pekiştirerek sürdürmelerinin temelini oluşturan anlaşmalar **Truman doktrini** ve savaş sonrasında **Marshall yardım planlarıyla** yürürlüğe sokulmuş, adım adım yapılan anlaşmalarla NATO süreci ile birlikte de günümüzdeki ilişkilerin temelleri atılmıştır.

12 Temmuz 1947 yardım anlaşması, ABD'ye bağımlılık konusunda dehşet verici ciddi bir anlaşmadır. Sözkonusu yardım, Amerikan kongresinin bir kararına dayandırılıyor ve Türkiye gene Amerikan kongresinin

ilerde bu kararda yapacağı değişiklik ve ekleri kabul ediyor. Gene bu anlaşmaya göre, Türkiye yardım heyeti temsilcilerine yardımın kullanılışı hakkında her türlü rapor ve bilgi vermeyi kabul ediyordu. Türkiye bu yardımın kullanılmasını serbestçe izlemeleri ve bildirimde bulunmaları için Amerikan radyo ve basın temsilcilerine izin vermektedir. Bununla birlikte Türkiye kendi kitle haberleşme araçlarını kullanarak yardım hakkında Türkiye kamuoyuna geniş bilgi verecek, yani kendi halkına Amerikan propagandası yapma görevini TC kendisi yüklenecekti. En önemlisi de yardım “**verilen amaçlar dışında başka bir amaç**” için kullanılamayacaktı (abç) 4.

Bu anlaşmaya görüldüğü gibi Sovyet tehlikesi temelinde batıya yaklaşma aldatmacasıyla yürütülen propagandalarla yapılan hazırlıklar sonucu yaratılan bir meşruluk zeminiyle halkın razı olması sağlanmıştır. Komprador bürokrat kapitalizminin esas alınmasına rağmen başlangıçta hoş görülmeye, ezilmemeye çalışılan özel sermaye bu süreçte artık önemli bir ekonomik güç durumuna gelmekteydi ve egemenler daha fazla (her dönemde, hep yaptıkları gibi) yabancı sermayeyi çağırmayı da gerekli görüyorlardı. Ekim 1947’de Başbakan Hasan Saka hükümetin her türlü ekonomik girişimde yerli olduğu kadar yabancı sermayeye de geniş yer ayırmak ve bunları teşvik etmek kararında olduğunu söylüyordu. İkinci Hasan Saka hükümeti (Haziran ‘48) programında Amerika’dan alınacak krediler “açık bir ihtiyaç” olarak gösteriliyor, gerek dış yardım ve gerekse iç finansmanın “başlıca ziraate” ayrılacağı belirtiliyordu (4).

4 Temmuz 1948’de “dıştan gelen saldırıya karşı Amerikan yardımı sağlama amacını taşıyan” Türk-Amerikan Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalandı. Bu anlaşma da ABD’ye ve kapitalist batıya bağımlılığın boyutlarını ve bunun gerçek nedeninin Türkiye’nin ekonomik-sosyal yapısı olduğunu açıkça ortaya koyan bir anlaşmadır. Bu anlaşmada yardımın Amerikan Kongresi’nin kararına yani çıkaracağı bir kanun veya onu değiştiren eklere bağlayarak, anlaşmayı Amerika’nın iç hukukuna bağlamaktaydı. Anlaşmaya göre Türkiye’ye bir yardım heyeti gelecek, bu heyet Amerika Büyükelçiliği’nin bir parçası sayılacak ve diplomatik ayrıcalıkları olacaktır. Ayrıca Amerikan Kongresi’nin Dış Ekonomik İşbirliği Ortak Komitesi üyelerine bu amaçla ilgili olarak ülkeye geldiğinde her türlü yardım ve kolaylık gösterilecekti. Tüm bunların yanında Türkiye Amerika’nın Avrupa’daki özel temsilcisi ve onun içeriği ile tam bir uyum içinde olacaktı. Türkiye 16 Nisan ‘48’de imzaladığı Avrupa İşbirliği Anlaşması ile aldığı yardımın kullanılışı hakkında bilgi ve **Avrupa Ekonomi İşbirliği** örgütünün göstereceği üretim hedeflerine hizmet için

tasarılar vermeyi kabul ediyordu. Türkiye kabul ettiği programlar, planlar ve önlemler ve ABD'nin herhangi bir konuda talep ettiğinde bilgi vermeyi ve sözü geçen örgüte her üç ayda bir rapor vermeyi kabul ediyordu (4). Bu anlaşmalar sonunda yabancılar zenginlik kaynaklarımızı ve yatırım alanlarını tespit ederek onların planlarına uygun olması açısından en elverişli alanlarda yatırım yapılmasını Türkiye'ye öneriyorlardı. Kısa zaman içinde "uzman" görüntüsü altında yabancılar bayındırlık, ulaştırma, sağlık, eğitim vb. gibi bakanlıkları doldurdular. Madenler, kimya endüstrisi için de durum aynıydı ve ulaştırma bakımından en çok ABD'nin çıkarına olabilecek durum araştırılarak Amerika'nın ekonomik, stratejik çıkarları gözönünde bulunduruluyordu. Genel kalkınma planı olarak da Marshall yardım çerçevesinde Türkiye'nin bir tarım ülkesi olarak "kalkınması" isteniyor, gübrenin kullanılması, sulama işletmelerinin artırılması öneriliyordu. Ülkemizin maden zenginliğine dikkat çeken ABD yetkililerinin şu sözleri durumu net olarak belirten özelliğe sahiptir; "Bunlardan hiç değilse biri-krom-Birleşik Devletlerin stratejik amaçları için yaşamsal öneme sahiptir".

ABD kendi dünya stratejisi ve pazar ihtiyacına uygun olarak Türkiye'yi kendine bağlama yollarını daha da pekiştirmek için araştırmalarını ve ilişkilerini sürdürürken, oğünün koşullarında Türkiye burjuvazisi ve toprak ağaları sınıfları ve onları temsil eden hükümet de Truman Dorktrini ile başlayan işbirliğinin bir ittifakla perçinlenmesini istiyordu. Bunlarda ülkenin iç dinamiklerindeki gelişmenin egemen sınıfları alaşağı etmesi tehlikesini görmelerinin ve sosyalist düşüncelerin ikinci paylaşıma sonrasından KP'lerin gösterdiği büyük başarı sonucunda elde ettikleri prestij de etkisi vardı. Bu süreçte egemen sınıflar ABD'yle işbirliğini geliştirmekle birlikte iç düzenlemelerini bu çerçevede yaparken, temel olarak işçi sınıfı, köylülük ve diğer halk kesimlerinin siyasal örgütlenmelerini engellemeyi, bununla birlikte de bu kesimler arasında kendi politikalarını etkinleştirecek, pekiştirecek yapıları oluşturmayı esas almaktalardı. Kendi düzenlerini sürdürmek için ne yapıp yapıp NATO'ya üye olmaları gerektiğini düşünmekteydiler ve uzun ve zorlu bir uğraştan sonra bu da yapıldı. Türkiye'nin NATO'ya üye olmasıyla birlikte (1950'de) Türkiye egemen sınıfları amaçlarını gerçekleştirerek, Amerikan emperyalizminin kanatları altında yerlerini aldılar. Bu gelişmeyle birlikte ABD de Sovyetler Birliği sınırlarına kadar yakınlaşmış oldu.

NATO'ya girişle birlikte öncesinde kurulan ilişkilerin geliştirilmesi, ikili anlaşmalar ve gizli mektuplarla ABD'ye büyük ayrıcalıklar tanındığı bugün birçok araştırmacının belgelerle ortaya koyduğu bir durumdur.

Bugün NATO'nun ABD'nin ekonomik, siyasal çıkarlarını korumak temelinde kurulan bir örgüt olduğu ve geline sürece ABD'nin diğer emperyalistlere de kendi çıkarları doğrultusunda davranmayı koşulladığı son Yugoslavya örneğinde somutlaştı. 1946'lerden bugüne ülkemizde halka karşı işlenen suçlarda ve bölge ülkeleriyle yaşanan sorunlarda ABD'nin etkinliğinin olduğu, en son Susurluk kazası ve sonrasında ülkemizdeki gelişmeler ve açığa çıkan gerçeklerle bir kez daha tartışmasız olarak ortadadır. Ülkemizin doğal zenginlikleri ve iş gücüyle kendine yeten bir ülke olduğu bilinen bir gerçeklikken, bunun emperyalist çıkarları ve bir avuç kompradorun çıkarlarını, ayrıcalıklarını ortadan kaldıracak bir gelişme olması ülkenin geri kalmışlığının ve bu geri kalmışlığın sürdürülmesinin egemenlerin esas çabası olduğu gerçeği, halkımızın gerçek kurtuluşunun ancak bu düzenin yıkılmasıyla mümkün olduğunun zorunluluğunu göstermesi önemli bir noktadır. NATO'da yer almanın ülkemiz çıkarları açısından hiçbir olumluluğu olmadığı, egemenlerin halkı kandırmak ve kendi ayrıcalıklarını sürdürmek için böyle bir çıkarın propagandasını çeşitli verilerle yaptıklarını bugün yaşanan hemen her olay, çıkarılan yasaların niteliği ve alınan kararlara bakıldığında kolaylıkla görülebilir. Egemenlerin ABD propagandasını yapmak ve onların kültürünü yaymak için üstlendikleri görevi layıkıyla yerine getirdikleri, hem her darbe sonrası ülkenin en değerli ilericisi, aydın insanlarına yönelik sürdürdükleri katliam, işkence vb. uygulamaları ve en küçük hak talebine karşı uygulanan baskıyla ortadadır.

Bugün uluslararası tahkimin kabul edilmesinde egemenlerin ağırlık verdiği propagandalara ve NATO'nun Yugoslavya'ya saldırısının koşullarının hazırlandığı sürece bakıldığında yaptıkları propagandalara, TC'nin bu saldırılarda aktif güç olarak kullanılması, o süreçte kara hareketinin olması durumunda ilk birliklerin TC birlikleri olacağı yönlü açıklamalar ve bunların gerekçelendirilmelerine baktığımızda (Türkiye'nin önemli NATO ortağı olduğu ve verilen sözlerin ve üzerine düşen yükümlülüklerin yerine getirilmesinin "erdemleri" üzerine yapılan değerlendirmelerle yeni iki askeri üssün açılmasına da aynı zamanda gerekçe yapılması) ve bunlarla birlikte en önemlisi ABD'nin Irak'ı İncirlik Üssü'nden sürekli bombalamasına karşın önceden bunun yalanlanması, daha sonra da büyük bir pişkinlikle izin verildiğinin açıklanması vb. gibi örneklerle açıkça ortada olan ABD'nin TBMM'nin iznine ihtiyaç duymadan istediğini istediği biçimde yaptığıdır. Bunların ulusal bağımsızlığı ön planda tuttuğunu hemen her fırsatta ortaya koyan ve politikalarını bu yalan üzerine kuran siyasetçilerin hükümet olduğu dönemde olması yaşamın canlı

pratiği içinde emperyalizmin uşakları olduğunu kanıtlamaları açısından önemli gelişmelerdir. Diğer yandan bakıldığında NATO'ya giriş ve ABD üslerinin açıldığı yıllarda bunlara karşı büyük bir kitle hareketi olmasına rağmen geçen yıllar içinde faşist diktatörlüğün vahşi saldırıları ve devrimci-demokrat örgütlenmelere imhayı dayatması ve halkı sindirmesiyle bugün tüm bu gelişmelere karşı doğru dürüst bir tepki gösteremeyecek duruma gelmiş olmalarıdır. Bugün devrimci mücadelenin engellenmesi temelinde faşizmin yaptığı gizli ve açık düzenlemelerin AFC'ler aracılığıyla darbeler sonrasında çoğu düzenlemenin yapılarak kalıcılaştırıldığı bir gerçekliktir (kontrgerilla örgütlenmesi, DGM'ler vb. gibi). Günümüzde MGK'nın emperyalizmin çıkarları doğrultusunda hareket ederek ülkedeki egemenliğini sürdürmeyi esas aldığı parlamento ve hükümetin, yargı organlarının bu kararların yaşama geçirilmesinin onay ve meşrulaştırma araçlarından başka bir anlamları olmadığı yeni bir durum değil, TC'nin kuruluşundan bugüne farklı biçimlerle yaşanan bir durumdur. Değişen dünya ekonomik-siyasal gelişmeleri içinde emperyalizmin çıkarlarını kendine bağımlı ülkeler aracılığıyla sürdürmesi ihtiyacıyla örgütlenmede yaptığı her yeni düzenleme bir biçimde yarı-sömürgelerin ekonomik, siyasal, sosyal yapılarında biçimsel bir değişikliği getirmektedir. Ülkemizde yaşananların özü de budur. Sosyalist bloğa karşı emperyalist-kapitalist devletlerin örgütlenmesi ve ABD önderliğinde biraraya gelmeleri anlamına gelen BM ve buna bağlı olarak kurulan mali, kültürel örgütlenmeler bugün ABD çıkarlarının temelinde hareket eden ve onun dünya jandarmalığını kabul eden bir yapılanma olmakla birlikte, gelinen süreçte bunların birarada olmak için yaptıkları anlaşmaları da artık çiğneyerek kendi hukuklarına uymadıkları da son süreçteki gelişmelerle ortadadır. IMF-Dünya Bankası, gibi kuruluşların büyük tekellerin yaşanan ekonomik krizden dolayı yeni düzenlemelere gitmek istemeleri ve yarı-sömürgeleri talan etmeyi daha kolay hale getirebilmek ve bundan ülke halklarının zarar görmesi halinde bir kayıplarının olmaması için bu düzenlemeleri yapmak ve uygulamak için aceleci davrandıkları ve önlerindeki engelleri kaldırmak için binlerce taktik politikayı hem kendi aralarındaki dalışta, hem de yarı-sömürgelerin özgünlüklerine uygun olarak uygulayarak bunun koşullarını yarattıkları tüm çıplaklığı ile ortadadır. (IMF'nin uyguladığı politikaların emperyalizmin ekonomik krizinin temel nedeni olarak gösterilmesi ve bu kurumun artık gereksiz bir kurum olduğunun tartışılmaya başlaması, yapısının değiştirilmesi veya yerine yeni bir kurumun oluşturulması istemleri gözönüne alındığında, emperyalizmin çıkarlarını korumak ve sürdürmek için ezilen halkların her ge-

çen gün artan oranda yoksullaşmasının esas nedeninin kendisi olduğu gerçeğini gizlemek için dikkatleri tek bir kuruma yoğunlaştırarak esasta kendi belirledikleri politikaları uygulamakla görevli bu kurumu öne sürerek bunu yapmaları kitleleri kandırmak için her türlü yola başvurduklarının göstergelerinden biri olması açısından önemli bir örnektir) Bunun son örneği MAI-MIGA anlaşmalarının dayatılmasıdır. Türkiye'nin de taraf olduğu bu anlaşmaların halka rağmen egemen sınıflar tarafından yürürlüğe konulacağı ve bunların "ekonominin düze çıkması için zorunlu olduğu" yalanı sürekli vurgulanacaktır. Gerçekte ise yapılan her uygulama işçi sınıfı ve diğer halk kesimlerini hergün sefalete iterken bir avuç kompradorun kasalarını tıkabasa doldurduğu, bunların efendilerine ülke zenginliklerini ve emek gücünü peşkeş çektiklerini göstermektedir. Depremle birlikte yaşanan olaylar, halkın tepkisi gözönüne alındığında her şeyin çok açık olduğu ortadadır. Bu felaket karşısında birçok ülkenin büyük yardımlar yapmasına rağmen ABD yardımlarının ve İsrail ilgisinin ön plana çıkarılması ve sürekli propagandasının yapılması TC'nin yaptığı bağımlılık anlaşmalarına sadakatının de kanıtı olmuştur. Aynı biçimde uluslararası tahkimin kabul edilmesinin gerekçesi olarak ülkeye yabancı sermayenin akacağı ve kalkınma için bunun zorunluluk olduğu söylemlerinin önceki anlaşmalar ve 1947-48 anlaşmalarının yapıldığı dönemdeki gerekçeyle aynı olması çarpıcıdır. Bugüne kadar bunun olmadığı gerçeği bile bundan sonra da halk açısından yararlı bir gelişme olmayacağını kanıtlanması açısından tek başına yeterli bir veridir.

Yasaların nasıl çıkarıldığı ve emperyalistlere ülkenin değerlerinin nasıl peşkeş çekildiği, halkı kandırmak için yapılan propagandalara ilişkin şu örnek bugünün anlaşılması için de yararlı olacaktır:

Faşist diktatörlüğün NATO'ya girmek için efendilerine yaranmaya çalışması, elinden geleni ardına koymaması ve halkımızın kanını bu uğurda döktürdüğü Kore Savaşı ve savaşa girme kararının alınış biçimi böyledir. Amerika'nın istemleri doğrultusunda dönemin DP hükümeti muhalefetin itirazlarına, basında buna karşı yükselen seslere rağmen Meclisi de devredışı bırakarak Kore'ye asker gönderme kararı aldı. Beşbin kişilik asker yolladı, sonra meclise getirdi. Bu karar TC anayasasına aykırı olduğu halde (faşizmin kendi koyduğu yasaları da çıkarlarına gelmediğinde sürekli çığnediğinin binlerce örneği bugün de bilindiği gibi yaşanmaktadır). Bu kararı alan hükümetin üyelerinden biri olan Fahri Belen bu olayı daha sonra şöyle anlatmaktadır: "**Kararın ne şekilde verildiğini biliyor musunuz? Yalova'da Reiscumhur, Başbakan ve Milli Savunma Bakanı karar vermişlerdi... Usulen, Bakanlar Kurulu'ndan karar alınması**

için üç-dört gün sonra Bakanlar Kurulu toplanmıştı. Bakanlar Kurulu'ndan usulen karar alınması, uysal arkadaşları iştirak ettirmek suretiyle temin edilmiş, bendeniz ve sayın Nihat Reşat Belger bu toplantıya davet edilmemiştir..." ve karar meclisten kaçırıcısına çıkartılmıştı. (4)

O zaman bu kararın Türkiye değil, Amerika yararına bir karar olduğu söylendiğinde, istediği zaman Amerika'nın yardımına koşulmadığı zaman bizim ihtiyacımız olduğunda onun da bize yardım etmeyeceği biçiminde yanıtlanıyordu. (4)

NATO Kuvvetleri Sözleşmesi'nin TC'deki uygulanışıyla Türkiye topraklarında Amerikan makamlarına egemenliğimiz ve bağımsızlığımızla bağdaşmayan bir takım önemli ayrıcalıklar verilmektedir. Örneğin Amerikan üslerinde görevli bir kişinin bir suç işlemesi durumunda eğer görevde ise bu suçtan dolayı Türkiye mahkemelerinde yargılanamaz. (4)

Türkiye'nin bağımsız bir ülke olmadığına belgelerle kanıtlarını ortaya koyan önemli bir kitap olması nedeniyle yukarıda yararlandığımız ve yazımızın bu bölümünde esasta yararlandığımız Doç. Dr. Türkkaya Ataöv'ün şu değerlendirmesi sonuç olarak bu bölümde açmaya çalıştığımızı özetlemektedir; "... emperyalizmin aracı olan NATO'ya girmekle egemenliğimizden büyük fedakârlıklar yaptığımız bir gerçektir. Asıl önemli olan yabancılara üsler vermiş olmamız, karargâhlar kurdurmamız, donanmalarını limanlarımızda barındırmamız, uçaklarına havalarımızı açmamız ve onların sularda tehlikeli seyirlerine ya da havada bize ateşe atacak olan uçaklarına izin vermiş olmamızdır. Türkiye'nin yargı yetkilerinin de kapitülasyonlara rahmet okutur biçimde kısıtlanması temelindeki bu ilişkilerimizin bu alandaki bir göstergesidir. Yoksa, Türkiye hammaddesiyle, insan gücüyle, doğasıyla, üsleriyle yabancı bir devletin iradesine bağlanmıştır." (4)

NATO örneği birçok açıdan çarpıcı olduğu için verildi. Aynı biçimde Avrupa Birliği'ne giriş süreci ve bu süreçte yaşanan gelişmeler, egemenlerin verdiği yığınla tavize rağmen ancak Aralık 1999'da kabul edilmeleleri tek başına ayrıntılı olarak ele alındığında da benzer olguların söz konusu olduğu açıkça görülür. Gümrük Birliği'ne girme sonrası yaşanan gelişmeler ve ülke tarımının tasfiyesi sürecine bakıldığında bile bu kolaylıkla görülür. Bunlar gibi TC'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmaların her birinde bağımlılığın boyutu ve yoğunluğu görülür. Uluslararası anlaşmalar meclis tarafından onaylanarak yürürlüğe girer ve yasalar hükmünde sonuçlar doğurur. Ama bilinmektedir ki faşist diktatörlük halkın görece çıkarlarına olan birçok anlaşmaya imza atmış olmasına rağmen bunla-

rı uygulamaz ve efendileri de kendi çıkarlarını zedeleyecek sorunlar yaşanmadıkça, yani halkın bunlara karşı hareketi gelişmedikçe bunlara ses çıkarmaz, kendi icatları olan ve insan üzerinde denenmiş tüm vahşet politikalarını, yabancılaştırma politikalarını devreye sokmakta teşvik ederken, bu politikalara karşı muhalefet geliştiğinde, gelişen bu muhalefetin düzen dışına kayarak devrimci mücadelenin kanallarına akması tehlikesi karşısında bu anlaşmalara uyulmaması nedeniyle büyük miktarlarda tazminat ödetirir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin verdiği kararlar bunun örneğidir. Bu aynı zamanda defolu bir malı daha ucuza satın almak için koparılan yaygaradan başka bir anlam taşımamaktadır. Kürt Ulusal Hareketi'ne yönelik gelişmeler bunu çok açık biçimde ortaya koymuştur. Sorun onlar için insanların katledilmesi, işkence görmesi değil, bunların yarattığı halk hareketinin kendi ekonomik, siyasal varlığını tehdit etmesidir.

Siyasal kuvvetler (meclis ve hükümet) karşısında yargının bağımsız olmadığı yaşamın her alanında günlük gelişmelerde görüldüğü gibi, yani halkımızın bunu yaşayarak gördüğü gibi, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Yargıtay Başkanı'nın yaptığı açıklamalarla kendi ağızlarından itiraf olması açısından somut delil olmasından dolayı önemlidir. Burada bilmesi gereken en önemli konu dünyada ve ülkemizde önemli gelişmeler olmaktadır, bu belli konularda devletin yeniden yapılanmasını gerektirmektedir. Bu belli oranda ilerlemiş durumdadır, gerekli birçok düzenleme de sistemli, doğru bir örgütlenme ve mücadele çizgisiyle karşı koymadığımızda bu meclisin ve hükümetin bileşimiyle yapılacağı ve bunların halkın çıkarına düzenlemeler değil, bir avuç komprador burjuva ve toprak ağalarının çıkarına düzenlemeler olacağı ve bu biçimde bunların emperyalist efendilerine yaranmayı temel alacaklarıdır. En son Yargıtay Başkanı'nın yaptığı açıklamalara da bakıldığında '96 TÜSİAD raporlarında yer alan gerekli düzenlemeler temelinde söylenen ve sonrasında bu temelde yapılan onlarca yetkili ağızdan açıklamalardan nitelik olarak bir farkı olmadığı görülmeli, bunların "demokratikleşme" adı altında ortaya koydukları ve bu yönlü yapılabilecek değişikliklerin faşist diktatörlüğün vahşi yüzünün açıkta olmasının zorunlu sonucu girilen bir aldatmaca olduğu, ülkemizde demokratikleşmenin devrim sorunu olduğu kesinlikle akıldan çıkarılmamalıdır.

Emperyalizme bağımlılığın ve iç politikadaki gelişmelerin yarı-sömürgelik statüsünden dolayı emperyalizmin istemleri doğrultusunda şekillendiğinin en somut durumlarından biri son süreçte IMF ile yapılan görüşmeler çerçevesinde mali yardım almak için IMF'ye verilen teminat

mektubunda yer alan vaatlerin bir bir yerine getirilmesi, TBMM tarihinde en hızlı biçimde tüm toplumsal tepkilere rağmen IMF'nin istemleri doğrultusunda yasaları çıkarması ve yenilerinin hazırlıklarının yapıyor olması bunun en somut göstergesidir. IMF heyeti ile yapılan görüşmeler sonrasında anlaşmanın yapılması için TC'nin yapacaklarını belirttiği ekonomik önlemler özetle şöyledir:

- 1- Tarımda her türlü destek kaldırılacak
- 2- Sosyal güvenlik reformu yasalaştırılacak, sektörde yapısal değişikliklere gidilecek
- 3- Emeklilik yaşı yükseltilecek (58-60)
- 4- Kamu maliyesini iyileştirici önlemler yürürlüğe konulacak
- 5- Enflasyon yıl sonuna kadar yüzde 50-55'e indirilecek
- 6- Kamu hizmetleri üzerindeki anayasa desteği kaldırılarak hukuki sorunlarda uluslararası tahkim koşulu geçerli kılınacak

- 7- Bankalar yasası çıkarılacak
- 8- Mahalli idarelere ilişkin mevzuat revize edilecek
- 9- Özelleştirmenin önü açılacak
- 10- 1999 bütçesi için 940 trilyon liralık ek kaynak yaratılacak
- 11- 2000 yılında faiz dışı bütçe fazlası milli gelirin %4.5'ine çıkarılacak. Ücretlerin artışları %25 enflasyon artışına göre yapılacak. İlk altı ayda zam oranı %15'i geçmeyecek. (10 Ağustos Radikal ve Türkel Mini-baş, "Deprem Depremleri Unutturdu Ama...", 6 Eylül '99, Cumhuriyet)

Bu istemlerin yasal kısmı Türkiye koşullarında kolaylıkla gerçekleştirilemeyecek gibi görünmesine rağmen TBMM tarihinin rekoru denilecek bir hızda bunların büyük bir kısmını yasalaştırdı ve kısa zamanda yasalaştırılmak istenenlerin hazırlıkları da sürüyor (tarımda sübvansiyonların kaldırılması bilindiği gibi daha önceki yıllarda büyük oranda sağlanmıştı). Her biri başlı başına ele alınacak ve bağımlılığın pekişmesini sağlayacak bu düzenlemelerin yapılmasındaki bu hız Türkiye'nin bağımsız bir devlet değil, bağımlı olduğu (görünürde ekonomik siyasal olarak kendi yapılanması olmasına rağmen, esasta ekonomi ve siyasetinin emperyalizmin çıkarları doğrultusunda belirlenip yönlendirildiği) çok açık bir biçimde ortadadır. Yasal düzenlemeleri yapılmasına rağmen bunların uygulamaya geçirilmesinde çıkacak sorunlar Türkiye'de önümüzdeki günlerde yaşanacakların temel çerçevesini de ortaya koymaktadır. Bu gerçeklik ve somutluk durumunda uluslararası tahkimin tek başına "ülkenin bağımsızlığını zedeleyen" bir uygulama olduğunu savunmanın, yarı-sömürgeliği gizlemekten başka bir anlam taşımadığı ortadadır. Bu nedenle bu temelden yola çıkılarak yapılan değerlendirmeler doğruyu ifade etme-

mektedir. Sosyal güvenlik sisteminin tasfiye edilmesi anlamına gelen yeni düzenlemeler de bu ortamda kısa zamanda yasallaştırılmaya çalışılacaktır.

Ekonomik göstergeler yasallaşan bu konuların yaşama geçirilmesinde ekonomide istenen düzelmeyi sağlamayacağını, bunun yapılabilmesi için yükün emekçilere bindirileceğini kemer sıkma politikalarının esas alınacağını ve buna karşı halk hareketi geliştiğinde vahşetle bastırılacağını, hem toplu sözleşmelerde yaşanan tikanıklıklar, hem tarım ürünlerinin alımında uygulanan taban fiyatların üreticinin maliyetini karşılamanın altında rakamlar olmasıyla ortadadır. Deprem felaketi karşısında devletin tutumu; kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmediği gibi halkın dayanışmasını ve özellikle devrimci demokrat kesimlerin bu konudaki çabalarını engellemeye yönelik tutumlarına baktığımızda olacaklar gün gibi ortadadır. Demokratikleşme adı altında yapılan tartışma ve girişilecek düzenlemelerin faşizmin perdelenmesinden başka işe yaramayacağı, bunun büyük bir aldatma olduğu yapılan son af yasasıyla birlikte netleşmiş durumdadır (yazı giriş bölümünde bu konuya değinmiştik).

ULUSLARARASI TAHKİM (HAKEM) İŞLEYİŞ BİÇİMLERİ NELERDİR? YAPILAN YENİ DÜZENLEMENİN ÖNEMİ NEDİR? NEYİ AMAÇLAMAKTADIR?

Uluslararası tahkimin işleyiş biçimleri ve çözüm yolları:

Üç ayrı uyuşmazlık çözüm biçimi ve işleyişi vardır:

1- Şirketten şirkete işleyen tahkim biçimi: İlk oluşturulan tahkim biçimidir. Şirketler arasındaki uyuşmazlıkların süre uzaması ve tarafların kar kayıplarının önlenmesi için oluşturulmuştur. Uluslararası şirketlerin sözleşmelerinde uyuşmazlıkların çözümlenmesinde tahkim kabul edilmektedir.

2- Devletten devlete işleyen tahkim biçimi: Devletler arası ikili, bölgesel veya küresel anlaşmalar kapsamında ortaya çıkan ticari uyuşmazlıkların çözüm şeklidir. Ancak bu anlaşmalar devletler tarafından imzalandığı halde özel sektörü etkiler ve imzacı devletin halkına da zarar verir.

TC, 27.5.1988 tarihinde kabul edilen 3460 sayılı yasayla Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku hakkındaki kanun ile ICSID'ı (Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Merkezi) uyuşmazlıkların çözüm merkezi olarak kabul etmiştir. ICSID anlaşmasının maddelerine göre bu tahkim kurumu Dünya Bankası bünyesinde olacak ve başkanı da DB'sının başkanı olacaktır. Kurumun yatırım ve ticaret uzmanları listesine her üye

devlet (arabulucu ve hakemler paneline) 4'er kişi atayacak, başkan her iki panele 10'ar kişi atayacaktır. Bu şekilde oluşturulan bir kurumlaşmadan Dünya Bankası'nın isteği dışında bir kararın çıkmayacağı ve güçlü devletlerin ve uluslararası güce sahip tekellerin ICSID veya benzeri kuruluşlarda dava kaybetmelerinin mümkün olmadığı da açıktır. Bununla birlikte ICSID sözleşmesinin 54. maddesi "Her üye ülke bu sözleşmeye uygun olarak verilmiş her kararı bağlayıcı kabul edecek ve kararın parasal yükümlülüklerini kendi sınırları içinde kendi devleti mahkemelerinin kesin bir kararı gibi yerine getirecektir" biçimindedir. Bu hükümlerle birlikte ele alındığında tahkim kararı tenfiz (2) alanına girse bile tenfiz süreci gerçekleşmeden uygulanabilecektir. Bu durum ulusal yargının uluslararası tahkim kararları karşısında bir şey yapamayacağı, ulusal çıkarların zedelenmesini engellemeyeceği anlamına gelmektedir.

Devletten devlete işleyen hakemlik biçiminde uyumsuzluk halinde tahkime başvurulduğunda geri kalmış ülkelerin halkının zararına sonuçlar doğurduğuna en iyi örneklerden biri ülkemiz açısından 31.5.99 tarihinde ICSID hakem komisyonunun Türkiye aleyhine aldığı karardır. Türkiye'nin Avrupa Gümrük Birliği anlaşmasında taraf olmasından dolayı, bu anlaşmadan doğan doğal bir hakkını kullanarak, Gümrük Birliği ülkeleri dışındaki ülkelere tekstil ürünleri dış alımına (ithalat) miktar kısıtlaması uygulamasıdır. Hindistan 1996 yılında yapılan bu uygulamaya karşı, bu uygulamanın Dünya Ticaret Örgütü-Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması (WTO-GATT) hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle WTO'nun tahkim komisyonuna başvurdu. Bu başvuruyu başta ABD, Hong-Kong, Filipinler, Güney Kore, Tayvan gibi ülkeler de destek verdi. Türkiye tahkim komisyonunun kendisi aleyhine karar vereceğini anlayınca, komisyona başvurarak AB ile birlikte yargılanması gerektiğini, bu uygulamayı AB-GB anlaşması hükümlerine göre yaptığını bildirdi. Ancak komisyon, eylemi gerçekleştirenin Türkiye olması nedeniyle muhatabın AB olamayacağına karar verdi, Türkiye'nin talebini reddetti. Türkiye'nin bu kararı uygulaması durumunda ithalat yoluyla ülkemize girecek ucuz tekstil ürünleri pazarda büyük yer alacak ve bu da birçok irili-ufaklı tekstil atölye ve fabrikalarının kapanmasına veya kapasitelerini daraltmalarına neden olacaktır. Bunun sonuçlarını da her kriz döneminde işten çıkarmalarla karşılaşan işçilerimizin aynı sonuçla karşılaşmasını getirecek ve varolan büyük işsizlik oranına yeni işsizlerin katılımıyla bu oran artacaktır. Türkiye'nin karara uymaması durumunda WTO'nun hakem komisyonu Türkiye'ye ambargo uygulayacak, bu ambargo sadece tekstil ürünleri ya da bu karara neden olan tekstil ticareti hacmiyle sınırlı olma-

yabilecektir. Aşağıda vereceğimiz belli örnekler için boyutunun anlaşılması açısından yararlı olacaktır. Her iki durumda da en büyük zararı tekstil işletmecileri sektörü (ki çoğunluğu küçük işletme ve fason atölyeleridir) ve çalışanları için büyük bir yıkım getirecektir.

3- Şirketten devlete işleyen tahkim biçimi: Şirketten devlete işleyen tahkim biçimi tek yönlü bir işleyişe sahiptir ve yalnızca şirketin devleti hakeme götürme hakları vardır. Devletin ya da yurttaşların zarar görmesi durumunda hakeme gitme hakları yoktur. Bu tahkim biçimi çok taraflı yatırım anlaşması MAI’de yeni aldığı biçimi ile tahkim kurumu sadece şirketlerin haklarını ve karlarını güvence altına alan ulusal yargı ve evrensel olarak kabul görmüş hukuk kurallarını yok sayan, şirketlerin kararlarını, kamu yararından üstün tutan bir biçimdir. Emperyalizmin “YDD” aldatmacasıyla işçi sınıfı ve ezilen halklara yönelik giştiği ideolojik, siyasal saldırıların ekonomik temelini oluşturan temel anlayış ve yönelimdir. Dolayısıyla bu tahkim biçimini anayasal kurum haline getirmek; ulusal hukukun bir parçası haline getirmek veya ulusal hukuku tahkimin bir parçası haline dönüştüğü ve kanun hükmünde olduğu gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda bunun anlamı daha derinlikli sonuçlar doğurduğu/ doğuracağı ortadadır.

Bu tahkim biçimi ilk uygulanma olanağını 1994 yılında ABD, Kanada, Meksika arasında imzalanan Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) ile buldu. 1995 yılında Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD) içinde gizli olarak görüşülmeye başlandı. 1998 yılında Paris’te imzaya açıldı. Fransa ve İngiltere taşıdığı hükümlerden dolayı anlaşmayı imzalamakta çekimser kaldı. Bu iki ülkenin çekimser kalmasından dolayı MAI yeniden ele alındı ancak taşıdığı hiç bir hüküm değiştirilmedi. Dünyada oluşan büyük tepki üzerine görüşülmesi durdurulan ve Dünya Ticaret Örgütü’ne devredilmesi planlanan Çok Taraflı Yatırım Anlaşması(MAI)’nin en önemli bölümünü Tahkim konusu oluşturmaktadır. Bugünkü dünya konjonktüründe Avrupalı emperyalistlerin belli çıkarlarına ters gelen ve ABD’nin büyük oranda çıkarlarına denk düşmesiyle ekonomik alanda diğerleri üzerinde egemenlik sağlamasının alt yapısını oluşturan yönüyle şimdilik uygulamaya konulması engellendi. Ancak son Yugoslavya’ya müdahalede ABD ve İngiltere’nin BM kararlarını çiğneyerek bu müdahalede önyak olmaları ve bunun pratiğe geçirilmesinde diğer emperyalistlerin de bunlara uymak zorunda kalmasıyla bir kez daha baş haydutluğunu ilan eden ABD’nin bu müdahalesinin ekonomik nedenlerinden birini de MAI anlaşmasının imzalanmasının dayatılmasının oluşturduğu açıktır. Emperyalistler kendi aralarındaki dalaş-

ta kendi çıkarlarını en iyi biçimde korumak için uğraşırken ve dünya pazarlarını yeniden paylaşımı esas alırken, kendileri için kabul etmeye yanaşmadıkları çoğu ekonomik, siyasal, askeri vs. dayatmayı yarı-sömürgelerde uygulamaktan ve birçok yönden kısıkaca aldıkları bu ülkeleri kendi yeni politikalarına göre şekillendirmekten geri durmamaktadır. Bugünkü koşullarda çıkarlarına gelmeyen bir dünya savaşını, bölgeler bazında sürdürmekte, halkları birbirlerine kırdırarak tüm zenginliklerini talan etmek ve sömürü düzenlerini sürdürmeye devam etmektedirler.

YAPILAN YENİ ANAYASAL DÜZENLEMENİN ÖNEMİ

Sömürgelerden farklı olarak yarı-sömürgelerde, komprador burjuvazinin efendilerinden belli bir pay alabilmek ve bu paylarını koruyabilmek için çeşitli ulusal düzenlemelere gittiği bir gerçekliktir. Ülkemiz ekonomisinde baştan beri korunan ve özellikle 70'lerden sonra palazlanan özel sermayenin içerdiği alan itibarıyla doğal tekeller oluşturan sağlık, yol, su, enerji, eğitim vb. gibi alanların özel sermayeye devredilmesi için girilen çaba ve bu temelde oluşturulan politikalarla, adım adım gerçekleştirilmeye başlandı. Ekonomik alt yapı koşulları gereği oluşan siyasal yapı da bu süreçte yerli komprador burjuvazi ve toprak ağalarının tercihi ve emperyalist efendilerinin istemleri doğrultusunda askeri darbelerle adım adım istedikleri ortamı sağladılar. 24 Ocak Kararları'yla hızlandırılan bu süreç, 80 darbesi ve sonrasında bunun devamı olan siyasal yapılanmayla başta işçi sınıfı ve diğer emekçi halk kesimlerinin karşı koyuşunu engelleyecek tüm önlemleri aldı. Sermayenin işçi sınıfına yönelik uluslararası bir ideolojik saldırısı olan özelleştirmenin yaşama geçirilmesinin koşullarının sağlanmasıydı bu aynı zamanda. Her özelleştirme girişiminin de kamu yararına olan işletmelerin danıştay kararına bağlı olması nedeniyle oldukça zorlandı ve yapılan özelleştirmeler de gerek sendikaların, gerek kitle örgütlerinin başvuruları sonucu iptal edildi. **Bu iptaller sosyal devlet ilkesine aykırılık gerekçesiyle yapıldı.** Anayasasında yer almasına rağmen hiçbir zaman bu özellikte olmayan TC devleti, gelişen kitle hareketi karşısında çoğu zaman geri adım atmasına rağmen **Danıştay'ın iptal kararlarını da yürürlüğe koymayarak uygulamalarını sürdürdü.** **Özelleştirmelerden en büyük zararı halkın gördüğü yapılan her özelleştirme sonrasında yaşanan sorunlarla ortada olan bir gerçekliktir.**

Uluslararası sermayenin dünyanın her tarafında yapmaya çalıştığı ve önünde varolan engelleri ideolojik, siyasal, askeri saldırılarla kaldırmaya çalışması temelde hedefi ve amacı esasta üç noktada toplanmaktadır;

- 1- Varolan sosyal güvenlik kuruluşlarını tasfiye etmek
- 2- Emeklilik yaşını yükselterek, mezarda emekliliği dayatmak ve kaçak işçiliği yaygınlaştırmak

3- Özelleştirme ve taşeronlaştırmanın yaratacağı sonuçlardan yararlanmak, esnek üretim denilen örgütlenmeyi engelleyen çalışmayı dayatmak. Bu yolla geri kalmış ülkelerin değerlerini daha kolay yağmalamak, yoksulluğu, sefaleti bu ülke halklarına dayatmak, bir avuç kompradorun kendi uşaklığını daha iyi yapması ve dayatmalarına karşı çıkmaması, halkın karşı çıkması karşısında en vahşi bastırma yöntemlerini kullanarak bunların engellenmesinin bedeli olarak daha zenginleşmelerini sağlamak. Ülkemiz komprador burjuvazisinin dünyanın sayılı zenginleri arasında geçmesi bunların sermaye birikiminin dışa bağımlı bir birikim olduğu gerçeğini gizlememeli, bir yanılığa neden olmamalıdır. Emperyalizmin ikinci paylaşım savaşı sonrası yarı-sömürgelelere yüklediği misyon gereği işbirlikçileriyle yaygınlaştırıldığı kalan bölümün de aynı duruma getirilmesi için devletin yöneliminin bu konuda yoğunlaştığına yukarıda değindik.

Uluslararası tekeller ülkenin stratejik konumdaki ekonomik yapılarını istedikleri biçimde kullanmak için önlerinde hiçbir engel bırakmamayı hedeflemekte böylece ülkenin kendilerine bağımlılığını yoğunlaştırmayı esas almaktadır. Son anayasa değişiklikleriyle de bunu sağlamanın yollarını yaratmış, ulusal yargı kurumlarının bir biçimde engel çıkarmaları durumunda kar oranlarının düşmesi veya zarar edebilecekleri riskini ortadan kaldırmayı sağlamış durumdadırlar. Bunu da “milliyetçiliği” esas aldığı propagandalarıyla yönetime gelen siyasi yapı eliyle yaparak toplumsal muhalefetin önünü en baştan kesmeyi amaçlamış ve şimdilik burada başarılı da olmuştur. Yapılan değişikliklere ve önceki duruma kısaca değindiğimizde bu durum daha net anlaşılacaktır.

TAHKİM YASASI

Yukarıda değindiğimiz şekilde ilk iki tahkim biçimi TC tarafından da kabul edilen ve uluslararası ticaret ilişkilerinde kullanılan tahkim biçimleridir. Son anayasal değişikliklerle kabul edilen ve üç maddenin birbirlerine bağlı olarak ele alınmasına neden olan durum üçüncü tahkim biçiminin yani şirketten devlete işleyen tahkim biçiminin kabul edilmesine yöneliktir ve önemini de buradan almaktadır. Devlet idaresinin aldığı kararlar ve yaptığı uygulamaların Danıştay tarafından (idare yargısı) denetlenebilmesi ve kamu zararına olabilecek imtiyaz sözleşmeleri ve anlaşmalar gibi durumlarda bu uygulamaların durdurulması veya iptal edilmesine

ilişkin yargı denetiminin ortadan kaldırılması konunun diğer önemli yanını oluşturmaktadır. Türkiye’de yargının diğer kuvvetler karşısında (yasama ve yürütme) bağımsız olmadığını yukarıda genişçe nedenleriyle birlikte değerlendirmiştik. Ancak, gerek kitlelerin bir uygulamadan rahatsızlık duymaları ve zararlarının karşılanmasının devlete karşı güven sağlamak; kitleleri düzen içi sınırlara hapsedmede belli tavizlerin verildiği bilinen bir gerçekliktir. Bu durumu da esasta bu zeminde değerlendirmek gerekir. Çünkü devletin herhangi bir uygulamasından zarar gören kişi veya kurumların, bunun giderilmesi ve yürütmenin durdurulması için başvurduğu kurum idare mahkemeleri ve en üst kurum Danıştaydır. Bugüne kadar belli bir mücadele verilmeden idarenin uygulamalarının durdurulması veya verdiği zararların karşılanması sözkonusu değildir. Uluslararası Tahkimin kabul edilerek Danıştayın yetkilerinin ve görevinin kısıtlanmasının temel nedenlerinden biri de, gelişecek kitle hareketleri karşısında yargı yoluna gidilerek uluslararası tekeller ve yerli ortaklıklarının kamuoyu zararına olacak faaliyetlerinin kısıtlanmasının yargı yolunu kapatarak, zaman kaybetmelerini bu biçimde karlarında küçük de olsa bir aksama olmasını engellemektir. Diğer yandan ülkenin bağımsız olması yalanına halkı inandırmanın en önemli yollarından biri ulusal yargı sisteminin olması ve işleridir. Yani yapılan değişiklikle yönetimin karar ve uygulamalarına karşı özellikle de ülkenin stratejik ekonomik alt yapısına (enerji kaynakları ve dağıtımını gibi) karşı girişilen tasfiye hareketinin ve bu alanların yabancı sermayeye peşkeş çekilmesi için yıllardır yapılan uygulamaların koşullarının olgunlaşması ile yapılan birçok sözleşmenin, gerek bölgesel ve gerekse ulusal bazda karşı konulması nedeniyle Danıştayın Anayasa’nın belli ilkelerine aykırılığı nedeniyle engellenmesinden dolayı bunları bertaraf etmek için başvurduğu bir yol olması nedeniyle önemlidir. Halkın refahı ve insanca yaşayabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasında değişiklik için gerekli çoğunluğu bulamayan yasama organı (meclis), uluslararası tekellerin ülkeyi kolayca yağmalamayı sürdürürken önlerine çıkan küçük pürüzleri de ortadan kaldırmak için bu istemlerini gerçekleştirmenin yasal zeminini de yaratmış durumdadır. Ülkemiz emekçilerinin vahşice sömürülmesi, doğal zenginliklerinin talan edilmesinin sürdürülmesinin daha da yoğun, pervasızca yapılması için önlerindeki yasal engelleri de kaldırmış olmaktadır. Aşağıda sıralayacağımız örnekler ve amacın ne olduğuna ilişkin açıklamalar bu konuda doyurucu bir bilgi birikimi sağlayacaktır.

Anayasa’nın 47., 125. ve 155. maddelerinin birlikte değiştirilmesi Uluslararası Tahkim ve özelleştirmenin birbirlerine bağlı, birlikte ele

alınmasını gerektiren konular olduğunu ve ikisinin sonuçlarının halkımızı etkileme oranlarının birbirinden bağımsız olmadığını göstermesi açısından da önemlidir. Şimdi kısaca bu maddeleri ve değiştirilen biçimleriyle birlikte ele aldığımızda önemi daha iyi anlaşılacaktır. Ancak bu değinilerimizde ele aldığımız yanlarla bakarak Anayasayı savunduğumuz, meşru kabul ettiğimiz sonucu kesinlikle çıkarılmamalıdır. Bu faşist Anayasanın savunulması bir yana ortadan kaldırılması ve yeni Demokratik Halk İktidarı'nın kurulmasına kadar mücadelemizin süreceğini ve kesinleşmiş sürekli bir biçimde bunun yapılacağını/yapacağımızı aklımızdan çıkarmamak gerekir. Değindiğimiz konulardan da anlaşılacağı gibi her geçen gün egemenlerin attığı adımlar sınıf mücadelesini yükseltmemiz için büyük olanaklar yaratmakta, bu olanaklardan yararlanarak halkı eğitmek ve devrimi gerçekleştirmenin bizlerin omuzlarında olduğunu hergün artan oranda kavramamız ve görev ve sorumluluk bilinciyle hareket etmemiz gerektiğinin aciliyetini göstermektedir.

Anayasa madde 47, Temel Haklar ve Ödevler başlığı altında üçüncü bölümde; Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler'de "Kamu yararı" içinde, "e) Devletleştirme" kenar başlığı altında şu biçimde yer almaktaydı; "Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.

Devletleştirme gerçek karşılığı üzerinden yapılır. Gerçek karşılığın hesaplanma tarzı ve usulleri kanunla düzenlenir." Yapılan değişiklik ise; öncelikle maddenin kenar başlığı "e) Devletleştirme ve Özelleştirme" şeklinde değiştirildi ve ilk biçimine ek olarak şu şekilde bir üçüncü fıkra olarak şu hüküm eklendi; "Devletin, kamu iktisadi teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzel kişiliklerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir. Devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile özel veya tüzel kişilere yaptırılacağı veya devredileceği kanunla belirlenir. "Böylece yapılan özelleştirmelere karşı anayasaya aykırılığı gerekçesiyle yapılacak itirazların önü alınmış olmaktadır. Skandallara dönüşen özelleştirmelerin ihale biçimleri ve en açık biçimde yapıldığı söylenen ihalelerin nasıl gerçekleştirildiği kamuoyuna yansıyan kadarı ile bile yapılmak isteneni gözler önüne sermek için yeterlidir. Amaç ezilenlere dingsiz saldırının anayasal güvenceye kavuşturulmasıdır.

Anayasanın 125. maddesinin kenar başlığı "b) yargı yolu"dur. İdarenin yaptığı işlem ve uygulamalara karşı yargı yolunun ne olduğunu göstermektedir. Madde şöyledir; "Yargının her türlü eylem ve işlemlerine

karşı yargı yolu açıktır.

Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askeri Şura kararları yargı denetimi dışındadır.

Yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı verilmez.

İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması veya idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Kanun, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde ayrıca milli güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabilir.

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.” Görüldüğü gibi burada idari yargıdan söz edilmekte ve uyuşmazlıkların çözüm yolu olarak mahkemeler gösterilmektedir. Bu maddeye eklenen değişiklik ise şöyledir; **“Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası Tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.”**

Her iki madde ve değişiklikler birlikte değerlendirildiğinde yıllardır yapılan ve yapılmaya çalışılan kamu hizmetleriyle ilgili şartlaşma ve sözleşmelerin yapılması yani KİT vb.lerin özelleştirilmesi ve bir çoğunun önüne çıkarılan yasal engellerin (kamuoyu baskısı ve esasta işçi ve kamu emekçilerinin, köylülerin eylemlilikleriyle engellendiler) yasal dayanakları da ortadan kaldırılarak, Türkiye bir özelleştirme cenneti haline getirildi. Tahkimin kabul edilmesiyle de bu alanlarda yabancı tekellerle yapılacak ortaklıklarla, yabancı büyük tekellerin ekonomik gücünden kaynaklı siyasal güçlerini kullanarak ülke zenginliklerini istedikleri gibi talan edeceklerini ve Uluslararası Tahkim kuruluşlarının güçlü tekellerden yana karar vermesinin kaçınılmaz olduğu birçok somut örnekle de ortadadır.

Anayasanın 155. Maddesi Danıştayın görev, yetki ve kuruluşunu düzenlemektedir. Konumuzu ilgilendiren bölümü de maddenin ilk iki fıkrasıdır. Önceki hali şöyledir; “Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son

derece mahkemesi olarak bakar.

Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar kurulunca gönderilen kanun tasarıları hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını ve imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini incelemek, idari uyuşmazlıkları çözümlenmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir...” Bu madde şöyle değiştirilmiştir; **“Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar kurulunca gönderilen kanun tasarıları, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek, idari uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.”** Görüldüğü gibi bu değişikliklerle de Danıştayın inceleme yetkisi ortadan kaldırılarak, sadece düşünce bildirmekle sınırlı tutulmuş ve bu süre de kısaltılmıştır. Yabancı sermayeyi çekerek ülke ekonomisini kalkındırmak yalanlarına sığınarak alele acele yapılan bu değişikliklerin ülkede sömürü ve talanın pervasızlaştırılması ve kamu hizmeti olduğu için devlet tarafından parasız olarak verilmek zorunda olunan hizmetleri özel sermayeye devrederek sadece parası olanların yaşayabildiği, diğer insanların yaşamak için kölece çalışmaya boyun eğmek zorunda olduğu bir ucuz iş gücü cenneti oluşturulmaya çalışıldığı açıktır. Yabancı sermayenin zaten ülke ekonomisi içinde büyük bir payının olduğu ve bunun bugüne kadar ülke ekonomisini geliştirmek için değil, batırmak için çalıştığı IMF reçetelerinin uygulanmasıyla ve sosyal sınıflar arası uçurumun giderek derinleşmesiyle ortadadır. Yarattığı bu sonuçlar daha sonra değerlendirilecektir. Bu değişikliklerin önemi kısacası; ulusal yargı sisteminin ortadan kaldırılarak kamu hizmeti sayılan alanların tamamen uluslararası tekelin insafsız sömürüne terk edilerek önündeki sözde kalan engellerin de kaldırılmasıdır.

YAPILAN BU DÜZENLEMELER NEYİ AMAÇLAMAKTADIR?

Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) ile emperyalizm ve geri bırakılmış bağımlı ülkeler arasındaki ilişkiler yeniden düzenlenmeye çalışılıyor. Yukarıda değindiğimiz biçimde şimdilik tam anlaşmaya varılamamış olması, bu konudaki girişimlerin devam ettirilmediği anlamına gelmiyor. Tam tersine birçok yol ve yöntemle bu anlaşmanın yaşama geçirilmesi için el altından görüşmeler, tehditler, şantajlarla karşı çıkan ülkeler hiza-ya getirilmeye çalışılıyor. Bunun nasıl yapıldığına yukarıda kısaca değindik (nüfuz alanında olan ülkelerde kendi yetiştirdikleri ve destekledikleri ajanlar ve işbirlikçileri aracılığıyla etnik ayrılıklardan veya ulusal hareketlerden yararlanarak karışıklıklar çıkarmak ve sonra da müdahale teh-

didinde bulunmak veya müdahale etmek gibi). **Tekellerin anayasası** denilen bu anlaşmayla (MAI) sistem yeniden biçimlendiriliyor. MAI, uluslararası garantiye bağlanmış; sınırlamaları büyük emperyalist devletler ve uluslararası dev tekeller yararına ortadan kaldırmayı amaçlayan bir anlaşma olup, bu anlaşma ile geri, az gelişmiş ve bağımlı ülkelerin kaynaklarının, emek ürünü zenginliklerinin ve ticaretinin uluslararası tekellerin denetimine verilmesi ve bağımlı ülkelerin koruyucu tedbirler kapsamında geliştirdikleri ulusal önlemlerin ortadan kaldırılmasını içermektedir. Bu aynı zamanda bağımlı ülkelerin iç hukuk ve ticari anlaşmalarının geçersizleştirilmesi ve uluslararası ticari hukuk uygulamasını yasal dayanağa kavuşturmuş olmaktadır. Bu biçimde anlaşmaya imza atmış ülkeler uluslararası yaptırımları kabul etmiş ve yatırım yapan tekellerin herhangi bir nedenle zarara uğratılmış olması durumunda tekelin zararlarını ödemeye mahkum ediliyorlar. Bu anlaşmaya göre uluslararası tekeller her sektörde mülkiyet sahibi olabilecek, doğrudan ve yerli ortak bulmak zorunda kalmadan yatırım yapabilecek, sermayenin girdiği ülkede istihdam sağlaması, yatırım yapması ve ileri teknoloji getirmesi gibi koşullar uygulanmayacak, doğal ve hammadde kaynaklarının kullanılmasında herhangi bir kısıtlama olmayacak, aramaların ülke içinden sağlanması önkoşulu konulmayacak, kar transferine sınır konulmayacak, ürünlerin ihraç zorunluluğu olmayacak, işgücü fiyatları ile sosyal haklar ve işçi örgütlerinin durumu anlaşmaya taraf uluslararası tekellerin çıkarlarına göre, bunlar tarafından belirlenecek vs. Görüldüğü gibi içeriğine bakıldığında bu anlaşmayı imzalayan devletlerin başında büyük emperyalist ülkelerin geldiğine bakıldığında bu anlaşmanın çerçevesinin mali sermayenin ihtiyaçları temelinde belirlendiği ortadadır.

OECD Başkanı MAI sözleşmesi için “Biz globalizmin anayasasını yapıyoruz” ve Uluslararası Ticaret Odası (ICA) Genel Sekreteri Maria Cattai'nin de “Eğer gelişmekte olan dünyanın çıkarları doğrultusunda gelişmekte olan bir hukuk sisteminin en önemli parçası nedir diye soracak olursanız bunun tek bir cevabı vardır; yabancı yatırımın tek bir elden yönetilmesini sağlayacak kapsamlı bir yatırım anlaşması” (aktaran Türkel Minibaş, Cumhuriyet) derken bir şeyi kesin olarak ortaya koymaktadır; ABD ve AB üyesi emperyalist ülkelerin güçlü tekellerini güçlendirmeyi amaçlamakta ve emperyalist ülkelerin paylaşılmış olan pazarları yeniden paylaşmak için gereken kapışma kapsamında güç ilişkilerini yeniden düzenlemektedir. Ancak bizler biliyoruz ki, aralarındaki anlaşma ve yasalar neyi içeriyor olursa olsunlar, emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, yani günümüzde tekellerin ilişkilerini belirleyen başlıca et-

men sahip oldukları ekonomik ve bunun sonucu olarak sahip oldukları siyasal ve askeri güçtür. I. ve II. emperyalist paylaşım savaşlarında gördüğümüz gibi, emperyalist ülkeler arası ittifaklar, bloklaşmalar, anlaşma ve savaşlar bu güç ilişkilerindeki etmenlerdeki değişmelerin değiştirdiği dengelere ve pazar gereksinimine bağlı olarak gündeme gelmekte ve patlak vermektedir. Emperyalizmin günümüzde kendileri içinde büyük yıkımlar getiren ve proleter devrimlerin nedenlerinden biri olan kendi aralarındaki savaşları bölgesel düzeylerde sürdürüp, dünya geneline yaymayı temel almıyorlarsa bu aralarında sonsuz bir anlaşmanın olduğunu değil, bir yandan şirket evlenmeleri denilen tekellerin birbirlerini yutarak merkezileşmesi ve rekabet alanlarını tekleştirerek büyük kârlar edinmeleri, diğer yandan işçi sınıfının bağımsız siyasal hareketinin zayıflığı, işçi sınıfına revizyonizmin, oportünizmin egemen olmasından, bu nedenle de tekellerin yıllardır uyguladıkları katliam, işkence ve her türden baskıyla bunları kendileri açısından en az tehlikeli hale getirmiş olmalarından kaynaklıdır. MAI anlaşmaları görüşmelerinin; bir yandan emperyalist ülkeler arasında çıkan sorunları gidermek üzere görüşmeler sürdürülürken, diğer yandan yüzbinlerce işçiyi örgütlemiş olan sendika ve uluslararası işçi örgütleriyle görüşmelerin aynı temelde sürdürülmesi bunun en önemli kanıtlarından biridir. Emperyalistlerin her paylaşım savaşından sonra gerçekleşen proleter devrimler (Büyük Ekim Devrimi ve Çin Devrimi ile birlikte aynı dönemde gerçekleşen, ancak yarım kalan veya sonradan revizyonizmin etkisiyle emperyalizmin yeni politikalarına teslim olan onlarca devrim) bugün dünya savaşına girmelerini engellese de bu emperyalizmin ekonominin eşitsiz gelişim yasası gereği tekellerin giderek merkezileşmesi ve diğer emperyalistlerin pazarlarını ele geçirme zorunluluğundan dolayı mutlak değildir. Emperyalistlerin pazarlarını korumada, çıkarlarını sürdürüp geliştirmede yeni yol ve yöntemler geliştirmeleri, aralarındaki savaşımın kaçınılmazlığını da getirmektedir. MAI bu anlamda karlarını düşürecek engelleri, örneğin insanlığın geleceği için zorunlu olan doğanın korunması için gerekli zorunlu harcamaların yapılmasından kurtulmak gibi amaçlar gütmektedir. Tekel çağında tekel yasaları işler, bu nedenle tekellerin bu anlaşmayla girmiş oldukları ülkelerde orta ve küçük işletmelerin bir kez daha yıkımı, tarımın kendi çıkarları çerçevesinde şekillendirilmesi ile kendine yeten ülkelerin açlığa mahkum edilerek kendilerine daha sıkı bağlanmalarını getirerek ekonomik alanda rekabet ve yok etme mücadelesini keskinleştiriyor.

Tekeller gittikleri her yere kendi yasalarını da götürerek egemen hale getirirler, bu da yoğun sömürü, siyasal gericilik, özgürlüklerin yok edil-

mesi ve baskı altına almaz. Emperyalizme bağımlı ülkelerin Uluslararası Tahkime açılması ve ulusal mahkemelerin denetleme olanaklarının ortadan kaldırılması ile uluslararası hakem kararları kesin bağlayıcı kararlar haline getirilmekte, özelleştirme vb. gibi yollarla bu ülkelerin maden, enerji, demir yolu, telekomünikasyon, kitle iletişim araçları gibi işletme, kaynak ve altyapı kurum-kuruluşlarının tekellere peşkeş çekilmesi uluslararası alanda yasal hale getirilmektedir. **Sonuçta; bağımlı ülke devletinin ekonomik veya politik herhangi bir uygulamasının ya da işçi grevi, köylü direnişleri gibi eylemlerin neden olacağı zararların ilgili devletten tazmin edilmesi temel alınmaktadır. Bu da işçi ve emekçilere yönelik baskının uluslararası dayanaklarıyla çok daha güçlenmesi ve artması anlamına geliyor.**

TC'nin bu anlaşmaya taraf olması ve "yeniden yapılandırma" adı altında 1946'lardan başlayarak gelen sürecin 90'lardan sonra yoğunlaştırılarak uygulamaya konulması ve sonrasında bunun sürdürülerek günümüzde son rötuşlarının da yeni meclis tarafından yapılması, Türkiye'nin büyük tekellerinin çeşitli uluslararası büyük tekellerle ilişki içinde çalışma yürütmesidir. Bu nedenle de büyük kar sağlamakta ve ülkenin kilit sektörlerini ellerinde tutmaktadırlar. Devlet onların devleti, ordu onların ordusu, polis onların polisidir. Siyasi partiler onların partileridir. Kendi aralarındaki çıkar dalaşlarında birbirlerinin pisliklerini ortaya dökmekten geri durmayarak, kendi kliklerinin halkı yönetmesi için alanlarda halk yanlısı oldukları nutukları atan bu özde aynı, biçimde farklı partiler, halkın zararına kendi çıkarına olan konularda nasıl tek vücut olabildiklerini, anayasa değişikliklerinin yapılmasında özellikle Uluslararası Tahkimin kabul edilmesinin rekor denecek bir çoğunlukta oy almasıyla gözler önüne sermiştir. MAI anlaşması ve ona uyum sağlanması temelinde bugüne kadar yapılan ve bundan sonra da yapılacak olan tüm değişiklik ve yasalaştırmalar bugüne kadar "tüm sosyal sınıf ve tabakaların devleti" olarak tanımlanan ulus devletin; uluslararası sermayenin Uluslararası Tahkim yoluyla sorunlarını çözme serbestliği kazanmasıyla sendika, sosyal güvenlik, vergi ve tarım alanında yapılacak birçok yasal değişiklikle, tüm kesimlerin çıkarlarını koruyacak-kollayacak devlet tanımının aldatmaca olduğu; sermayenin çıkarlarını koruyan ve bu çıkarlar doğrultusunda hareket eden jandarma, polis devlet tanımının uygun olduğu net olarak görülecektir. Bu söylemimiz, devletin gerici faşist niteliğinin bilincinde olan kesimler için değil, bunun dışında kalan devleti "baba" olarak gören kesimler açısından söylenmektedir. Deprem felaketiyle hepimizin açıkça gördüğü bu gerçekliğin kitlelerin eğitilmesi ve ya-

şayarak gördükleri sürecin bilince sıçratılmasında sorumluluk tamamen bizlere düşmektedir.

Yukarıda IMF'den para almak için öngörülen yasa değişikliklerinin bir çırpıda çıkarılmasını da -işlediğimizde de görüldüğü gibi- bugün Türkiye'nin MAI anlaşmasına uyumunun sağlanması temel amaçtır. IMF'nin sendika ve birçok sivil toplum örgütüyle görüşmeler yapması ve bu konuda ikna turlarına girmesinin sonuçlarının da istedikleri biçimde gerçekleştiğini, MGK sendikacılığının bu süreçte, işçilerin genel grev eylemini engellemek için ellerinden geleni yapmaları ve engelleyemediklerini gördüklerinde eylemlerine katılmayarak işçileri etkisizleştirdiklerini görebiliriz.

Yaptığımız bu değerlendirmeler ışığında baktığımızda devletin amacı, uluslararası tekellerin bütün kısıtlamalardan arındırılmış hareket serbestisini sağlayacak ekonomik, siyasal, sosyal ve bunların ilişki biçimini belirleyen hukuki ortamı sağlamaktır. Temel alınan alanlar ise; yukarıda belirttiğimiz gibi büyük kar alanları olan insanların, yaşaması için zorunlu ihtiyaçları içerdiğinden kamu hizmeti niteliği taşıyan alanların bu ortamı sağlamaya hazırlanmasıdır. Kamusal çıkarlar sözkonusu olduğu için idare hukuku alanına giren (elektrik, su, sağlık, sigorta, yol, maden ve diğer enerji kaynakları gibi) özel hukuk alanına kaydırılması ve Uluslararası Tahkim yoluyla yargının denetiminden tamamen çıkarılarak, ekonomik olarak güçlü tekellerin ve uluslararası kuruluşların çıkarları çerçevesinde karar aldıkları için tarafsızlıkları sözkonusu olmayan kişi ve kurumlar aracılığıyla ülke zenginliklerinin talan edilmesinin, emperyalist tekellere peşkeş çekilmesinin olanaklarını yaratmaktadır.

Uluslararası Tahkimin kabul edilmesinin önemine değindiğimiz bölümde yer alan belli konular ve basına yansıdığı MAI anlaşmasının maddelerini incelediğimiz kadarı ile (MAI Karşıtı Çalışma Grubu içinde yer alan Gaye Yılmaz'ın yaptığı çevirinin tümünü henüz inceleme fırsatımız olmadı) gördüğümüz şu yönleri özetlemekte yarar görüyoruz; **anlaşmaya taraf olan her bir ülke, başka bir anlaşma tarafı olan ülkenin yatırımcısına her bir olay bazında bu ülkelerden hangisi daha elverişli ise onu uygulamakla zorunludur. Taraflardan birinin bu koşullara uymaması halinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözüm yeri Uluslararası Tahkim kuruluşudur. Bu, yatırımcının önceliklerini dikkate alan yani ulusal hukuku ortadan kaldıran bir örgütlenme biçimidir. Tahkim kurumunun oluşumu; ülkelerin, toplumun öncelikler ve bu öncelikler doğrultusunda kaynakların dağılımının etkinliğini yitirdiğini göstermektedir. Çünkü; Uluslararası Tahkim kurulunun üyeleri**

ICSID tarafından önerilmektedir. Tahkim kurulunun kararları yatırımcı haklarının çiğnenip çiğnenmediği kriterine göre belirlenmektedir. Kurul üyelerinin hukukçu olmalarının şartı yoktur. (T.Mini-baş, Cumhuriyet). Bu da Tahkimin vereceği kararlarda güçlü olanın kazanacağı anlamına gelmektedir.

Sermayenin pusulası kurdur. Kar edeceğini düşünen bir alana yatırım yapmak için tahkim zorunlu değildir. Böyle olsaydı bugün ülkemizde komprador burjuvazi ve toprak ağalarının emperyalizme bağlı gücünü açıklamak, yabancı yatırımların tüm ülkeyi sardığını ortaya koymak imkânsız olurdu. Tahkimin bazı talan projelerini kolaylaştıracağı ve bunda komprador sermayenin çıkarlarının da olduğunu yukarıda belirttik. Bu nedenle aslan payı kapmak isteyen birçok yerli şirket, tahkimin avantajlarından yararlanmak için yabancı ortaklıklar kurmayı yoğunlaştırmış durumdadır. Bergama köylülerinin uzun soluklu mücadelesiyle gündeme gelen, siyanürlü altın çıkarmak için kuruluşunu tamamlayan EURO-GOLD Uluslararası Tahkim yokken ülkemize geldi, yatırımlarını yaptı: Verilen ısrarlı, kararlı mücadele sonucu kovulduğu halde gitmemesinin altında yatan temel neden MAI'nin kabul edileceği ve Tahkimin bunun şimdiden uygulaması olması gerçeği vardır. Yapacağı üretimin kamu zararına olduğu dünyanın birçok yerinde kanıtlandığı, insanı, doğayı yok ettiği ortada olduğu halde devlet yargının aldığı kararı uygulamamakta diretiyor. Tahkimin kabul edilmesiyle birlikte bu şirketin faaliyetini engellemek sadece ve sadece faşist diktatörlüğün baskı ve zorbalıklarının artmasına karşı direnecek, mücadele edecek halkın kararlı tutumundan taviz vermemesi olacaktır.

Amacın ne olduğuna ilişkin Prof. Yıldırım Uluer'in şu değerlendirmesi konuyu özetler niteliktedir; "Uluslararası Tahkim uzun süredir kapımızı zorluyor. Türkiye'de özel sektörün, kar getireceğini gördüğü temel kamu hizmetlerinden örneğin sağlık, eğitim, sosyal sigorta hizmetlerinde özel sektöre devretme uygulamalarının sürdüğünü (...), enerji de kar umulan bir kamu hizmetidir. Enerji aynı zamanda bir insan hakkıdır ve kamu hizmeti olmaktan çıkarılmaktadır. Yabancı yatırımcıların korunması ve kollanması uğruna temel kamu hizmetlerinden vazgeçmek, bu hizmetleri yabancılara devretmek olanağı yoktur. Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler, başka devletlerle yaptıkları ikili anlaşmalara tahkim şartı koymaktan çekinmiyorlar. Ancak bu şartlar kamu hizmeti ile ilgili alanlarda TC yönetsel yargısının görevli ve yetkili olmasını gerektirir. Bu konularda verilmiş ve verilecek hakem kararları Türkiye kamu düzenine aykırıdır. Türkiye'de tenfiz edilemez uygulanamaz. Anayasa değişikliği

önerisi yabancıların dayatmasıyla getirilmiştir.

“Kamu hizmetleriyle ilgili, imtiyaz sözleşmeleriyle ilgili imtiyaz sözleşmeleri” deyimi bence öneriyi hazırlayanların ikinci sınıftaki bir hukuk öğrencisi kadar bile konuya hakim olmadıklarını gösterir. **İmtiyaz sözleşmeleri zaten kamu hizmetleriyle ilgilidir. Kamu hizmetiyle ilgisiz imtiyaz sözleşmesi olmaz. İmtiyaz kamu hizmeti ile ilgili olduğu için ciddi bir iştir. İmtiyaz sözleşmeleri Danıştay incelemesinden geçer. Danıştay incelemesinde, kamu yararına aykırı koşullara, bu arada tahkim koşuluna rastlarsa bunları ayıklar, çıkarır... Kamusal ilişkilerde tahkim olmaz”** (aktaran Şükran Soner).

ÖZETLERSEK: Küresel ekonominin anayasası olarak değerlendirilen MAI uluslararası mali sermayenin (burada ezici çoğunluk ve denetim ABD kaynaklı banka ve şirketlere aittir) dünyanın her yerinde hiçbir yerel yasayla engellenmeden faaliyet göstermesini garanti altına alacak. Diğer taraftan NATO(ki içindeki egemen güç ve teknolojik kaynak ABD’ye aittir) benimsenen yeni konseptiyle, dünyanın her yerine müdahale etme yetkisine sahip olduğunu açıklayarak, bu “anayasaya” uygun bir askeri idareye dönüşüyor (E.Yıldızoğlu).

Tahkimin bir tarafında az gelişmiş ve gelişmekte olan yıllardır uygulanan emperyalizme uyum politikalarıyla dar boğaza itilmiş, sosyal niteliklerinden soyutlanmak istenen, kurtuluşu özelleştirme furyasında arayan, çalışanları örgütsüzleştirilmiş, yoksullaştırılmış, küçültülmüş, bitirilmek istenen ulusal devlet; diğer tarafta Dünya Bankası, IMF, Uluslararası tekel var. Bu iki taraf arasındaki ekonomik, siyasal, askeri vb. güç dengeleri arasındaki uçurumun ne kadar büyük olduğu ortadadır. Örneğin, dünyanın en büyük on tekeli dokuzu ABD şirketidir ve en küçüğünün mal varlığı Türkiye’nin bütün mal varlığına eşittir. Dünya geneline baktığımızda üç zengin kişi, en yoksul 48 devletin toplam milli gelirini aşan servete sahip. Zengin ülkelerin milli geliri 1960’larda yoksul ülke insanlarına göre 30 kat daha fazla iken, 1995 verilerine göre 82 katına yükselmiştir. Üç milyara yakın insan günde 500 liranın altında bir gelirle yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Ülkemizde bunun çarpıcı örnekleri günlük yaşamımızda hergün karşımıza çıkan TV ekranlarında bir ekmek alabilmek için birbirlerini ezen, yoksulluğun sefaletin göstergeleriyle doludur. Çalıştığı halde geçimini sağlayamayanlarla birlikte iş bulamadığı için açlığa mahkum edilmiş milyonlarca insan olduğu, devletin çalışanlar için belirlediği asgari ücretin bir ailenin yaşaması için gerekli miktarın dörtte biri oranında olması bile sefaletin boyutlarını ortaya koymaktadır. Bir yandan bu sefalet yaşanırken, diğer yandan şaşaalı yaşamlarının tüm

iğrençliğiyle ortalıkta boygösteren kan emicilerin iğrençliği yan yana gözler önünde durmaktadır. Tüm bu gerçeklerin nedeni yabancı sermayenin Türkiye'ye gelmemesi değil, tam tersine ülke zenginliklerini yağmalayarak, işçi ve emekçileri iliğine kadar sömürmesinden kaynaklanmaktadır. Bu anlamda Uluslararası Tahkimin anayasal düzenleme olarak TC hukukunda yer alması sömürü ve talanın önündeki tüm engellerin kaldırılmasını amaçlamaktadır. Kamu yararı olmadığı için engellenen birçok imtiyaz sözleşmesi bu yolla geçerli hale gelecek, MAI gereği yabancı tekeller yerli ortak bulmaya ihtiyaç duymadan halka zarar verecek birçok alana gireceği gibi, yerli tekellerde yabancı tekellerle işbirliğini geliştirerek, yabancı ortaklar bularak aynı amaçlarını gerçekleştirerek uluslararası güvencelere kavuşacaktır. Eurogold gibi kovulduğu halde devletin rızasıyla bekleyen onlarca katil şirket bu fırsattan yararlanmak için zaman kaybetmeyecektir. Uluslararası Tahkimin kabulü için bekleyen sözleşmeleri tamamlanmış, ancak Danıştay tarafından onaylanmadığı için uygulanamayan projeler hatırlandığında konunun önemi ve amacı açıkça anlaşılmaktadır. Enerji alanından girerek diğer kar getiren alanlar bir bir bu yolla tamamen ele geçirilecek, ulusal hiçbir nitelik kalmayacaktır. (Tahkimin uygulamalarının nasıl olacağı ve ne tür sorunlar doğuracağına hukuksal temelde değerlendirilmesi ve sonuçlarının öğrenilmesi açısından Leyla Tavşanoğlu'nun İzmir Baro Başkanı Av. Çetin Turan'la yaptığı "Bitirilmek istenen ulus devlettir" başlıklı röportajına bakınız, 8 Ağustos '99, Cumhuriyet).

Amaçlarının belirttiğimiz biçimde olduğu ve bunun hazırlıklarının yıllardır yapıldığını egemenlerin sözcüsü Milliyet Gazetesi'nin 2 Ağustos '99 tarihli sayısında yer alan şu haber de doğrulamaktadır; "Dev yatırımlar beklemede.

Tahkim düzenlemesinin (Uluslararası Tahkim kastediliyor-bn) çıkması halinde sadece enerji sektörüne 13 milyar dolarlık kaynak girişi olacak". Spot olarak verilen başlıklar haberin tümünü de özetlemektedir. Şöyle; 54 büyük proje var.

Enerji sektöründe toplam 13 milyar dolarlık 64 büyük proje Uluslararası Tahkime ilişkin yasal düzenlemeyi bekliyor.

Bunların 26'sı toplam yatırım bedeli 4.8 milyar dolar olan hidroelektrik santralleri.

Yeni düzenlemeyi bekleyen dokuz termik santral projesinin tutarı ise 4 milyar 590 milyon dolar.

Bekleyen projelerden 24'ü, toplam 3 milyar dolar beklenen işletme hakkı devirleriyle ilgili. Bunların 10'u termik santral, 14'ü dağıtım işlet-

mesi devrini içeriyor.

Yeni düzenlemeyi bekleyen rüzgâr santrallerinin sayısı ise beş. Bu santrallerin yatırım miktarı 154 milyon dolar.

Tahkimin uzun süredir planlandığı ve bugüne kadar çeşitli alanlarda olduğu gibi (sağlık, eğitim vb.) şartlarının hazırlanması için çeşitli yalan propagandalarla medyanın da iyi kullanılmasının yarattığı avantajla uzun süreden beri çalışıldığı, haberin içinde şöyle yer almaktadır; “Enerji Bakanlığı’nın dokuz yıldır üzerinde çalıştığı projeler bugüne kadar gerçekleştirilemedi”. Devleti ve emperyalistlerle ilişkilerini bilen her insan bu projelerin nasıl hazırlandığını, hangi tavizler verilerek bu paralara ulaşmaya çalışıldığını ve bu paraların kimlerin cebine gittiğini bildiği için ayrıntıya girmeye gerek duymuyoruz.

SSK’nın tasfiye edilmesi ve özel sağlık kurumlarının büyük karlar elde etmesi için oynanan oyunlar yıllardır TV ekranlarında sergilenmektedir. Patronlardan vergi alamayan, işçi ve emekçilerden peşin olarak aldığı primleri bu alan dışındaki alanlara yatıran devlet, kendi suçunu gizlemek için sorumluluğu birkaç kişinin iyi yönetememesine indirgeyerek bu kurumu peşkeş çekmenin yollarını da yaratmaktadır. Buna ilişkin en çarpıcı örneklerden biri de Susurluk skandalıyla adı sıkça geçen Sevgi Hastanesi’nin iflas ettiğine ilişkin birkaç gün önce yayınlanan bir haberden hemen sonra 16 Ağustos ‘99’da gazetelerde yer alan şu haber çarpıcıdır; “Ankara ve İstanbul’daki hastane yatırımları nedeniyle bankalara yüksek miktarda borçlanan ve iflasın eşiğine gelen Sevgi Hastanesi, hastane zinciri sahibi Amerikalı bir şirketle flört ediyor. Amerika’da hastane zinciri sahibi olan bu şirket Türkiye’de **Uluslararası Tahkim ve sosyal güvenlik alanında atılan adımlar nedeniyle** (abç) uzun vadede sekiz hastane sahibi olmayı hedefliyor. Bu nedenle şirket nakit sıkıntısı çeken Sevgi’nin de kapısını çaldı...” “ABD eğitim alanında özel okulların yıllardır ana okullarından başlayarak ilk, orta, lise ve üniversitelerde özel okulların açıldığı ve çoğuna büyük olanaklar aktarıldığı, devlet okullarının tasfiyesine yönelik bir niteliğe doğru gittiği de gözönüne alındığında Uluslararası Tahkimle amaçlanan tekellerin sınırsız sömürü hakkı elde etmesi işçi sınıfı ve diğer halk kesimleri için ise elde ettikleri hakların da ellerinden alınmasına yönelik bir saldırıyı amaçladığı, yaşanan son siyasal gelişmelerle ele alındığında iyice netleşen bir gerçekliktir. Her bir alanda yığınla gerçeği ortaya koyacak ciltler dolusu yazmak mümkündür. Konumuzun yakından ilgilendirdiği ve üzerinde son dönemde yoğunlaşılacak konu olması dolayısıyla enerji alanında yapılanlar ve yapılmak istenenlere baktığımızda Uluslararası Tahkimin egemenlerin savunduğu gibi ülke

ekonomisinin kalkınması için zorunlu değil, büyük kar getirecek alanların peşkeş çekilmesine yönelik olduğu daha iyi kavranacaktır. Bu nedenle enerji işkolunda tahkimin tartışıldığı panelde konuşmacıların ortaya koyduğu veriler oldukça değerlidir.” (19 Haziran 1999, TÜMTİS Toplantı Salonu), (3)

Yazımızın kapsamı gereği tümüne yer verme olanağımız olmayan bu konuşmalardan, elektrik enerjisi gibi yaşamsal öneme sahip olduğu için karlı olan bir kurumun nasıl parçalanarak özel sermayeye peşkeş çekildiğini, hem sözleşmeleri iptal eden yargı kararlarının uygulanmaması ve hem de Danıştay’ın istenilen temelde karar vermesi için holdinglerin neler yaptığını göstermesi açısından önemli örnekleri ele alarak Uluslararası Tahkimin yürürlüğe girdiği günümüzde olacakların boyutlarını çarpıcı bir biçimde ortaya koyan yönlerine yer vereceğiz.

“Biliyorsunuz elektrik hizmetleri eskiden yerel yönetimler (İETT, EGO vb.) tarafından yürütülüyordu. TEK, 1970’de kuruldu. Buna ait yasayı Demirel, TBMM’den çıkarttı. 1982’lerde bütün elektrik hizmetleri TEK’e devredildi. Çıkarılan bir yasa ile işletme hakkının devri getirildi. 1989’da İstanbul’un Anadolu yakasında işletme hakkı 30 yıllığına Aktaş’a devredildi. Aktaş’ın ödediği miktar, arşivlerde bulunan kırtasiye karşılığı bile değildi. Yani yok pahasına Aktaş’a peşkeş çekildi.

Gelişmelere bakarsak;

- Aktaş, çalışanlarını gruplar halinde kapıdışı etti.
- Açılan davalar sonucu, 1993 yılında Danıştay, Aktaş’la Bakanlık arasındaki sözleşmeyi iptal etti.
- Sözleşme iptal edilmesine rağmen, Aktaş usulsüz bir şekilde faaliyetini sürdürüyor.
- Aktaş, TEK’e karşı sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmedi. TEK’e ödemesi gereken borcunu ödemedi. Biriken borcun 240 milyar lirasını, Virman aracılığıyla Marmara Bank’a aktardığı gün, Marmara Bank’ın faaliyetinin durdurulduğu, iflas ettiği söylendi. Açık ki bu ‘danışıklı döğüş’tür.
- Bütün bunları önceleri basından takip ettik. Bizim iş kolumuz olduğundan belki, biraz daha dikkatlice takip ettik. İşletme hakkının devri dışında, 4286 sayılı ‘yap-ışlet-devret’ yasası çıkarıldı.

Sonuçta stratejik önemi yüksek olan bu kazançlı kurumun şirketlere ve holdinglere peşkeş çektirmenin yol ve yöntemleri araştırıldı. Başta bu işi kolaylaştırmak için TEK; TEAŞ ve TEDAŞ olarak iki ayrı kuruma ayrıldı. Her kurum kendi içinde 7 genel müdürlüğe bölündü. Çünkü koskoca TEK’i tek şirkete devretmek hem zordu, hem de bu devir, şirketler

ve holdingler arasında sorunlara neden olacaktı. Bu yüzden yutulmaya hazır lokmalar haline getirildi. İşletmeyi böyle parçalamanın bir nedeni de oralardaki işçi ve emekçilerin mücadelesini bölmek, parçalamak ve özelleştirmeyi rahatça gerçekleştirmektir.

Evet geçtiğimiz günlerde, Enerji Bakanı 10 enerji dağıtım şebekesinin ve 8 termik santralin devrinin onaylandığını açıkladı.

Danıştay'ın onayından geçen termik santrallardan üçünün durumu şöyle:

1- Kuruluş maliyeti 450 milyon dolar olan Çayırhan Termik Santrali Park Holding'e 75 milyon dolara,

2- Kuruluş maliyeti 945 milyon dolar olan Yatağan Termik Santrali 160 milyon dolara,

3- Kuruluş maliyeti 630 milyon dolar olan Yeniköy Termik Santrali, 100 milyon dolara Bayındır İnşaat'a ihale edildi ve onaylandı.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Sonuç olarak, özelleştirmecilerin sunduğu tezlerin gerçeklerle ilgisi yoktur. Bir sınıf saldırısı olan özelleştirme; aynı zamanda vurgun, talan ve peşkeştir.

Bütün bunlar, Yeni Dünya Düzeni'nin globalizm politikalarının ve bunları hazırlayan ikili ve çok taraflı anlaşmaların arka planları ve hazırlıklarıdır." (Güven Gerçek, KESK GYK Üyesi). Konuşmasının sonraki bölümlerinde iki taraflı ve yazımız içinde konularla ilişkileri kuruldukça değindiğimiz MAI ile ilişkisini değerlendiriyor. Ve şu önemli noktayı da dile getiriyor; "Uluslararası Tahkim, ulus hukukunu yok saymaktadır. Ayrıca bununla da kalmayıp, her biri küçük bir MAI alanı olarak nitelendirilebilecek serbest bölgeler kurulmaktadır. Bunlar da gittikçe büyütülerek, "serbest şehirler" haline getiriliyor. 1985 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak Serbest Bölge Yasası yürürlüğe girdi ve halen yürürlüktedir. Serbest bölgelerde, düşük ücretle işçi çalıştırma için bir yanı iken, sigorta, vergi, harç, gümrük ve kambiyo mülkiyetlerine dair mevzuat hükümleri uygulanamaz."

Av. Gökhan Candoğan'ın söyledikleri ise hem elektrik alanındaki özelleştirme türlerini, yağmanın yol ve yöntemlerinin nasıl geliştirilmekte olduğunu açması ve hem de Uluslararası Tahkimle ilişkisini kurarak verdiği örnekler açısından önemlidir; "... Uluslararası Tahkim isteminin kökeninde, kamu hizmetinin niteliğini değiştirmek ve bu hizmetlere ilişkin hizmetleri özel hukuk işlemleri sayarak adli yargı organlarının veya Uluslararası Tahkim kurullarının yetkisi altına almak istemesi mevcuttur.

Bugün elektrik enerjisi alanında üç tür özelleştirme yöntemi kullanılmaktadır. Bunlar:

1- Yap-işlet-devret (YİD) sözleşmesi: Kamu kuruluşları ile özel şirketler arasında imzalanan bir sözleşmedir. Özel bir şirket olarak, bir üretim santrali kuracağınızı söylüyor ve Enerji Bakanlığı'na başvuruda bulunuyorsunuz. Bakanlık, sizin fizibilite raporlarınızı inceliyor ve "tamam kurabilirsiniz" diyor. Akabinde YİD sözleşmesi imzalanıyor. Bu sözleşme ile özel şirket, üretim santrali kuracak, diyelim ki 30-40 yıllığına işletecek, sonra da sürenin sonunda kamu kuruluşuna devredecek.

2- İşletme hakkı devri sözleşmeleri: Kamu tarafından yapılmış bir tesisin, yine belli bir süre işletilmesi ve sürenin sonunda kamuya devredilmesi sözkonusu. (Aktaş ile yapılan sözleşme örneğini vererek açıklıyor-.)

3- Yap-işlet sözleşmesi: Bu yeni bir uygulama. Bunda özel şirket geliyor "Şurada üretim santrali kurmak istiyorum" diyor, santral kurma izni alıyor ve aldıktan sonra o tesisi, tamamıyla kendisine ait olmak üzere, kamuya devretme yükümlülüğü taşımadan, elektrik üretimi için işletiyor.

Bugün itibarıyla, bu üç yöntemle yapılmaya çalışılan özelleştirme işlemlerinin tamamına karşı, meslek odaları (Elektrik Mühendisleri Odası), Enerji Yapı Yol Sen ve Tes-İş sendikaları tarafından davalar açılmış durumda. Dolayısıyla bu işlemler açısından, geçerlilikleri için, net bir şey söylemenin mümkün olmadığı, bir kaos ortamının var olduğunu söyleyebiliriz. İşlemler yapılırken varolan hukuk sistemi açısından kabul edilmez birçok hukuka aykırılık sözkonusu olmuştur.

TEAŞ ve TEDAŞ'ta toplam 34 bin civarında kamu görevlisi (memur, sözleşmeli personel) var. İşletme hakkı devri tamamlandıktan, bu kuruluşlar özel kuruluşlara devredildikten sonra bu çalışanların 23 bini bu işlemlerden etkilenecek. Özelleştirmenin temel gerekçelerinden biri, bu işletmelerin aşırı istihdama sahip olup, düşük verimle işletildikleri iddiası. Bu işlemlerle işçilerin çoğu işini kaybedecek, yeni patron işçilerin çoğunu işten çıkarıp asgari ücretle çalışan sendikasız işçiler alacak. Memur ve sözleşmeli personel, iş güvencesine sahip, ancak yeni yapıda memur statüsüyle çalışmaları mümkün değil.

Dolayısıyla kamu personeli, ancak statü değiştirip işçi statüsüyle yeni patronunun emrinde çalışabilecek. Bu ise ancak yasal bir düzenleme ile yapılabilir. Ancak bu işlemler, yasal düzenleme yapılmadan gerçekleştiriliyor şu anda. Yani işletme devri işlemleri çalışanların durumu belirlenmeden yapılmıştır, bu bile tek başına hukuka büyük bir aykırılıktır.

... 3984 sayılı yasada özel radyo-TV'lere ilişkin bir hüküm var; 'bir radyo-TV kuruluşunda %10'dan fazla hisse sahibi olanlar, kamu ihalelerine giremez' diye, ... bu açık hükme rağmen, yasaya karşı bir takım hile

yöntemleriyle, işletme devri ihaleleri medya patronlarına kazandırıldı. Örneğin Aydın Doğan, İstanbul ili Avrupa yakasında elektrik dağıtım ihalesine girdi ve kazandı. Açılan davalar sonucu Danıştay 10. Dairesi bu işlemi yasaya aykırı gördü. Dosya itiraz üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'na gitti. Kurul tuhaf bir gerekçeyle, 10. Daire kararını kaldırdı. (Böylece Aydın Doğan'ın kazanmış olduğu ihale geçerli oldu-bn-). Bu kararlar alınırken ve işlemler yürütülürken yoğun bir lobi faaliyetine giriliyor.

Meral Akşener bir süre önce basına bir Yargıtay üyesinin A.Doğan'ın bir yakınıyla yaptığı telefon görüşmesinin bandını yayınlamıştı (haberleşme özgürlüğü açısından olumsuz bir örnekti ama) içeriği oldukça önemliydi.

Konuşmada, Doğan'ın yakını Yargıtay üyesine, enerji ihalesine ilişkin olarak Danıştay ile görüşülmesi gerektiğini, bu işin kendileri için çok önemli olduğunu söylüyor, "birlikte Danıştay 1. Dairesi Başkanı ile görüşmelerini öneriyordu".

Av. G.Candoğan konuşmasını özelleştirme yöntemleri ve tahkim ile ilişkisini değerlendirdikten sonra, Uluslararası Tahkim Kurulu'nun bağımsız ve tarafsız olmayacağına, bir yargı kurumu olmadığına ilişkin yargıda bulunduktan sonra Pr. Baki Kuru'nun Uluslararası Tahkimin bağımsız olmayacağına ilişkin şu anısını aktarıyor:

"Bir olayda bir Türk firması ile İtalyan firması arasında ihtilaf (uçuşmazlık) çıkmıştı. Sulh müzakereleri sırasında İtalyan firması, hakem şartında Cenevre'yi tahkim yeri olarak düzenlemiş, o da Milletlerarası Ticaret Odası'nın tüzüğüne atıf yapmıştı. İtalyan firması Cenevre'de tahkim cereyan edecek diye, daha baştan Cenevre'den bir avukat tayin etti. Sulh görüşmelerini tahkim öncesinde Cenevreli avukat yürütüyor. Avukat, Türk firmasına, 'anlaşmaya varmazsanız sizi uyarırım. Tahkim yeri Cenevre'dir" diyor. 'Milletlerarası Ticaret Odası, Cenevre'den bir avukatı hakem tayin edecektir' ve 'hakem sizin aleyhinize karar verecektir ve siz yargılama giderine de mahkum edileceksiniz', açıkça yazılı şekilde. Ondan sonra iş Milletlerarası Ticaret Odası'na intikal ediyor... MTO, Cenevre'den yazıhaneleri neredeyse komşu olan bir avukatı tayin etti. Türk tarafı gitti, kendini savundu, bir profesör avukat tuttu, Cenevreli hakem hiçbirini dinlemedi. Türk tarafını yüzdeyüz mahkum etti."

Bu örnek gibi bugüne kadar görülen yaklaşık 800 hakem kararının sermayenin lehine sonuçlandığı gerçeği aşağıda somut birkaç örnekle somutladığımızda da görülebileceği gibi -Uluslararası Tahkimin Türkiye'nin çıkarları açısından mutlaka olması gerektiğini ve anayasa değişik-

liğinin gündemde olduğu günlerdeki tartışmalarda zamanın Maliye Bakanı Hikmet Uluğbay'ın Fikret Bila'yla yaptığı bir görüşmede haklılığını kanıtlamak için verdiği örneğe baktığımızda, bu örnek çarpıtma ve yalanlarının ne düzeyde olduğunu görmek açısından önemli bir kanıttır. Aynı zamanda Bakanın cehaletine de yorulsa, bu konuyu hukuk-siyaset alanındaki herkesin bildiği bir örneğin Uluğbay tarafından bilinmediği saf-lık olur, çürümüşlüğü ifadesi olarak anlamlıdır. Bila'nın yazdığına göre Uluğbay, tahkim konusunun uluslararası rekabet ortamında "Türkiye'nin eşit koşullara ulaşması için bir zorunluluk" olduğunu düşünüyor. Tahkime bir "öcü" gibi yaklaşılmasının bilgisizlikten kaynaklandığını ifade ediyor ve direnmenin yanlışlığını vurguluyor. Türkiye'nin Tahkimi uyguladığını, hem de Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren başarıyla uyguladığını anımsatıyor. Ünlü Bozkurt Gemisi olayına gönderme yapıyor. 1925'de Türk gemisi Bozkurt'la yabancı bir geminin çarpışması olayında ihtilafın Uluslararası Tahkime gittiğini ve dönemin Dışişleri Bakanı Mahmut Esat'ın başarılı yaklaşımıyla Türkiye'nin davayı kazandığını anımsatıyor ve ekliyor; "Mahmut Esat bey bu tahkim olayından sonra 'Bozkurt' soyadını almıştır." Uluğbay ayrıca Türkiye'nin tahkimle ilgili olarak uluslararası anlaşmalara imza koyduğunu da vurguluyor.

Birincisi, Uluğbay'dan atfen değinilen olay; Türk Bozkurt Gemisi ile Fransız Lotus gemisinin açık denizde çarpışması ve Türkiye'nin olay üzerine görülen davada kendi hukukunu uygulaması ile ilgilidir. Uyuşmazlık tahkim yoluyla değil, Uluslararası Daimi Adalet Divanı önünde çözülmüştür. Bu bir hakem değil, uluslararası anlaşmalarla kurulan bir mahkemedir.

İkincisi, Türkiye Tahkimi kabul ettiği anlaşmalarda bu hakem kararlarının uygulaması; Türkiye yargı kurumlarının kararı değerlendirerek uygun bulduğunda uygulanmasını sağlayabileceği biçimde düzenlenmiştir (yabancı hakem kararlarının uygulanması için ulusal yargının tenfiz kararı vermesi gerekir). Oysa uluslararası tahkimle verilen bir yabancı yatırımcı lehine verilen kararın ulusla, yargı organlarınca doğru görülme-yip uygulanmasının engellenmesi ICSID sözleşmesinin 54. maddesi do-layısıyla imkânsızlaştırmaktadır.

Üçüncüsü, Uluslararası Tahkim kararlarının genellikle aleyhine so-nuçlandığı, özellikle şu dönemde uluslararası platformlara götürülen en haklı davalarda bile Türkiye'nin nasıl haksız çıkarıldığı biliniyor iken, bu çocukların korkutulması için uydurulan hayali "ÖCÜ" değil, istatistikler-le ortada olan bir gerçektir. Uluslararası Tahkimin anayasal düzenleme-ye kabul edilmesi ise çökertilen, çürümüş yargı sisteminin bu halinden

yararlanarak uygulanması engellenen kararlarında artık olmayacağı anlamına gelmektedir. ABD'nin Uluslararası Tahkimin MAI'de yer almasının esas savunucularından biri olmasına rağmen, Uluslararası Tahkimi bir anayasa değişikliği yaparak ulusal yargısını boşa çıkaracak bir girişimde bulunmaması sanırız sorunun boyutlarını, yaratacağı sonuçların korkunçluğunu ortaya koyacak niteliktedir.

Ve Av. G.Candoğan şöyle devam ediyor; "Görüldüğü üzere Uluslararası Tahkim kurallarını koyanlar karşısında, bir kamu kuruluşunun, bir az gelişmiş ülke şirketinin, pek fazla şansı yoktur. Şans olsa bile hukuk sistemimizden tamamen farklı bir alanda gelişen, farklı kurallar, ilişkiler gerektiren bir alanda, Türk hukukçularının başarılı olabilmesi de oldukça zordur. Bilgi, tecrübe ve para üstünlüğünü elinde tutan uyuşmazlıktan galip çıkacak taraf olacaktır.

Tahkim usulünde, kararları oluşturan hakemler, esas itibariyle ticari esaslar dahilinde değerlendirme yapmaktadır. Zaten böyle bir kurumun varlık nedeni de, uyuşmazlıkların ulusal hukukların emredici ve kamu düzenine ilişkin kurallarını gözardı ederek, ticari esaslar çerçevesinde uyuşmazlıkları çözmektir.

Ulusal kanun koyucular tarafından kamu yararı, kamu düzeni, kamu sağlığı gibi önemli gerekçelerle vaaz edilen yasalar tahkim ile geri planda bırakılmaktadır."

Bu paneldeki konuşmalara uzun yer vermemizin ve üzerinde değerlendirmelere fazla girmeden aktarmamızın nedeni yazımızın başından itibaren ortaya koyduğumuz verilerin pratikte yaşananların ifadesi olmasının kanıtlarını oluşturma özelliğinden dolayıdır. Pratiğin içinden insanların değerlendirmelerini dayandırdıkları deneyimleri bizim açımızdan hem yaşananların daha doğrudan öğrenilmesi, dolayısıyla kavrayarak neler yapmamız gerektiği konusunda, fikir vermelerinden dolayıdır. Genel geçer doğruları sıralayarak yasak savmak mantığıyla hareket etmenin yaratacağı subjektifliği ve belirlenecek politikaların bu nedenle yaşamda anlam bulmadığını pratik içindeki her insan yaşayarak bilir.

Enerjiye olan ilginin nedenlerini ise Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim kurulu Üyesi **Selami Yılmaz** şöyle özetlemektedir:

"Enerji sektöründe kar oranları %300-%400 civarındadır. Genel maliyet 8 bin II. satış 25 bin liradır. Atatürk Barajı'ndan elde edilen gelir 600 milyon dolardır. Enerji gelirinin devlete yıllık katkısı 40 milyar dolar civarındadır. İhtiyaç duyulan yatırım miktarı ise 4.5 milyar dolardır.

- Elektrik enerjisi kullanımı zorunlu, reklam ve pazarlamaya ihtiyaç

duyulmayan, satış riski olmayan bir sektördür.

- Üretilenin tamamını alma ve nakten ödeme garantisine sahiptir.

- Enerji sektöründeki grev yasağı nedeniyle işçi hak ve ücretleri patronun insafına (insafsızlığına) bırakılmıştır.

- Uluslararası sermayenin kirli ve ağır sanayi kollarını geri kalmış ülkelere kaydırması nedeniyle enerji talebinin daha hızlı artacağını varsaymak zor değil. Kısacası, Uluslararası Tahkim koşullarının kabulüyle riski hiç olmayan ve kar oranı en üst seviyelerde olan bu sektöre sermayenin ilgisi anlaşılabilir. "Diğer bütün alanlarda olduğu gibi özelleştirme, serbest bölgeler, Uluslararası Tahkim vb. bundan sonra da gündeme gelecek birçok uygulama ve bu uygulamaların emperyalizmin girdiği krizi ve daha sonraki krizlerin yükünü de her zaman olduğu gibi ezilen kitlelere yüklemek için geliştireceği ekonomik, siyasal taktiklerin yarı-sömürgelerde kolaylıkla uygulanabilmesinin koşullarının yaratıldığını ve yerli uşakların efendilerinin bu istemlerini yerine getirmek için canla başla çalışarak halkları kandırarak yedeklemeyi esas aldıkları bilinen bir gerçektir. Ülkemizde bunun sürekli olmasıyla birlikte son yalanları enerji açığının olacağı, Türkiye'nin bu yatırımları yapmaya yeterli kaynağı olmadığı için yabancı ortaklıklı konsorsiyumların olması gerektiği ileri sürülerek, yapılacak talanın kılıfları hazırlanıyor. Gerçek ise Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)'nin hazırlayıp, Enerji Bakanlığına sunduğu, ancak Bakanlığın kabul etmediği raporda tüm verileriyle vardır. Bu rapora göre; Türkiye'nin 2005 yılında %19 enerji fazlası olacak, potansiyel enerji projelerinin tamamlanması durumunda 2005 yılındaki fazla enerji oranı %46'ya çıkacaktır.

ÖZETLERSEK: Amaç, sermayenin dünyada sınırsız sömürü ve talan düzeninin günün koşullarına uygun olarak yapılandırmaya çalıştığı MAI-MIGA vb. anlaşmalarda emperyalistler kendi aralarında tam olarak anlaşmamış bile olsalar, bir yandan kendi aralarındaki dalaşı sürdürürken diğer taraftan kendilerine bağladıkları yarı sömürgelerde bugüne kadar iki taraflı, çok taraflı anlaşmalarla temellerini yitirmiş, içi boşaltılmış ulusal yargı sistemlerini tamamen devredışı bırakmak, alt yapısını sağladıkları üretim ilişkilerinin düzenlemelerini yaparak süreçlerini tamamlamak, tekellerin talanına ülkemizi de sonuna kadar açtıkları gibi önlerine çıkabilen ulusal düzenlemelerin neden olduğu engelleri de anayasal düzenlemeyle toptan ortadan kaldırmaktır. Latin Amerika ülkelerinde yaşananları incelediğimizde ülkemizde bugün yaşananların anlaşılması çok daha kolay olacaktır.

Bunların yapılabilmesi, amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için de ör-

gütsüz, her uygulamaya boyun eğen, kendi sorunlarından uzaklaştırılan, kendine/insanlığına yabancılaşmış insan tipi yaratmaktır. Faşizm buna göre örgütlenmiş ve eksikliklerini tamamlamak için her fırsattan yararlanmayı bilmektedir. İnsanlığı yok eden/edecek olan bu uygulama ve düzenlemelere duyarsızlık faşist zorbalığın yıllardır işçi ve emekçiler üzerinde estirdiği terördür. Bugünkü koşullarda amaçlarını gerçekleştirmişlerdir.

Tekellerin büyük kar elde edecekleri karşılığında doğanın ekolojik dengesinin bozulması ve yatırımların yapıldığı yerlerde üretim aşamasında insanların sağlığını bozacak, toplu ölümlere neden olacak sonuçlar doğuracak olmalarından dolayı çoğu gizli anlaşmalara dayanan anlaşmalara baktığımızda bu amaç ve yapılmak istenenler çok net bir biçimde görülmektedir. Bunun için bugüne kadar çeşitli eylemlerle veya ilgili işçi, emekçi sendika ve örgütlerinin yargıya başvurusuyla ortaya çıkan ve yürütmeyi durdurma veya iptal kararları çıkan örneklerle bakmak yeterli fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Uluslararası Tahkimin kabul edilmesiyle beklemede olan bu kanlı katillerin işletmeleri çalışmaya başlayacaktır. Bilinen birkaç örneğe yer verelim.

ALTIN ARAMA İZİNLERİ İPTAL EDİLEN ŞİRKETLER

Eurogold: Bergama'da siyanürle altın madeninin çıkarılmayacağını kesinleştiren mahkeme kararına karşın çok uluslu Eurogold şirketinin maden alanını hala terk etmemesi şirketin yöre halkının kazandığı davayı Uluslararası Tahkime götürüp kazanmayı veya zararlarını devletten tazmin etmeyi planladığını gösteriyor. Şirket Orman Bakanlığı'nın verdiği izin süresi bittiği halde, maden sahasını oluşturan orman alanını 2.5 yıldır işgal altında tutmayı sürdürüyor. Şirketin Enerji Bakanlığı'yla yaptığı anlaşmanın içeriği ise açıklanmıyor. Aynı şirketin Gümüşhane, Bayramıç-Evciler köyleri halkı ile süren uyuşmazlıkları da aynı biçimde halkın kazanımıyla sonuçlanmasına rağmen, buralarda da beklemeyi sürdürüyor.

Cominko: Artvin ve çevresinde altın aramak ve işletmek istiyor.

Tüprağ: Eskişehir-Kaymaz, İzmir-Efemçukuru, Balıkesir-Havran'da altın arayıp işletmeyi planlıyor.

Bunlar ve bunlar gibi Türkiye'nin 500 yerinde altın arama izinleri mahkeme veya yerel yönetim kararlarıyla iptal edilen çok uluslu ya da yabancı ortaklı şirketler bu değişikliği beklemekteydi.

İzmit Körfezi'ndeki köprü inşaatı: İzmit Körfez Geçiş Projesi'ne talip olan İngiliz, Japon ve Türkiye şirketlerinden oluşan uluslararası bir

konsorsiyum, köprü yapıldıktan sonra, Denizcilik İşletmeleri'nin, Darıca-Topçular arasındaki feribot seferlerini özel sektöre devretmesini ve feribot geçiş ücretinden %80 az olmaması koşulu getirmişti. Karayolları Genel Müdürlüğü bu koşulları kabul etmiş, sözleşme, zamanın Başbakanı Mesut Yılmaz'ın katıldığı törenle imzalanmıştı. Ancak Danıştay sözleşmeyi iptal etti. Konsorsiyum, kendilerine ayrıcalık veren maddelerin iptalinden sonra Karayolları Genel Müdürlüğü ile sözleşme imzalamadı. İki yıldır beklemektedir.

Fırtına Vadisi Hidro Elektrik Santrali (HES) Projesi: Çamlıhemşin Fırtına Vadisi'nde inşaatına başlanan Dilek Güroluk HES için verilen ÇED raporunun iptali için 205 kişi dava açmış, Trabzon İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermişti. Fırtına Vadisi'ni bir yerli müteahhitlik firması olan Birleşik Mühendislik (BM) Holding, yap-işlet-devret modeliyle inşa etmekteydi. İdare mahkemesinde açılan davada bilirkişi raporu çevrecilerin lehine gelince şirket kendine hemen iki yabancı ortak buldu (ABB ve France de Elektrik). BM Holding'in bu biçimde Uluslararası Tahkimden yararlanarak kendisini korumaya aldığını görmek zor değil. Yöre halkının ise tüm haklılıklarına rağmen, ulusal yargı sisteminde böyle bir hakları olmasına rağmen, Uluslararası Tahkimde söz hakları olmayacak.

Aynı biçimde yap-işlet-devret yöntemiyle yapılmak istenen HES'e ait sözleşmeleri almak isteyen yerli ve yabancı şirketler beklemektedir.

Akkuyu nükleer santrali: Santral ihalesine giren konsorsiyumlar Uluslararası Tahkimi şart koştu. Bergama-Eurogold örneğinde olduğu gibi hükümet, nükleer santral ihalelerine girecek konsorsiyumlara bazı taahhütler verdi, ancak kitle örgütlerinin tüm ısrarına, eylemliliklerine rağmen bunların ne olduğu açıklanmadı. Bu şirket de Danıştayın inceleme yetkisinin kaldırılmasını beklemekteydi.

İthal kömür veya doğal gaz çevrim termik santral projeleri: 1999 yılı başında imzalanan Ankara, Adapazarı, Gebze, İzmir doğalgaz çevrim termik santralleri; İskenderun, Çanakkale-Çan, Tekirdağ ve Zonguldak ithal kömürle işletilecek termik santralleri sözleşmeleri Danıştay incelemesinin kaldırılmasını bekliyordu.

Enerjide 1997 yılında kabul edilen yasa ile yap-işlet yöntemiyle yapılmak istenen 9 termik santralin sözleşmelerini yapmaya hazırlanan yerli ve yabancı şirketler de bu değişikliği bekliyordu. Yap-işlet yasasında Uluslararası Tahkim (ICSID ve ICC Tahkimi) kabul edilmiştir. O dönemde anayasaya aykırı olduğu halde dava açılmamış, açılan davalar da yetkisizlik kararı ile reddedilmiştir (KİGEM Davası).

İşletme hakkı devri (İHD) yöntemiyle enerji dağıtım sözleşmeleri: Enerji dağıtımını 35 bölgeye ayrılmış ve tümü ihale ile yerli şirketlere devredilmiştir. Ancak devir işlemleri fiilen yapılmamış, Tahkim değişikliğinin yapılması beklenmiştir. İHD alan şirketlerin yabancı ortakları yok, ancak Uluslararası Tahkimin kabulüyle birlikte yabancı ortak almaları için önlerinde hiçbir engel kalmayacak ve büyük oranda bu yaşanacaktır.

Tüm örneklerdeki yürütmeyi durdurma ve iptal kararları karşısında şimdi bu konsorsiyumlar idare mahkemelerinin veya Danıştayın verdiği kararlara itiraz edecek ya da herhangi bir nedenle zarar ettikleri gerekçeyle TC hükümetini dava edebilecektir. Aynı şey diğer tüm yerli ve yabancı şirketler açısından da geçerlidir. (5)

Burada atlanmaması gereken konu doğalgaz çevrim ve ithal kömürle işletilecek termik santrallerin bir yandan dışa bağımlılığı zorunlulaştırması, diğer yandan hidro elektrik santrallerine göre maliyetinin çok daha yüksek olmasıdır. HES'lerde elektriğin kilowatt/saat maliyeti (1996 verilerine göre) 100-150TL, TEDAŞ'a satış fiyatı 7000TL, tüketiciye satış fiyatı 12000 TL'dir. Kömürle çalışan termik santrallerinin ortalama maliyeti 2500-3000 TL'dir. Yapılmak istenen on doğalgaz termik santralının söylendiği gibi verimli çalışma olasılığı verilere bakıldığında görülmektedir. Türkiye ortalamasıyla üretim yaptığı düşünülen termik santraller için 23 milyar 123 milyon ton doğalgaz gerekmektedir. Türkiye'nin 1995 tüketimi ise sadece 5 milyar 600 ton'dur ve Türkiye'nin sadece santraller için 23 milyar ton doğalgazı bulması çok zordur. Bununla birlikte, doğalgaz açısından en zengin ülke olan ve tüm Avrupa'ya doğalgaz satan Rusya, elektrik üretiminde pahalı olduğu için hiçbir santralinde doğalgaz kullanmamaktadır. (6)

Uluslararası Tahkimin yatırımcının lehine karar verdiği birçok örnekle somut olduğu için de önümüzdeki günlerde TC bu tazminatları ödememek bahanesiyle ve bugün sürdürdüğü yabancı sermayenin zorunluluğu demagojisiyle bu iptal kararlarının alınmasında büyük fedakârlıklarla mücadele veren halk üzerinde terörünü yoğunlaştırarak sürdürecektir. Bu projelerin yaşama geçirilmesinin önündeki tek engel, halkın sınıf bilinçli proletarya önderliğinde kararlı mücadele sürdürmede birleşmesi, verdikleri emeğe sahip çıkmaları için bunun zorunluluğunu kavratmamızla mümkün olacaktır. Çünkü devletin bu projeleri verdiği tavizlerle yaşama geçireceği ve uluslararası hakem kararlarını da gerekçe göstererek saldırılarına meşruluk zemini yaratacağı açıktır. ABD Enerji Bakanı Bill Richardson'un geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye gelip görüşmelerde bulunur-

ken yaptığı açıklamalar ve bu arada gazetelere yansıyan ABD Enerji Enformasyon İdaresi tarafından hazırlanan raporlara baktığımızda kapalı kapılar ardında yapılan görüşmelerin bunu amaçladığı net biçimde ortaya çıkmaktadır.

Gazetede yer alan haberlerden birkaç not belirtelim; “Richardson, bir soru üzerine Uluslararası Tahkimle ilgili yasanın çıkmasından memnun olduklarını, bu gelişmelerin iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu etkileyeceğini söyledi. “Türkiye enerji köprüsü” başlıklı sütunda yer alan bilgilirse şöyle; “ABD Enformasyon İdaresi tarafından hazırlanan Türkiye raporunda, Türkiye’nin Ortadoğu ve Hazar bölgesi ile tüketim merkezi olan Avrupa arasında doğal bir “enerji köprüsü” olmanın yanısıra, enerji sektörü için önemli bir yatırım ülkesi olduğuna dikkat çekildi.

Türkiye’nin artan enerji ihtiyacı -bunun gerçekliği ifade etmediğini yukarıda verileriyle ortaya koymuştuk (bn)- nedeniyle, enerji kapasitesini 2010 yılına kadar üç katına çıkarması gerektiği belirtilen raporda “bunun için her yıl 4-4.5 milyar dolarlık bir yatırım yapılması gerekiyor” denildi. Raporda Türkiye’nin enerji yatırımlarına da yer verildi ve “Enerji şirketi TEDAŞ, 2020 yılına kadar 10 bin megawatt nükleer enerji kapasitesine sahip olmayı planlıyor. Bu bağlamda Akkuyu, İğneada ve Sinop’ta ikinci ve hatta üçüncü santral yatırımlarının yapılması bekleniyor” denildi. Raporda ayrıca ... Türkiye’nin yıllık petrol tüketiminin yüzde 2-3 oranında arttığı belirtilen raporda, Petrol Ofisi, Tüpraş ve Petkim’in özelleştirilme kapsamında bulunduğu da dikkat çekildi. “Sinan Toros, Volga K.Çağlayan, Milliyet Gazetesi)

Bunları IMF’ye verilen gizli taahhütlerle birlikte düşündüğümüzde ve bölgede gelişen olaylara baktığımızda kavramak çok daha kolay olmaktadır, yapmamız gerekenler de açıklık kazanmaktadır.

Anayasa’da yapılan değişikliklerle şirketten devlete işleyen Tahkim (Hakem) mekanizmasının kabul edilmiş olduğunu yukarıda açıklamıştık. Uluslararası Tahkimin ülkemizin sömürülmesi ve talanı için ne anlama geldiğini bu incelemiden çıkartmaktayız. Uluslararası Tahkim uygulamalarının bilinen örneklerine kısaca baktığımızda yapılanın ve yapılmak istenenin yukarıda yeri geldikçe açıkladığımız biçimde olduğu görülür.

YATIRIMCI HER ZAMAN KAZANAN TARAF OLMAKTADIR

Ülkemizde yaşanan tekstil kısıtlaması örneğini yukarıda vermiştik. Dünyada yaşanan ve yaşanmakta olan diğer tahkim örneklerinden birkaçını Türkiye MAI Karşıtı Çalışma Grubu’nun hazırladığı “Uluslararası Tahkim nedir? Ne değildir?” broşüründen aktaralım;

“Ülkemizde bugün yapılmak istenen değişikliklerin sonuçlarına ilişkin en çarpıcı örnekleri ABD, Kanada ve Meksika toplumları yaşamaktadır. Şirketten-devlete işleyen (MAI Anlaşmasında daha da geliştirilmiştir) Uluslararası Hakem (Tahkim) mekanizması, NAFTA (North America Free Trade Agreement-Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması-) çerçevesinde ve bu anlaşmaya taraf olan ABD, Kanada ve Meksika arasında 1994 yılından beri uygulanmaktadır. Sonuçlanmış ve devam eden davalar, Hakem (Tahkim) sisteminin adalet anlayışını çok net olarak ortaya koymaktadır.

1. Virginia orjinli Ethyl Co. isimli şirketin MMT adı ile bilinen gaz katkılı ve kanserojen bir manganez türünü ithal etmesi ve toplum sağlığını tehdit etmesi üzerine Kanada-Ottawa mahkemesi tarafından işletme kapatıldı. Ethyl şirketi NAFTA-Hakem (Tahkim) mekanizmasına başvurarak Kanada hükümetinden 251 milyon dolar talep etti. Kanada hükümeti işletmenin aynı koşullarda çalışmasına izin verdi ve işletmenin kapalı olduğu süredeki kayıplarını karşılamak üzere 13.5 milyon dolar tutarındaki tazminatı ödemeyi kabul etti.

2. ABD orjinli, Pope and Talbot isimli bir kereste şirketi, Kanada hükümetinin koruma alanı olarak ilan ettiği bir ormanlık alanda yaptığı ağaç kesimi dolayısıyla, ülkenin diğer bölgelerinde uygulanmakta olan vergi oranından daha yüksek bir vergi ödeme durumunda bırakıldığı için NAFTA-Hakem (Tahkim) mekanizmasına başvurarak Kanada hükümetinden 30 milyon dolar tazminat talep ediyor. Kanada’lı hukukçulara göre, hükümetleri bu davayı da kaybetmeye mahkum, çünkü NAFTA Anlaşmasına göre devletlerin doğal ormanlarını korumak için önlem alma hakkı bulunmuyor ve hükümetin aldığı bu karar NAFTA anlaşmasına göre şirket karlılığını önleyici bir dolaylı kamulaştırma olarak değerlendiriliyor.

3. ABD’nin Avrupa Birliği’ne sattığı hormonlu sığır etinin kanserojen madde ihtiva ettiği (içerdiği) anlaşılması üzerine AB’nin ABD’den hormonlu et ithalini yasaklaması üzerine WTO-Hakem (Tahkim) kuruluna şikâyetle bulunan ABD hükümeti, komisyon tarafından haklı bulunarak, ABD tarafından, Avrupa Birliği’ne ekonomik ambargo uygulaması yönünde karar alıyor. Uğranan zarar ile verilen ceza (ekonomik ambargo tutarı) arasındaki oran ise 1’e 10 cezayı çok ağır bulan AB ise yıl sonuna kadar kanserojen et ithalinin devam etmesine ve yıl sonunda konunun tekrar değerlendirilmesine karar veriyor. Ve bu ticari savaşın bedeli Avrupa halklarına hem de yaşamlarıyla ödettiriliyor.

4. Kanada’lı Loewen CO. isimli bir cenaze levazım şirketi, ABD’nin

Missisipi eyaletinde bir firma kurduktan sonra bu eyaletteki tek rakibi olan ABD'li bir firmaya karşı haksız rekabet sayılabilecek ve tekelciliğe yol açabilecek girişimlerde bulunuyor. Delilleri toplayan ABD'li şirket Loewen firmasını ABD mahkemelerinde dava ediyor ve 500 milyon dolar tutarında tazminat almaya hak kazanıyor. Derhal NAFTA-Tahkim mekanizmasına başvuran Loewen ise, NAFTA anlaşmasına göre Amerikan mahkemelerinin çok uluslu bir şirketi yargılayamayacağı ve bu yargılamanın ticari itibarını zedelediği gerekçesi ile ABD hukuk sistemini dava ederek 750 milyon dolar tutarında tazminat talep ediyor. Dava henüz sonuçlanmış olmamakla birlikte, ABD'li hukukçular NAFTA'ya göre ABD'nin mahkum edileceğini düşünüyorlar.

5. Meksika'dan tütün ihracatı yapan ABD'li CEMSA şirketi, Meksika Hükümetinin tütünde tekelciliği önlemek amacı ile çıkardığı vergi yasağını NAFTA-Tahkim mekanizmasına taşıyarak Meksika'dan 50 milyon dolar tazminat talebinde bulunuyor. Tazminat talebini ödemek istemeyen Meksika hükümeti ise çıkardığı yasadan vazgeçmek ve tekelciliğe göz yummak zorunda kalıyor.

6. Kanada orjinli Methanex şirketi, MTBE isimli gaz katkı maddesi kullanımını yasaklayan ABD hükümeti aleyhine NAFTA'nın Hakem (Tahkim) mekanizması olarak kabul ettiği Dünya Bankası'nın ICSID Hakem Heyetine 1 milyar USD'lik tazminat davası açtı. Methanex şirketi, California mahkemesinin MTBE maddesinin suya karıştığına ve insan sağlığını tehdit ettiğine ilişkin MTBE kullanma yasağını kabul etmeyecek, NAFTA anlaşması hükümlerindeki yatırımcı karlılığı ile ilgili maddelerin uygulanmasını talep ediyor.

NAFTA ülkelerinde uygulanan bu somut örneklerle Hakemlik (Tahkim) müessesesinin kabulünden sonra ülkemizde yaşanacak olanların bir rastlantı sonucu olmayacağı ve bu çabaların, ulusötesi sermaye şirketlerinin yerküredeki toplumlara ve bu toplumların oluşturdukları ulus devlet yapılarına yönelik topyekün bir saldırıyı başlattıkları açıktır. Ulus devlet hukukunun yeterli ve hızlı olmadığını, bu durumun karlarına engel olduğu ve kar transferlerinde problem yaşadıklarını iddia eden ulusötesi sermaye şirketleri gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere yatırım yapmalarının ön koşulu olarak ulusal yasalardan vazgeçilmesini, tüm yatırım ve işletme aşamalarındaki uyuşmazlıkların Uluslararası Tahkim (Hakem) yolu ile çözümlenmesini dayatıyor. Bütün bu gelişme ve dayatmaların özü ulusötesi sermayenin mevcut ulus devlet, sosyal devlet yapısını kendi çıkarları için parçalamak, etkisizleştirmek ve en üst düzeyde denetim altına alma çabasıdır. Son gelişmeler ise ülkelere Tahkimi sorunsuz bir

biçimde dayatabilmek için devletler arası ikili anlaşmalar yolunun seçildiğini göstermektedir. Çünkü bu sayede Danıştay ön izni sözkonusu olmayacak ve Anayasamıza göre devletlerarası anlaşmalar ulusal yasaların üstünde olduğu için, şirketler devleti dava ettiğinde toplumsal çıkarları korumak adına hiçbir merciye başvurulamayacaktır. ... Zaten ABD'nin OECD toplantılarına katılan temsilcisi de 23 Haziran '99'da Paris'te yapılan bir toplantıda, ülkesinin MAI benzeri hükümleri devletlerarası ikili anlaşmalar üzerinden kabul ettireceğini duyurmuştur. Bütün bu gelişmeler ulusötesi sermayenin kararlılığının bir göstergesidir. Ulusötesi sermaye için ulus devletin mevcudiyetinin neredeyse temeli olan "kamu yararının gözetilmesi" ilkesinden vazgeçilebilmesi ve kar oranlarının toplumsal çıkarlar yok sayılarak yükseltilebilmesinin önündeki en büyük engel ulusal hukuk kurallarıdır (ki ülkemiz koşullarında kamu yararı vs. gibi gerekçeleri ulus devletin faşist niteliğinden dolayı kendisinin bile uygulamaması zaten ortadan kaldırılmış olduğu da ortada iken, durumun yaratacağı sonuçların ağırlığı çok daha ağır olacaktır-bn). Bu yüzden ulusötesi sermayenin bugünkü savaşı, ulus devletlerin hukukunu ortadan kaldırmaktır. Ve bu savaşın silahları olarak krediler ve yatırımlar seçilmiştir. Ulus devletlerin görünen yapısı gereği kendini vareden insanların (kamu) yararını gözetmesi ve koruması gerekiyor. Bu yüzden kar ile kamu yararının karşı karşıya geleceği sorunlarda kamudan yana taraf olması varlık nedenidir. Bu perspektiften hareketle, ulus devletlerin taraf olduğu hiçbir hakem mekanizması kabul edilemez ve kabul edilmesi dayatılamaz." (Bu broşür anayasa değişikliklerinin tartışıldığı, ancak henüz meclisten yasa olarak çıkmadığı dönemde Enerji Yapı-Yol Sen tarafından bastırılmıştır.)

Broşürdeki örnekleri ve son değerlendirmeleri olduğu gibi aktarmamızın nedeni MAI Karşıtı Çalışma Grubu'nu oluşturan sendika, DKÖ, çevre ve kişilerle birçok noktada anlaşabileceğimiz ve birlikte yapabileceklerimizin olmasının görülmesi içindir. Bu çevrelerle ilişkiye geçmek ve ortak çalışmalar yapmak gerekir. Ve bu değerlendirmeler yazı girişinde yaptığımız ve sonrasında çeşitli örneklerle açtığımız yazı bütünlüğü içinde ele alındığında önümüzdeki günlerde halkımızın zor günler yaşamasının devam edeceği-devletlerin topyekün saldırısının yoğunlaşarak süreceği ve bunun yaşanmaması için gerekli örgütlenmeleri şimdiden oluşturmamız ve yaşama geçirme çabasına girmemiz zorunluluktur.

Güncel gelişmeler (dünyada ve buna bağlı olarak ülkemizde) tekellerin gelinen aşamada kendileri için zaten gerçekte olmayan-ekonomik temelde değişik ülkelerde yaptıkları yatırımlar ve bir malın her bir parçasını değişik işgücü ucuz olan ülkelerde üretip, birleştirmeyi esas aldıkları üretim tarzıyla ve sermaye transferleri vb. -ulusal sınırları ve ulusal koruma tedbirleri

olan ulusal hukuklarının kendilerine engel olacak duruma gelmesinden ve teknolojideki muazzam gelişmeleri kendi çıkarlarına kullanıyor olmalarından dolayı sömürü ve talan düzenini yeni bir biçimde şekillendirmektedir. Bu ekonomik alt yapıya uygun olarak bugünkü biçimi MAI-MIGA ve bunun koşullarını içeren iki taraflı anlaşmalardır. Bu uluslararası hukuksal üst yapı emperyalizmin yarı-sömürgelerde çıkarlarını en iyi biçimde korumak ve geliştirmek için yeniden yapılanmalarını, tekellerin karlarını engelleyecek en küçük engelin de ortadan kaldırılmasını gerektirmekte ve bu ülkeler bu biçimde yeniden yapılandırılmaya zorlanmaktadır. Bir yarı-sömürge ve aynı zamanda yarı-feodal olan ülkemizde de bu; siyasal üst yapının faşist niteliğinden dolayı kolaylıkla yapılmakta, gerekli düzenlemeler için hukuksal temel hazırlanmaktadır. Uluslararası Tahkimin kabul edilmesi ve diğer anayasa değişiklikleriyle birlikte yasalaşması MAI'nin ülkemizdeki gerekli düzenlemesinin yapılması anlamına gelmektedir. Bu da sömürü ve talanın önünde işçi sınıfı, köylülük ve halkın diğer kesimlerinin örgütlü, birlikte mücadelesi dışında hiçbir yolun kalmadığını çarpıcı biçimde kanıtlamaktadır.

Son günlerde yeniden alevlenen anayasa değişikliklerinin nedeni bugüne kadar çeşitli yollarla yapılan talanın üst yapısını şekillendirmek, kurum-sallaştırmaktır. "Sivil Anayasa" dedikleri şeyin demokratikleşmeyle bir ilgisi olmayacağı, '82 Anayasası'nın sivri yönlerinin törpülenmesiyle birlikte, ondan daha ağır düzenlemeler içereceğinden kuşumuz yoktur. Uluslararası Tahkim gibi halkımızın yıkımını pekiştiren bir anayasa değişikliğini "ülkenin diğer ülkelerle eşit statüye gelmesi" olarak lanse eden bir bakış açısının; maddeleri tek tek değiştirerek zaman kaybetmek, karlarını geciktirecek bir sürece bile tahammüllerinin kalmaması kadar azgınlaşması anlamını taşımaktadır. Göz boyamaya dayalı birkaç madde olması, hatta demokratik bir anayasa havası verecek biçimde düzenlenmesi bile devletin faşist niteliği gereği hiçbir zaman gerçekliği ifade etmeyecek, sözde kalacaktır. Türkiye'de demokratikleşme sorunu devrim sorunudur. Ancak ve ancak emperyalizme, faşizme ve her türden gericiliğe karşı verilecek sınıf mücadelesiyle bu faşist diktatörlüğün yıkılması, Yeni Demokratik Devrim'in gerçekleştirilmesiyle mümkündür. Çünkü dünyadaki tüm gelişmeler MLM'yi doğrulayan zeminde ilerlemektedir ülkemizde de.

ULUSLARARASI TAHKİMİN ANAYASAL DÜZENLEME OLARAK YAŞAMIMIZA GİRMESİNİN YARATACAĞI SONUÇLAR NE OLACAKTIR?

Yazımızın içinde yeri geldikçe bunlara yer verdik. Ancak sorunun iyi

kavranması için tarihi örneklerden yola çıkarak Uluslararası Tahkimin yaratacağı ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel, hukuki yeni olumsuz sonuçların neler olacağını görmek kolay olacaktır.

Sorunun özü ülkemizin yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke olmasından kaynaklıdır ve vereceğimiz örnek bugün ulusal devlet görüntüsünün içinin boşaldığı, emperyalizme bağımlılığın son IMF görüşmeleri ve bununla birlikte yapılan düzenlemelerin onların istemlerini birebir yansıttığını gözönüne alarak değerlendirmek gerekir. Diğer yan ise Uluslararası Tahkimin özellikle '80 sonrası devletin uyguladığı ekonomik, siyasal, sosyal politikalarının gelinen aşamada istenilen düzeyde gerçekleştirilememesinden dolayı yeni bir biçim almasının zorunlu sonucu olduğunu kabul etmek gerekir.

Vereceğimiz örnek kapitülasyonlardır. İlk Osmanlı kapitülasyonu Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'un alınmasında yardım ettikleri için Cenevizlilere verildi. Daha sonra Venediklilere de verilen bu ayrıcalıklar, Kanuni Sultan Süleyman zamanında Fransa'ya verilmiş (1569) ve en gelişmiş hali Fransa'ya, daha sonra da Kraliçe I.Elizabeth zamanında İngiltere'ye (1838) ve giderek, Yunanistan'dan İran'a kadar tanınan kapitülasyonlar, ülkeyi bir yarı-sömürge durumuna düşürmüştür. Kapitülasyonlar tek taraflı bahşedilen (karşılıksız verilen) veya karşılıklı anlaşmalarla verilen hak ve ayrıcalıklardır (önemli adli, mali, ticari ayrıcalıklar).

Kapitülasyonlar sadece gümrük ve vergi ödememek gibi ayrıcalıklarla kalmadı, giderek o ülkenin yasalarına bağlı olmamak, tutuklanamamak, mahkemelerinde yargılanmamak vb. gibi hukuksal ve siyasal alanlara da yayılan sonuçlara varmıştır (ekonomik alt yapının siyasal üst yapıyı da biçimlendirmesinin doğal sonucu olarak). 19.yy'da sanayi devriminin gerçekleşmesi ve tekelleşmeyle birlikte emperyalizm sonucu yabancı tüccarlar Osmanlı İmparatorluğu'nun açık kapılarından daha çok mal getirir duruma geldiler. Yabancı elçi ve konsolosluklar kendi ülkelerinin çıkarlarını korumak, geliştirmek için iç işlere daha çok karışmaya başladılar. Osmanlı İmparatorluğu yabancı tüccarların ticaret yapmaları için serbest bir pazar oldu; istediklerini alıyor, her işe girebiliyor, bütün kazanç kaynaklarını ele geçiriyorlardı. Bunlardan vergi alınmıyordu ve üzerlerinde hukuksal denetim yoktu. Kapitülasyonlar sonucu devlet bağımsız bir mali politika izleyemez duruma düştü. Devletin gelir kaynakları kapitülasyonlarla bağlanmış olduğu için ortaya çıkan mali sıkıntıları gidermek amacıyla 1854'de başlayan dış borçlanma mali iflasla sonuçlandı. 1881'de Duyun-u Umumiye yönetimi kurularak devletin bazı gelir kaynaklarının işletilmesi yabancılardan oluşan bir kurula bırakıldı.

Dış borçlandırmayla birlikte, bir ayrıcalık olarak yabancı sermaye, kamu işletmelerini de ele geçirdi. Demiryolu, rıhtım, tramvay, elektrik, tünel, telefon, havagazı gibi alanlarda özel girişimler; madencilik, sigortacılık, bankacılık alanlarında da büyük şirketler kurdular.

“Kapitülasyon anlaşmasının **başlıca özelliği yabancı devlet uyruğunda ya da yabancı bir devletin himayesinde ülkede oturanlara adli, ticari, idari ayrıcalıklar ve bağışıklıklar tanınmasıydı. Aynı devletin uyruğu yabancılar, kendi konsoloslarının uygulayacağı kendi ülkelere kanunlarına bağlıydılar. Yabancı iki devlet arasındaki uyuşmazlıkların çözülmesi de yabancılar bırakılmıştı. Taraflardan biri Osmanlı uyruğu olduğunda Osmanlı mahkemeleri, yabancı konsoloslğun bir tercümanını hazır bulundurması koşuluyla yetkiliydi** (abç). Zamanla kapitülasyonlara sahip ülkeler Osmanlı uyruğunda olan gayri müslümleri himaye hakkını da aldılar ve bunlar da kapitülasyonlardan yararlanır duruma geldi.” (9)

Uluslararası Tahkim (Hakem) sisteminin asıl amacının uluslararası büyük tekellerin istemleri doğrultusunda emperyalist ülkelerin ekonomik, hukuksal, idari ayrıcalıklar elde etmeleri olduğunu biliyoruz. Bu anlamda Uluslararası Tahkimin diğer devletler için adli, idari, mali ayrıcalıklar elde etme amacıyla aynılığı gözönünde bulundurulduğunda, Uluslararası Tahkimin anayasada kabul edilerek, Danıştayın yargı denetiminin ortadan kaldırılması gerçeği karşısında, bu değişikliğin o dönemin ekonomik, siyasal koşulları içinde uygulanan kapitülasyonlarla aynı olduğunu, günümüz koşullarına uygulanış biçimi olduğunu söylemek yanlış değildir. Ülkemizin emperyalistlere tanıdığı ayrıcalıkları özellikle ABD ile yapılan 1947-78 anlaşmalarını ve NATO’ya girişle verilen tavizleri hatırlamak, uluslararası tekellerin ülkemizdeki yatırımlarını, ortaklıklarını hatırlamak yeterlidir.

Bu değişikliklerle egemen sınıflar yıllardır uyguladıkları politikaları sonuca ulaştırarak büyük kazançlar elde ederken, halk giderek yoksullaşacak, sınıflar arası uçurum derinleşecektir. Egemenlerin de dilinden düşürmedikleri sosyal patlamaların maddi zeminini bu oluşturmaktadır. Egemenler bunu engellemek için faşist kurumlarını yeniden yapılandırarak kendilerini garantiye alma peşindedir. İşçi sınıfı ve diğer halk kesimlerinin örgütsüzlüğü bu politikalarını yaşama geçirmelerinin onlar açısından en büyük avantajıdır. Bu ağır koşullara karşı gelişecek halk tepkisini ve muhalefetini devrim kanallarına aktarmak açısından ise bize büyük olanaklar sağlamaktadır. Dünyada ve ülkemizdeki gelişmeler her geçen gün MLM’yi doğrular niteliktedir. Gelişecek tepkiyi örgütlemek ve tüm

mücadele biçimlerini, silahlı mücadeleyi esas alarak yaşama geçirmek ve her alanda örgütlenebilmek için muazzam olanaklar yaratmaktadır. Ege-
menlerin gerçek yüzlerinin görülmesine bir deprem bile yetmiştir. Önem-
li olan bizim güncel gelişmeleri iyi değerlendirek tüm olanaklarımızla
bu gelişmeleri değerlendirip halkı bilinçlendirmemiz ve düzene karşı ör-
gütlememizdir. Devrim cephesinin geniş olduğu, devletin bundan sonraki
uygulamalarıyla çok daha açık bir biçimde ortaya çıkacaktır. Çünkü;

Özelleştirmelerle birlikte bugüne kadar yaşanan işçi kıyımı artarak,
yüzbinlerce insan işsiz kalmaya ya da asgari ücretle çalışmaya zorlanac-
ak, kazanılmış hakları ellerinden alınacaktır. Sosyal Güvenlik Yasası
bunun için çıkarıldı ve yasalaştı.

Köylülük taban fiyatlarının düşüklüğü ve sübvansiyonların kaldırıl-
masıyla ürününün karşılığını alamadığı gibi, tefeci, tüccarların tuzağına
itilmektedir. Bu da her geçen gün daha da çok topraksız köylünün oluş-
masını getirecektir.

Küçük üretici, tekeller karşısında savunmasız durumdadır ve serbest
rekabet adı altında tekelliliği gizleme çabaları küçük üreticinin bunlar
karşısında rekabet edememesini ve iflasını hızlandıracaktır.

Milli burjuvazi kendi kaynaklarıyla üretim yapacak durumda kalama-
yacağı için tekeller tarafından yutulacaktır.

Bunlar gibi daha birçok sorun halkın sefaletle sürüklenmesini artır-
acaktır. Siyasal gelişmeler, bu ekonomik gerçeklik üzerinden şekillenip
bunlara yön verecek ve sermayenin karlılığını artırmak için gerekli tüm
düzenlemeleri yapmak, halkın buna karşı çıkışını engelleyecek önlemleri
içeren yasaları çıkarmak üzerinden şekillenecektir.

Ekonomik alandaki dalaşın üst kuruma yansımaları olarak olası hükü-
met değişiklikleri veya seçim yenilemeleri bu süreci etkileyemeyecektir.
Anayasa değişiklikleriyle veya yeni bir anayasa yapılarak başkanlık veya
yarı başkanlık sistemine geçerek, uluslararası arenada uşaklık rollerini en
iyi biçimde uygulamayı esas alacaklardır.

Tüm siyasal gelişmeler iç dinamiklerde veya dış etkenlerde bu gidişe
karşı bir gelişme olmadığı sürece eninde sonunda amaçlanan budur. Fa-
şist diktatörlük gerçek yüzünü peçelemenin ve bu arada bölgede emper-
yalizmin çıkarlarını en iyi biçimde korumak ve aslan payı almayı sağla-
yacak biçimde şekillenecektir. Bu da halkımız açısından daha fazla sö-
mürü, kan ve gözyaşı demektir.

Sürecin tersine dönmesi ve faşizmin emperyalizmin hevesinin kursa-
ğında bırakılması tamamen bizim MLM perspektifle sınıf mücadelesini
sürdürmek ve tüm devrimci, demokrat, yurtsever, çevreci vb. bu uygula-

malara karşı olan kesimlerle ilişkilerimizi sıkılaştırmamız, güvenlerini kazanmamız ve devletin gerçek yüzünü göstererek mücadeleyi yükseltmek için her zamankinden daha çok birliğe, dayanışmaya, fedakârlığa, çalışkanlığa ihtiyacımız olduğunun bilincinde olmalıyız.

Emperyalizmin kendi çıkarlarını ve bir avuç yerli uşağının çıkarlarını korumak için giriştiği bu saldırıya karşı mücadele etmek görev ve sorumluluğumuzdur. Halkımızın üretken, yaratıcı gücüne güvenelim ve bu gücü harekete geçirmek için canla başla çalışalım. Özelleştirme, serbest bölge vb. gibi kazanılmış haklarımıza uluslararası sermayeyi de Uluslararası Tahkimle arkasına alarak saldıran faşizmi yenecek gücümüzün olduğunu, onlardan ideolojik olarak güçlü olduğumuzu, halkımızı bilinçlendirerek eğitmenin, onun yaratıcı ve yıkıcı gücünü ortaya çıkarmanın anahtarı olduğunu unutmayalım.

Kitlelerin Proletarya Partisi önderliğinde birleşmesi ve savaşması karşısında; “Emperyalizmin kâğıttan kaplan” olduğunu bir kez daha kanıtlamak görev ve sorumluluğumuzdur.

Devlet yetkilileri, IMF veya başka ülkelerden gelecek dış yatırımların ülke ekonomisinin kalkınmasını sağlamak için zorunlu olduğunu ne kadar çok tekrarlırsa tekrarlasın, ne kadar çok gerekçe getirirse getirsin Uluslararası Tahkimin yürürlüğe girdiği bu süreçte, alınacak bu kredilerin fazlasıyla ödeneceği ve Türkiye'nin borç batağına sürüklenmekten kurtulamayacağını kendileri de çok iyi bilmektedir. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD)ın açıkladığı 1998-1999 dönemi küresel ekonomik gelişmeler raporu bu gerçeği göstermektedir. Rapor küreselleşmenin gelişmekte olan ülkeleri yoksullaştırdığını ve gelişmiş ülkelere daha da bağımlı duruma getirdiğini ortaya koymaktadır. Küreselleşmenin dayattığı “liberalizasyon” politikalarının, gelişmekte olan ülkelerde büyüme hızının %6'dan %1'e düştüğünü, aynı süreçte gelişmiş ülkelerin büyüme hızında büyük artışlar gerçekleştiğini saptamaktadır. Türkiye gibi ülkelerde giren sermayenin kalkınmaya katkı yapacak üretken amaçlarla kullanılmadığı saptanıyor. (10)

Türkiye'de her yıl artan oranda dışarıdan alınan kredi ve borçların yatırımdan çok faiz ödemelerine gittiği geçen günlerde istatistiklerle ortaya konmuştu. Bu oran 1998 yılında %82 gibi büyük bir rakam. Uluslararası Tahkimin ülke yararına yatırım yapacakları çekeceği doğru değildir. Tahkim, ülkede olanların ve bundan sonra geleceklerin engellenen talanlarını sürdürmelerini sağlayacaktır. Yapılan tüm son yasalar buna hizmet etmektedir. Ülke siyaseti ve hukuk düzenlemeleri bu gerçekliğe uygun olarak önümüzdeki **Uluslararası Tahkim emperyalizmin dayatmaları ile**

MAI anlaşmasının ülkemizdeki ayağını oluşturan bir düzenlemedir. Devlet, emek cephesini gerçek gündeminden uzaklaştırıp, kendi sorunlarına sahip çıkmasını engellerken, diğer yandan satın aldığı sendika ağalariyla yaptığı pazarlıkla emeğin gücünün bugünkü uygulamalarını engelleyecek güç olduğunu kanıtlamıştır. İşçi sınıfı ve diğer emekçiler bu güçlerinin farkında olarak başlarındaki asalakları atarak bu gidişi, halkın diğer kesimleriyle birleşerek engelleyebilirler. Tüm engellemelere, oyalama taktiklerine ve masa başında satılmalara rağmen, emek cephesinin bir günlük iş bırakmasının yarattığı olumluluğu görmek/kendilerine de kavratmak gerekir. Emek gücü kendine kurulan tuzaklara kolayca düşüp bunlardan kurtulamıyor. **Bu nedenle kendine insanım diyen herkes, Uluslararası Tahkime ve sömürü-talanın tüm biçimlerine karşı çıkmak ve bunun yaratacağı tahribatı faşizme karşı vereceği mücadeleyle yerine getirmek zorundadır.**

Yararlanılan Kaynaklar ve Dipnotlar:

I- Kurucu Meclis: Anayasaların yapılması, değiştirilmesi konularıyla birlikte ele alınan bir kavramdır. Burjuva demokrasilerinde esasta normal yollarla seçilen meclisler anayasaları da yapmaktadır. Anayasaların önemi devlet düzeninin nasıl olacağını ve devletle vatandaşlar arasındaki ilişkilerin temel biçimini belirtiyor olmasıdır. Burjuva demokrasisinin olduğu ülkelerde istisnai olarak kurucu meclisler eliyle anayasa yapılmıştır. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında sadece üç önemli Avrupa ülkesi olan Almanya, Fransa ve İtalya'da bu yönetime başvurulmuştur. Bunlar da geçici parlamentolardır. Genel seçimlere ve siyasal partilerin temsili esasına dayandırıldığı için kurucu meclis kimliğini taşır. Bunun dışında kurucu meclis Latin Amerika ülkelerine ve faşist Avrupa'ya ait bir kavramdır ve anayasa hukukunda bu nedenle geniş yer almaz. (Geniş bilgi için bkz. Türkiye'nin Siyasal Rejimi, Tahya Parla)

Ülkemizde ilk iki anayasa parlamenter sisteme göre yapılmış (kendi koşulları içinde), anayasanın yapılması/değiştirilmesinde parlamenter gelenekten ilk kopuş 1960'ta olmuştur. 27 Mayıs '60 darbesiyle oluşturulan Milli Birlik komitesi, 1 sayılı kanunuyla 1924 Anayasası'nın belli maddelerini değiştiren geçici bir anayasa düzeni kurdu. Bu anayasaya göre MBK TBMM'nin yetkilerine sahiptir. Yasamayı bizzat kendisi yapacak, yürütmeyi kendinin seçtiği bakanlar eliyle kullanacaktır. Bakanları Devlet Başkanı tayin etmektedir. Devlet Başkanlığı makamı, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Başkomutan ve MBK Başkanlığı yetkilerini kendisinde birleştirmiştir. MBK çıkardığı 157 ve 158 sayılı yasalarla bir kuru-

cu meclis kurulmasına karar verdi. Kurucu meclis MBK ve temsilciler meclisi üzere iki kanattan oluşuyordu. Temsilciler meclisinin kurulmasında genel oy sistemine gidilmemiştir. Meclis üyelerinin bir bölümü iki dereceli denebilecek bir sistemle seçilerek (iller temsilcileri), bir bölümü, siyasi partilerin kendilerinin seçtiği temsilcilerden (DP dışında ki), bir bölümü çeşitli kuruluşların (yargı organları, üniversiteler, barolar, basın, öğretmen, gençlik ve esnaf kuruluşları, sendikalar, ticaret ve sanayi odaları) kendilerinin seçtiği temsilcilerden, bir bölümü Devlet Başkanı ve MBK tarafından seçilmişti. Kurucu meclisin asıl görevi Anayasayı ve seçim kanunlarını yapmaktı, bununla birlikte TBMM'nin diğer yetkilerine de sahipti. Kurucu meclis kendine verilen süre içinde Anayasayı yapmış, Anayasa halkoyuna sunularak kabul edilmiştir. (E.Özbudun, Türk Anayasa Hukuku) 60-61 kurucu meclisi korporatif temsil, idari ve atama yoluyla gelen üyelerin çoğunlukta olmasından dolayı (ileri yönlerine rağmen), tek dereceli ve genel oy sistemine göre oluşturulmasının yol açtığı meşruiyet tartışmaları, '61 Anayasası'nın işlerliği ve kalıcılığını engellemiştir. (Elbette burjuva demokrasisi anlamında -bn)

'82 Anayasası içeriği nedeniyle 61 Anayasası'ndan farklı da olsa yapılışı ve kurucu iktidarın niteliği bakımından onun yarattığı örneği izlemiştir. Seçim unsuru hiç kullanılmamış, atanan bir kurul Anayasayı yapmıştır. Halkın kendi temsilcilerinin tartışıp kabul ettiği bir metin olmamış, halk sadece Anayasayı onaylamak durumunda bırakılır biçimde halkoyuna sunulmuş (önce danışma meclisine sunulmuş, burada kabul edildikten sonra, Milli Güvenlik Kurulu tarafından kabul edilerek) ve %91.37 oranında oy alarak kabul edilmiştir.

Ülkemizin ekonomik, siyasal yapısı gereği, devlet yetkililerinin bu meclisin "kurucu meclis" biçiminde çalışacağı söylemlerini Anayasayı değiştirmek de dahil faşist niteliğinin gerektirdiği biçimde değerlendirmek gerekir.

2- Medeni Usul Hukuku, Prof. Dr. Baki Kuru, Doç. Dr. Ramazan Aslan, Doç. Dr. Ejder Yılmaz, S yayınları, 1986.

3- Prof. Dr. Ergun Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, Yetkin Yay, 1995 ve Tahya Parla, Türkiye'nin Siyasal rejimi (1980-1989), İletişim yay., 1995.

4- Doç. Dr. Türkkaya Ataöv, Amerika NATO ve Türkiye, Aydınlık Yay., 1969.

5- 19 Haziran 1999 tarihinde TÜMTİS toplantı salonunda yapılan paneli Enerji Yapı Yol-Sen İstanbul Şubesi Başkanı Gürsel Ümit Sever yönetti. Konuşmacılar; Güven Gerçek (KESK GYK Üyesi, enerji işkolu

çalışanı), Selami Yılmaz (EMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi) ve Av. Gökhan Candoğan (EMO ve Enerji Yapı Yol-Sen hukukçusu). Özgürlük Dünyası Dergisi, sayı 96.

6- "Özelleştirme kimin için?" Petrol-İş Yayınları, '97/4.

7- "Uluslararası Tahkim nedir? Ne değildir?" Türkiye MAİ Karşıtı Çalışma Grubu. Enerji Yapı Yol-Sen tarafından basılan broşür.

8- Kaynak (7) ve Uluslararası Tahkimin Öyküsü, Özlem Yüzak/Mutlu Demirkan, 24 Temmuz '99 Cumhuriyet Gazetesi.

9- Orhan Hançerlioğlu, Ekonomi Sözlüğü, Remzi Kitabevi ve Sedat Vural (hukukçu) Kapitulasyondan Tahkim'e, 6 Ağustos '99, Cumhuriyet.

10- Küreselleşme gelişmeye engel, 21 Eylül '99, Cumhuriyet

Şükran Soner'in İşçi Evreninden ve Türkel Minibaş'ın Gözucusuyla köşelerinde yer alan gündemin tartışıldığı süreçteki makaleler, Cumhuriyet.

II- Serbest Bölgenin Özellikleri: MAİ'nin bir yanını da oluşturan serbest bölgelerden ülkemizde onbir yer vardır. Sınıf sendikacılığının ülkemizdeki en önemli örneği olan Deri-İş Tuzla Şubesi'nin verdiği mücadeleden dolayı istediklerini yapamayan deri patronları bu bölgeyi de serbest bölge yapmak istemektedir. Bu nedenle bu bölgelerin özelliklerine kısaca yer verme gereği duyduk. Bu özellikler:

a) Yatırımcı her türlü vergi, fon, harçtan muaf olacak, yani ülkenin bütün olanaklarından yararlanacak bir yurttaş kadar bile devlete bir ödeme yapmayacak.

b) Yatırımcının aleyhine hiçbir yasa uygulanmayacak; yatırımcı kendisine engel olacak yerel ve genel yasaklama veya yaptırımlardan muaf olacaktır. Örneğin yasak olduğu halde su havzasına fabrika kurabilecek, çevreye ve insanlara verdiği zararlardan ötürü yargılanamayacak.

c) Bu işletmelerde çalışanlar örgütlenemeyecek, her türlü grev ve eylem yasak kapsamında olacak; dolayısıyla yatırımcı istediği şartlarda istediği kadar işçiyi çalıştırabilecek, istemediğinde işten atması durumunda işçinin hiçbir hakkı olmayacak.

d) Çocuk işçileri ağır işler de olsa istediği gibi, istediği koşullarda çalıştırabilecek.

e) Yatırımcı dilediği kadar yabancı işçiyi, istediği şartlarda çalıştırabilecek. Özellikle eski sovyet ülkelerindeki durum gözönüne alındığında buralardan getirdiği işçileri, yerli işçilere alternatif olarak her zaman elinde koz olarak tutarak ucuz iş gücü sağlayacak ya da buralardan işçi getirip çalıştırabilecektir.

Komünistler, tüm ulusal-toplulukların proletaryası ile öteki emekçi halkına, “kendi” burjuvazisinin ulusalcı sloganlarıyla aldatılmasına karşı en güçlü uyarıda bulunmalıdır; o burjuvazinin, bir yandan öteki ulusların burjuvazisiyle ve çarlık monarşisiyle iktisadi ve siyasal ittifaka girerken, bir yandan da “doğup büyüdüğümüz topraklar” hakkındaki tatlı ya da ateşli konuşmalarıyla proletaryayı bölmeye ve onun dikkatini burjuva entrikalarından saptırmaya çalıştığını kuvvetle ortaya koymalıdır.

“Kendi” burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin isterlerine ve demokrasinin isterlerine karşıt davranıyorlar demektir.

LENİN